

Nemunas

Nr. 19
(868)

2013 m.
gegužės
16–22 d.

Kaina 3,00 Lt

KAUNO KULTŪROS IR MENO SAVAITRAŠTIS

Aleksandras MACIJAUSKAS. Iš serijos „Demonstracijos“. 1968 m.

„Vakarinių naujienu“ Kauno zonas fotokorespondentas A. Maciauskas svarbiausias demonstracijų akimirkas nufotografuodavo prabégomis, o visą kitą laiką skirdavo interpretacijoms. Šis menininko žvilgsnis užkliudė ir laikraščio redakcijos, kurioje dirbo, pastatą K. Donelaičio ir Gedimino gatvės kampe.

Įkalti vinj... 4 p.

9 770 134 314 014

*O upė teka, laikas teka,
Ir teka pro mane šviesa,
Erdvėj suradus savo taką,
Ir teka pro mane tiesa,*

*Kurios aš taip ilgai ieškojau
Ir ligi šiol nesuradau,
Nors veidq metai išvagojo
Nutoldami — — —*

Antanas DRILINGA

Vilmos SEBEIKAITĖS iliustracija

Apie tai, kas neišgydoma

Kinas lémé ne tik tai, kad Izolda KEIDOŠIUTĖ neplanuotai atsidūrė televizijoje ir čia dirba jau beveik keturiadesimt metų. Neišgydoma sinefilijos liga prisdėjo, kad kino kritikė aktyviai užsiima kino sklaida visuomenėje. Taigi šio numerio „Velvet“ rubrikoje mes ir kalbamés apie žiūrovus, filmus bei šiuolaikines realijas.

– Kartais pagalvoju apie ne sostinėje gyvenančius paauglius, augančius šeimose, kuriose kinas supokiamas kaip lengvas laisvalaikio praleidimo būdas, nelyginant pasisupimas karuselese. Kaip manote, kokiaiš keliais juos turėtų pasiekti informacija apie kino meną? Galbūt mokyklose reikėtų specialaus kino istorijos kurso?

– Na, čia labai paprastas dalykas – tiesiog reikia norėti. Pavyzdžiu, anksciau Ukmgerėje buvo kino klubas, i kurį važinėdavo ir Saulius Macaitis. Jie žiūrėdavo filmus, nors buvo kur kas sudėtingesni laikai nei dabar. Tad nėra didelio skirtumo, ar tai centras, ar periferija, jei tik atsiranda besidominčiųjų. Be to, dabar yra internetas. Ir aš nesu prieš piratavimą. Matote, mūsų prodiuseriai iš tiesų nesuteikia žmonėms galimybės pasižiūrėti norimų filmų, jeigu nespėj jų pamatyti festivalyje ar dar kur nors. Tai galioja ir Vilniuje, taigi vienintelė galimybė – atsisiųsti filmą nelegaliai.

– Pamatyti lietuviškus filmus tikriausiai dar sunkaus?

– Officialiai lietuviško kino rodoma ne tiek ir mažai – tereikia netingėti ir pasidomėti. Tarkim, išjungti Lietuvos televizijos kultūros kanalą. Ar daug žmonių žinojo, kad vyko Šarūno Barto retrospektiva? O ar daug žino, kad šiuo kanalu rodomi trumpametražiai studentų filmai, kad trečiadieniais, ne taip ir vėlai, rodomas elito kinas? Taigi tereikia mokėti ieškoti, šiuo atveju pakanka atsiversti laikraštį su televizių programa.

– Didžiuliai žiūrovų srautai Vilniaus kino festivaliuose tarsi paneigia mintį, kad šiuolaikiniai žmonės bodisi rimtais režisieriais. Kokų pažangiu, su kino sklaida ir kūrimu susijusių tendencijų šiuo metu pastebite?

– Nežinau, ar tai gerai, ar blogai, bet bent jau pas mus, Vilniuje, kai kuriems žmonėms kyla simptominių noras retkarčiais „pabūti elitu“. Taigi madinga vaikščioti į festivalius, ir visai nesvarbu, ką ten matysi. Žinau atvejį, kai kino festivalio organizatoriai praše parduoti akreditaciją; nors žiūrovas už tą sumą galejo nusipirkти bilietą, akreditacija jam atrodė presižiškiau. Taigi viskas baigiasi tuo, kad sudėtingesnio kino tokia publika nesupranta, pradeda blaškytis. Taip pat keista, kai į rimtus filmus einama su spragėsiai... Apskritai kiekvienas filmas yra loterija: net ir puikiai pažindamas režisierių, kitus jo darbus, negaliai nuspėti, ką pamatysi šiakart.

– Taigi dideli žiūrovų srautai rimtų filmų peržiūrose nerodo, kad per pastarajį dešimtmetį publika labiau išspruso?

– Pasak Kiro Muratovos, pažangos niekada nebuvuo ir nebus. Elito niekuomet nebuvuo daug. Juo labiau kad dabar yra ir kitokių pramogų.

Tačiau Lietuvoje šiokie tokie pokyčiai iš tiesų po truputį vyksta. Juk anksciau mūsų kine žiūrėjo didžiulė skylė, kino teatruse nebūdavo ką žiūrėti. Juos uždarydavo. Iki susitvarkė mūsų kino platinimas, per rankas keliaudavo prastos vaizdajuostės. Taigi dabar padėtis pasikeitė. Rengiami įvairūs projektais, viename aš ir pati dalyvauju. Jame menininkai važinėja po miestu bei rajonu mokyklas ir pasaikoja mokiniams apie savo veiklą. Dar yra ir „Skalvijos“ kino akademija, skirta jaunimo edukacijai. Manau, visa tai ramiai būtų galima daryti ir pas jus, Kaune. Juk turite kino kritikų – Ramūną Aušrotą, Gedimina Jankauską...

– Pastebiu, kad vis dažniau universitetuose, pavyzdžiu, į literatūros studijas, įtraukiami ir kino meno diskursai.

– Taip, juk interne galima rasti bet kokią kino teorijos knygą. Be to, ši tą turime ir lietuviškai, kad ir Renatos Šukaitytės leidinių apie kintantį Baltijos šalių kiną, filosofines Michailo Jampolskio, Gilles’o Deleuzo knygias ir taip toliau. Leidžiamas puikus laikraštis „7 meno dienos“, žurnalas „Kinas“, interne galima aplankytи www.lfc.lt.

– Kokias stipriausias kino ekranizacijas galėtumėte išskirti?

– Kyla klausimas, ar apskritai verta lyginti literatūros kūrinius. Juk yra knygų, kurių tiesiog nereikia ekranizuoti. Peržvelgę kino istoriją, pamatysime kad geri filmai pastatyti pagal vidutines arba labai blogas knygas. Na, nebent išskirciau Luchino Visconti „Mirtį Venecijoje“ pagal Tomo Manno kūrinį.

– O Andrejaus Tarkovskio „Solaris“?

– „Solaris“ Stanislawui Lemui nepatiko. Šiuo atveju knyga ir filmas – atskiri kūriniai. Knyga režisieriu buvo tik impulsas. O šiaip galime rasti daugybę nesėkmingų ekranizacijų pavyzdžių. Net Stanley Kubrickas, ir tas pasimovė ant „Lolitos“! Volkeris Schindlerffas kūrė Marcelio Prousto ekranizaciją – irgi nieko neišejo. Dabar, kai daroma tokia pornografija iš „Anos Kareninos“, aš apskritai nežinau, kam jos reikalingos. Na, gal Sergejaus Solovjovo variantas dar būtų ginčytinas, bet rimtesnis. Taigi negaliu išskirti jokių ekranizacijų – jeigu susidurei su literatūros kūriniu, filmas negali parodysti to, ką matei skaitydamas, o jeigu ekranizacija labai kruopsti – tiesiog nuobodu. Nebent tai klasikinė literatūra, kurią studentai tingi skaityti, todėl pasižiūri filmą.

– Tuomet kokios knygos jums padarė didžiausią įtaką?

– Patikusios knygos keitėsi. Vienu metu mano stalo knyga buvo Albert'o Camus tekstai. Anksciau dievinių Fiodorą Dostojevskį – šiandien jo nebenoriu. O štai Antoną Čechovą ir dabar skaitau su malonumu. Mégau Gabriel García Marquezą, Julio Cortazarą, Michailą Bulgakovą, šiuo metu labai traukia Romanas Gary. Tačiau beletristikai, matyt, daugiau dėmesio skirsiu jau būdama laisva nuo visų darbų. Dabar svarbiausia – specialybės leidiniai.

– Nepaminėjote né vienos lietuvių autoriaus knygos...

– Lietuviai man nepaliko tokio gilaus išpūdžio kaip pasaulinė literatūra. Režisierius Vytautas Žala-

kevičius sakė, kad mūsų gera poezija, bet tik vidutinė drama. Taigi Balio Sruogos „Dievų mišką“ vis dar laikau geriausia savo skaityta lietuvių autoriaus knyga. Nežinau, kas literatūros pasaulyje dedasi šiuo metu, nes dabar daugiausia giliuosi i tai, kas susiję su mano darbu. Šiuo metu ir teatro gyvenimą sekū mažiau, nes turiu užtektinai veiklos su kinu. Dažnai rašau apie aktorius, tarkim, šiuo metu ruošiu straipsnį apie visiems labai patinkantį aktorių Jamesą Franco, vaidinuši filme „Žmogus voras“.

– Kaip suprantu, jūs nesate nusistačiusi prieš popkultūrą?

– Masinė produkcija tiesiog yra arba gera, arba bloga. Netgi yra pasitaikę atvejų, kai nebuvu režisierių, filmų kūrė prodiuseriai, o išėjo tokie klasicos še devrai kaip „Vėjo nublokišti“ ar „Kasablanka“. Su pasimėgavimu žiūriu gerą pramoginį kiną. Esu Jameso Bondo gerbėja. Tiesa, su melodrama mano reikala kur kas prastesni. Labai mėgstu Quentiną Tarantino ir brolius Coenus. Taigi tikrai nesu nusistačiusi prieš Holivudo produkciją.

– O koks jūsų santykis su serialais?

– Labai ilgū serialų nežiūriu, nėra taip, kad negalėčiau atsitraukti ir sekčiau visas serijas iš eilės. Žinoma, esu žiūréjusi kai kuriuos, pavyzdžiu, „Twin Pykas“ patiko tik iki tam tikros vietos, o paskui pradėjo atsibosti. Na, visai galėčiau pasižiūrėti naujausią „Šerloko Holmso“ variantą, nes mėgstu detektyvus. Mačiau kelias literatūrines ekranizacijas, tarkim, „X faiļus“, buvo toks rusiškas serialas „Likvidacija“ – man patiko, gal dėl to, kad esu užaugusi su rusų kinu. Méginau kaip kino profesionalė žiūrėti ir lietuviškus serialus, bet tek davuo išjungti po penkių minučių... Visgi pasaulyje sukurti tikrai nemažai kokybiškų ir įdomių serialų.

– Pamenu, kažkada skaičiau, kad vienas Ingmaro Bergmano filmas taip sukrėtė rašytoją Jurgą Ivanauskaitę, kad ji beveik tris dienas negalėjo nustoti šiurpų. Ar buvo tokų filmų (ir kokių), kurie jums sukelė neįtikėtinai stiprią reakciją?

– Kaip tik su J. Ivanauskaitė „Skalvijoje“ žiūrėjome mūsų paskutinį filmą Michaelio Haneke's „Paslepą“, kuris mus taip pat labai paveikė. Jeigu filmas geras, jis paliečia be išimties – taigi tokį yra labai daug. Jeigu norite pavyzdžių, prašom: „Kino pavasaryje“ mane sukrėtė Ulricho Seidlo trilogija, Carloso Reygadaso „Po tamsos – šviesa“, K. Muratovos „Amžinas sugrižimas“. „Scanoramaje“ – Leoso Caraxo „Šventieji motorai“, Cristiano Mungiu „Už kalvų“. M. Haneke's „Meilė“, kuri mane paveikė net fiziškai, nors, žiūrint objektiviai, tai tikrai nėra geriausias šio režisieriaus filmas. Gal dėl savo amžiaus, išgytos patirties ši filmą žiūréjau kaip žmogus, o ne kaip kritikė. Buvo labai sunku. Apskritai M. Haneke įdomus tuo, kad jis nerodo ekrane žiaurumų, viskas labai subtilu.

Nukelta i 12 p.

4 Vyksmas

Audronė MEŠKAUSKAITĖ

Įkalti vinj...

„Valties remontas“. 1966 m.
Fotomontažas sukurtas naudojant grafinį vaizdą. Rusų kritiko Viktoro Diomino knygoje „Žemės žydėjimas“ atvaizdas įvardytas kaip „Katerio remontas“ ir pasirinktas iliustruoti „macijauskiškam“ groteskui.

„Kaunas Photo“ festivalis į savo programą įtraukė net jubilieju - A. Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejuje surengta 75-metį švenčiančio fotomenininko Aleksandro Macijausko paroda „Vynys“. Fotografija šioje erdvėje labai retai lankosi, todėl muziejaus direktorius Osvaldas Daugelis netikėtai prakalbo apie įvairių meno žanrų draugystę ir džiaugsmus, kad fotografijos pasižiūrėti ši kartą ne reikės toli eiti.

Sveikinimų buvo pacių įvairiausių, kaip ir visuose jubiliejuose. Ministro pirmininko Algirdo Butkevičiaus žodžiai ši kartą skrido iš Vyriausybės komunikacijos departamento direktoriaus Vyganto Švabos lūpų ir garbino A. Macijausko mokėjimą fotografijoje parodyti žmogų, gebėjimą tvirtai ir išradinai sukalinti kūrybines vinas.

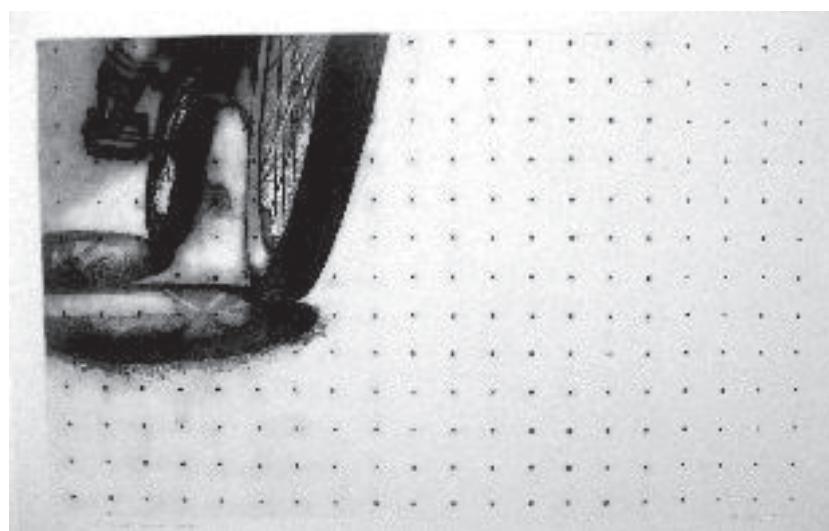
Simbolinį kryžių „Nešk savo šviesą ir tikėk“ foto-

menininkui įteikė kultūros viceministras Darius Mažintas, Kauno miesto mero Andrius Kupčinsko sveikinimą perdarė Kauno miesto savivaldybės Kultūros ir turizmo skyriaus darbuotoja Joana Jablonskytė, vėliau tą, kurio pirmininkavimo darbus perėmė, sveikino dabartinis LFS Kauno skyriaus pirmininkas Gintaras Česonis, o iš Vilniaus atvyko dar paties A. Macijausko mokytojas fotomenininkas Antanas Sutkus.

„(As)meniška retrospektiva“ - labai jau placiai interpretuotina parodos paantraštė, nes nepaisant žodžių žaismo prasmės dar ne pro šalį išsiaiškinti, kieno asmenišumas - autoriaus ar parodos kuratoriaus - ši kartą stipresnis. A. Macijausko veikla, kūrybinės nuostatos ir slinktys neabejotinai žinomas visiems nors kiek besidomintiesiems Lietuvos fotografija. Vadinasi, naujai parodai reikia ne tiek naujų fotografijų, kiek naujo požiūrio į senasias. Parodos sumanytojas

ir kuratorius Mindaugas Kavaliauskas mums ir pašiulo naują A. Macijausko dėlionę. Keliuose nedideliuose kamarėliuose išskaidžiūsioje galerijos erdvėje visai logiškai atsiskyrė skirtingi autoriaus kūrybiniai laikotarpiai, išdėlioti chronologine tvarka. Tačiau minėtosios vynys tikrai kalamos šiek tiek kitaip, nei iprasta. Beje, jos nėra tokios atsitiktinės ir metaforizuotos, kaip gali pasirodyti iš pirmo žvilgsnio, nes pirmoji oficiali fotomenininko darbovietė buvo vienintelė fabrikas. Vėliau į savo gyvenimo laikotarpių lentas jis jau kalė visai kitokias vinas. A. Macijauskas prisipažino, jog nė pirštu neprisilietė prie parodos sudarymo, kūrinių atrankos. Turėjo vienintelį pageidavimą - kad joje nebebebūtų „Kaimo turgų“ ar bent jau būtų mažiau nei paprastai. Trafaretais menininkus niveliuoja, paverčia beveik nepastebimais, o A. Macijauskui, kaip pats prisipažino, jau geriau klysti ir

...padėti raudoną tašką...

„Dvidešimt pirmas amžius“. 2012 m.

Galerijoje „Meno parkas“ tą pačią dieną pristatyta ir nauja grafičės Nijolės Šaltenytės paroda „Raudonas taškas“, į kurią ne tiek jau daug meno gerbėjų spėjo perbėgti po A. Macijausko parodos. Tačiau ji tikrai verta mūsų žvilgsnių ir laiko. Parodoje tyliai ir grakščiai vingiuojantys grafikos lakštų linijos, sklinda skirtinės atspalvių démės ir kviečia ramiai pasibūti. Kartais atrodo, jog ilgas, kantrus grafikos technikos procesas iš anksto programuojama ir panašu žiūréjimo būdą. O gal greičiau stebėjimą, nes tas atkaklus daikto „čiuopimas“ ant sunkiai įveikiamų, grafikai pritaikyto metalo ar medžio lėtai pro paviršių smelkiasi į vidines struktūras. Panašiai į konkretius daiktus žvelgė Romas Orantas, Algimantas Švėgžda, tik čia gal kiek daugiau aplinkos gaudesio, konteksto, oro, nėra vieno daikto ir jo intensyviai įtraukiantios dviasios vakuumo.

Estampus, ekslibrisus, knygų iliustracijas kurianti N. Šaltenytė prisipažista, jog savo darbais niekada nenorejo nieko įrodinti, pakeisti, išaiškinti. Tai tik labai jautrus, atidus atsivérimus pasauliui ir gal net ne visai savam, artimam: „Aš stebiu, kas vyksta aplinkui, ir mėginu tai atspindėti savo darbuose. Tai dabarties pasaulio elementai, atributai. Man pačiai jie galbūt jau nėra aktualūs ir svarbūs, bet neišvengiami ir objektyviai egzistuojantys. Tai, ką matai, jauti kiekvieną dieną, nepastebimai į tame įauga, išsimelkia. Tačiau refleksijos, apmąstymai lieka kažkur nuošaly. Jei galėčiau papasakoti, ką noriu perteikti savo darbais, neberekėtų ir grafikos. Vadinas, tame yra daug nenusakomų, intuityviai juntamų dalykų. Kartais įkvėpti, užsifiksuoti gali visiškai nereikišminga, akimirksniu išnykstanti judejasi. O kodėl - visiška paslapčis. Tarsi iš šalies ste-

dėti savo darbuose. Tai dabarties pasaulio elementai, atributai. Man pačiai jie galbūt jau nėra aktualūs ir svarbūs, bet neišvengiami ir objektyviai egzistuojantys. Tai, ką matai, jauti kiekvieną dieną, nepastebimai į tame įauga, išsimelkia. Tačiau refleksijos, apmąstymai lieka kažkur nuošaly. Jei galėčiau papasakoti, ką noriu perteikti savo darbais, neberekėtų ir grafikos. Vadinas, tame yra daug nenusakomų, intuityviai juntamų dalykų. Kartais įkvėpti, užsifiksuoti gali visiškai nereikišminga, akimirksniu išnykstanti judejasi. O kodėl - visiška paslapčis. Tarsi iš šalies ste-

bi, kaip keitiesi kartu su savo darbais. Kažkada jaunystėje buvo svarbu pakylėti save ir kitus virš realybės, o dabar nebesinori nieko keisti ir gražinti.“

Taip, taip, mes žinom, jau išmokom, kad meno kūriniai lyties neturi. Jie nei vyriški, nei moteriški, tačiau kartais nuo tokios identifikacijos labai sunku susilaikyti. Su kuo labiausiai asocijuojasi kruopštūs, detalių kupinių grafikos darbai? Moteriški - veikiausiai su mezginiiais, monochrominiai siuvinėjimais (beje, savo grafiką autorė kažkada ir tiesiogine to žodžio prasme siuvinėjo), vyriški - ilgu kokių nors mažiausią, beveik nepastebimų detalių stebėjimu pro mikroskopą. N. Šaltenytės grafika tikrai, beveik apčiuopiamai dvelkia moteriškumu. Ir ne todėl, kad jos centre dažnai atsiranda nesenai pavargusių kojų nusimesti aukštakulniai balerinos *pa* arba tingiai besiilsinti ar lanką sukanti moteris. Svarbiausia - tik nuspėjami, kiekvieno savaip interpretuojami bruozai: gal sentimentalumas, ramumas, jausmingumas ir subtilumas. Tai, žinoma, ne vien moterims būdingi bruozai, bet stereotipiškai oponuojantys veržliai vyriškai jégai ir vitališkumui.

2011 m. Vilniuje buvo surengta paroda, iš kurios daug darbų atkeliaavo ir į Kauną, tačiau jie dėliojosi naujai ir „prisišaukė“ kitų grafikos lakštu iš praetities su raudonu tašku. Tai tapo skirtin-

„Valties remonto“ atspaudo nugarėlė – tikras A. Macijausko aktyvios fotografo veiklos liudininkė. Antspaudai ir lipdukai byloja apie dalyvavimą konkursuose ir parodose Lenkijoje, Prancūzijoje, Rumunijoje, Honkonge, buv. Čekoslovakijoje, Sovietų Sąjungoje.

nuslysti, nei virsti vidutinybe.

Turgų fiksavusių fotografijų vis dėlto parodoje rasime, bet jų konotacijos jau labiau krypsta į beveik nepastebimas detales. I turgų A. Macijauskas pateko visai atsitiktinai, draugo nuvestas nusipirkti maisto. Ir pasiliko ilgam. Parodoje intriguoja viena fotografia, kurios retušavimo subtilybės atskleidžia net idėjinės epochos nuostatas. Raskite skirtumus.

Svarbiausia parodos „Vinys“ vinis – M. Kavaliauskas konceptualizavimas, t. y. naratyvo, pasakojimo kūrimas. Atidus žiūrovas ne tik stebės vaizdus, bet ir mėgins sekti kuratoriaus siūlomą istoriją, nuspėti anksčiau nepastebėtą fotomenininko gyvenimo įvykių priežastingumą. Švarbu nepamiršti skaityti, kitaip paroda neteks pusės savo esmės. Tikriausiai ne tiek jau mažai laiko prieikė, kol buvo surinktos detalės, istorijos ir aplinkybės, sklandančios aplink kiekvieną eks-

ponuojamą fotografią, daug jų, ko gero, nuskendo užmarstyje. Visi tie faktai, jungiami su kuratoriaus impresijomis ir emocijomis, šiuos pasakojimus tarsi sustabdė tarpiniame laike, pakabina kažkur tarp praeities sentimentalumo ir dabarties aktualumo. „A. Macijausko išskirtinumą apibūdinti gali ir tai, kad jo darbai dar aštuntame XX a. dešimtmetyje buvo rodyti Arlio fotografijos festivalyje, Venecijos bienaleje, įtraukti į fotografijos istorijos veikalus, o jo monografija „My Lithuania“ išleido viena respektabliausią leidyklą „Thames & Hudson“, – teigia M. Kavaliauskas, pasakojimo liniją brėžiantis nuo pradžios bandymų per didžiuosius parodose. Cia gana gausiais kelionių žemėlapiais nusidriekia svarbiausių parodų ir laimėjimų, o kartu ir aplankytų šalių vaizdų punktyrai. Dažniausiai skleidžiasi A. Macijausko sekami ir fiksujami oficialių vaizdų užkulisiai, nes autorius

itin dažnai savo objektyvą nukreipia priešinga linkme, nei žiūri dauguma. Ta asmeniškumo gija driekiasi nuo ryškios, dar tik ieškančios asmenybės prieskonį išlaikiusios ankstyvosios fotografijos, kurioje jau juntamas ir toliau išliksiantis groblėtumas visomis imanomomis prasmėmis. Vėliau M. Kavaliauskas sekā fotomenininko gyvenimą ir jo pasiekimus, kurie atspindinė net ir pačiose meniškiausiose fotografijose. Gaudo kurioziškiausias detales ir kuria, nors ir pagarbą, tačiau kiek šaržuotą, ironišką istoriją: pamatysite, kaip pasikeitė A. Macijausko buitis po tam tikrų laimėjimų, kaip teko retušuoti cenzūrai neįtikusias fotografijas, kas nutiko su autoriaus Nacionaline premija ir t. t. Nemažai surinkta fotografijų, kuriose asmeninė aplinka, artimi žmonės, nors ir labai ryškūs, pagrindiniai objektai, subjektais, netrukdo susiformuoti meninei kūrinii raiškai. Jose autorui būdingos ironijos, destruktyvumo, hiperbolizavimo ir deformacijų né kiek ne mažiau. Vadinas, A. Macijausko meilė tokia pat keta, aštri kaip ir visas dekonstruotas, bet jautriai pamatytas pasauly. Net patys skaudžiausiai dalykai turi humaniškumo pagrindą. Šios asmeninės nuotraukos jau matyto ir anksčiau, nes eksponuotas parodose kaip ir kitos meninės fotografijos, nors A. Macijauskas jas sukūrė vaip paprastai, tiesiog atostogaudamas su šeima.

Fotomenininkas yra sakęs, jog svarbiausia pro objektyvą pamatyti tai, ko paprasta akimi galbūt negali įžvelgti, prasibrauti ten, kur šiaip patekti atrodo gana baisu ir nemalonu. Nusileisti į patį giliausią dugną, kokį tik įmanoma pasiekti, išbandyti save ir kitus. Jis savęs ir nestabdė, todėl po darbais ne kartą perskaito me perspėjimą, jog šie ar kiti bandymai fotografijos bendruomenės vertinti kontroversiškai. Tai atlaiko tik stipriausios asmenybės, kurios atranda savyje kūrybai privalomo jautrumo. Vaivorykštinės asmenybė – „nuo-iki“.

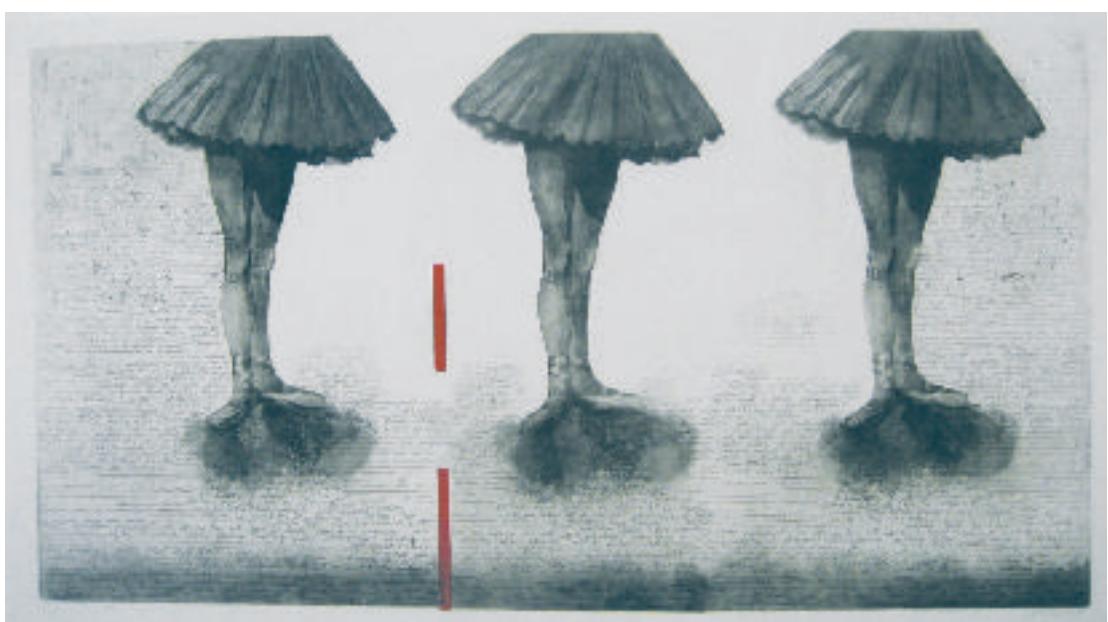
gū kūrinių jungtimi, net parodos ašimi, nors anksčiau autorės kūryboje būta ir gana „spalvotų“ periodų. Autorei šis kiekviename darbe vis išnyrantis mažas raudonas taškas monochrominėje, sanitarioje ir įsiklausančioje apsuptyje néra kuo nors ypatinges, visą emocinį krūvį kaupiantis simbolis. „Labai keista, bet aš savo impulsyvių minčių nesu linkusi analizuoti. Kartais užvaldo kokia minčių, įspūdis, iš kažkur atėjės pavadinimas, ir jau negaliu jo atskiratyt. Net jei, atrodo, man nelaibai tinka, vis tiek ilgainiui ji pasilielu. Raudona spalva man asocijuojasi su kuo nors ypač svarbiu – juk taip daug ką pasižymime. Darbuose šis simbolis atsirado labai paprastai, vis stebint tolumoje užsiedegantį raudoną šviesoforo signalą, ir aš to

né nesistengiau kaip nors analizuoti, paaiškinti, įvardyti. Raudonas taškas gali būti labai svarbus, koncentruojantis, žymintis ką nors ypatingą, o gali būti visiškai bereikšmis.“

Beveik visi parodoje eksponuojami darbai sukurta viena technika, bet jie palieka įvairumo ir gausos įspūdį. Galbūt dėl akvatintai būdingo atspalvių žaismo. Akvatinta – tai „spalvotas vanduo“, tam tikra oforto atmaina, pasitelkiama įvairaus stiprumo tonams sukurti. Akvatintai naudojamos tokios pačios spaudos formos kaip ir ofortai, tačiau čia dervų milteliai esdinamas metalas, kuris skirtingu spalvos intensyvumu prilimpa prie popieriaus lakšto. Grafikoje labai paplitęs akvatintos ir oforto derinys, kurį naudoja ir N. Šaltenys-

té. Kitur jos darbuose atrastume ir „skaitmenos“. Įvairiomis technikomis pasiekiamas kūrinio „gilumas“, spalvinės slinktys, iliuzinės efektas. Ir tai jau savotiška kiekvieno menininko paslaptis. Grafikė prisipažista, jog dažnai vaikščiodama po kolegų parodas nori įspėti, kokiui būdu atlikti kūriniai.

Baltas grafikos ląkštų plotas daug kur užpildytas sferiniu taškavimu, kuris sukuria kiek kitokią, iliuziškai besiplečiančią, tolstančią erdvę. Kituose darbuose šis grafinis „triuksmas“, priemonantis vinilinės prokstelės traškėjimą, sudarytas iš smulkų, rašta primenančių ženklų, išsiurbasičiųsių démelių, kurios tarsi debesis apgaubusios pagrindinį darbo objektą. O šis, nors ir pagrindinis, dažnai yra pasitraukęs į ląkštą pakraštį, nutoles ir suradęs kiek kitokį sau tinkamą centrą. Autorė tarsi save sustabdo, kol dar nepasakė per daug: vienas ryškus akcentas, o tada jau nutylėjimai, paliekami mūsų vaizduotei ir interpretacijoms. Tokia kompozicija dar labiau parýskina gana didelius, grafikai ne taip dažnai naujojamus formatas. Juk kuo mažesnis formatas, tuo lengviau. „Schemiškai rastračis užpildyta estampą erdvę, kurioje veikia pavieniai personažai, tarytum byloja apie monotoniją, neišvengiamą kontekstą, kuriame esame, gyvename, kuriame; apie masines klises, kurios tūno visur, kur tik pasiskamome, kurias transliuoja masinės informavimo priemonės. Tokioje aplinkoje Nijolė įkurdina pirmą ir paskutinį kartą pamatytus, perskaitytus, išgirstus personažus, veidus, praeivius, incognito“, – teigia menotyrininkė Jurga Armanavičiūtė. Ji N. Šaltenytės kūryboje pajuto išskleidusią vienatvę ir ilgesį, tačiau lygiai taip pat ji gali žymėti jos opoziciją, nes neapibrėžtu mas leidžia sklandyti labai plačiomis interpretacijų trajektorijomis.

„Tyla“. 2011 m.

6 Kūryba

Sigitas BIRGELIS

Zenono BALTRUŠIO nuotrauka

Vienas šviesmetis be tavęs

Kas tave lies
Obely nutylės
Apie rudenį vieną

Jo žodij kiekvieną
Dieną parves
I bažnyčią

I tylėjimo ryta
I raudono klevo trapumą
I ryto rūką parves

Ir nuriedės per toli
Kur laiką girdi
Iškeliaujantį tyliai

Kas padės
Tave ant lėkštės
Apsvaigusią

Kad valgytum
Mano lūpas
Kaip vynuoges

Nežinodama
Kad eilėraštį reikia
Rašyti gyvenimu

Kuriame nėra vietas
Nei lapams
Nei gyvenimui

Kur nešate, dienos, kur
Medžių viršūnėmis
Už spindinčių tolių
Už spinduliu

Mylime susikibę
Lygiai po du
Padalinti
Gyvenimu

Lapų klepsidroje
Sėlina tikėjimo diena
Netikėjimo naktis
Bet neateina išganymas

Kur dienos susistumdo
Praleka žvilgsniai
Ant skaudančių akių
Lyg jūros perlų

Kiek daug tavęs nėra
Kiek daug tavęs trūksta
Kiek daug nereikalingai ieškom
Kiek mažai parsinešam namo

Žodis

pabaigoje
nebuvo pradžios
buvo žodis
nemokėjės
ištarti savęs
nekaltai

buvo jis pas mane
kalbėjomės
lyg du ugnikalniai
tylėjom
prieš tylos erupciją

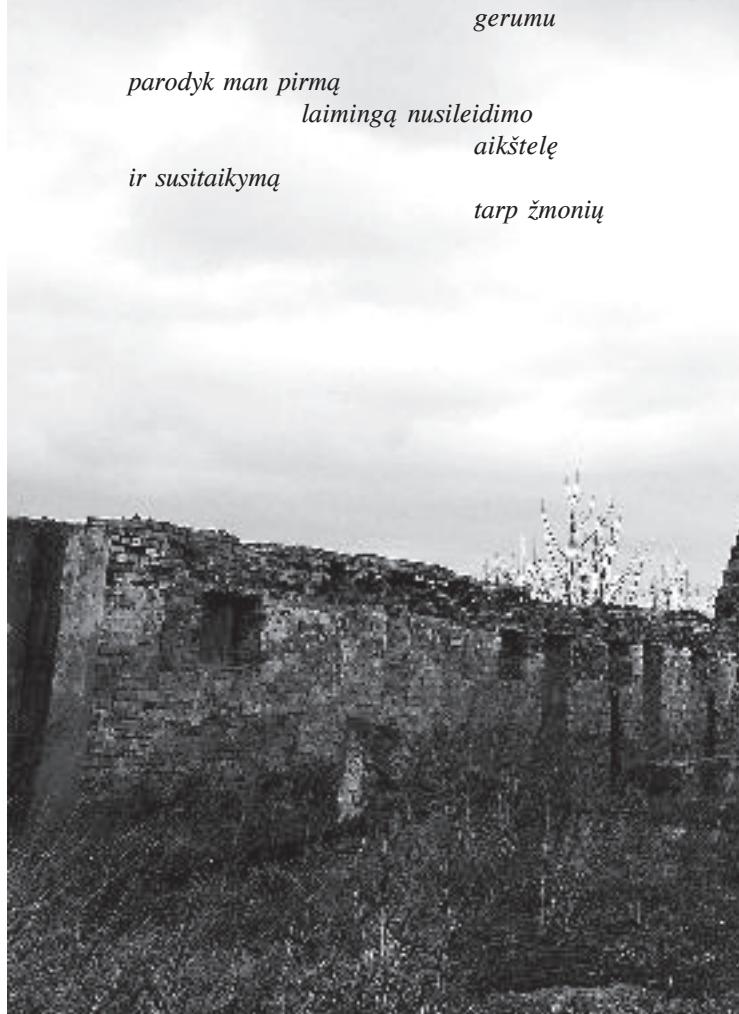
buvo tylu
prie dalgio
prie rugių
kartu
palaidojom ir prikélém
Važatkiemio sūnų

Smolensko beržas

Nupiešk man
Smolensko
beržą

tolimą
artimą
parodyk man kelia

sugebėjimą atleisti
užmušti
gerumu
parodyk man pirmą
laimingą nusileidimo
aikštelię
ir susitaikymą
tarp žmonių

Dviejų vienatvė

Šalia manęs sédinčio sédī kitas.
Šalia židinio, kuriame gėsta žodžių rinkinys.
Ne tam vakar tau save suradau,
Kad šiandien abu būtum vienatvė.

Vietoj manęs
Sédi mano sūnus,
Šildosi prie židinio,
Pakurto mano eiléraščių lapais.

Šiandien jau per vėlu,
Kad ateitum, ž o d i,
Kad būtum kartu,
Kad abu gertum vienatvę.

Ramunėlė

Ant baltujų lelijų,
Ant voratinklio gijų
Rugius nuraminsiu,
Kasas išpinsiu.

Ramunėlė tau mos
Iš laukų rugienos.
Apsisiautus rasa
Rugienėlė basa.

Tebūnie Ramunė,
Auksaplaukė,
Ramilai tau
Šukuojanti plaukus.

Raidė

bejėgiškai
ieškau savyje
raidės
galinčios
pagydyti
ir užmušti

ties pradėta knyga
išaukštintu žodžiu
apkabinu
jaq
kaip gailestingas tévas
apkabina vaiką

Ieškojimas

Turiu užslėpęs gabalėli šilumos
Iš (už)pernykščio žiemos speigo.

Ko nori iš manęs, liūdnas veide?
Kiek kartų bandžiau save

Pakeist kitu, tiek kartų
Patekėdavo ir leisdavosi žodžiai.

Apšerkšniojo šalčio drugeliu,
Žaibo greičiu bandė šildyti tylą...

Šišara

Juodoj nakty
Tamsioj nakty
Nakty nušviesk
Ugnele kelią

Jotvos s e s e
Š i š a r a
Lūpose pajust tave
Taip g e r a

Jotvos s e s e
Š e š u p e
Jotvos slėnio
Septintoji u p e

Šešupės būdas
Nei baltas nei juodas
Nei krantas nei vaga
Nei laikas nei Lietuva

Ne juodoji Kirsna
Ne šaltoji Šišara
Lūpose pajust tave
Taip g e r a

Ožkiniai linų mėlynų

Sielia, kuri niekada manęs neužstos,
Lyg žiedadulkė, savo išsiilgus nėštumo,
Ten aš niekada pasodintas nebūsiu medžiu,
Tolstančio išgąsdintas tavo artumo.

Ten kryžius lyg laikas, palinkęs prie kelio,
Be veido skaistaus, be apželusio vėliai,
Be Tėvo namų, be duonos skalsios, be stalo,
Kur laukais parėjai ir mėlynai lyg linai sužydėjai.

Nežydék, niekad nežydék mėlynai.
Lyg žiedadulkė būsi išgertas be saiko
Iš daugkartinių artumų, Ožkiniu, linų mėlynų,
Išgąscio tyro laukų ir skubėjimo laiko.

Vilmos SEBEIKAITĖS iliustracija

8 Kūryba

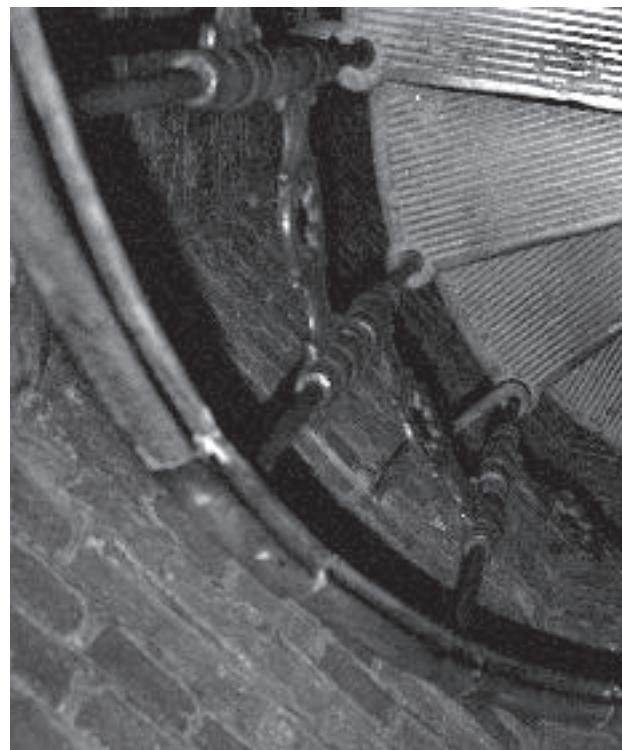
Regimantas TAMOŠAITIS

Rytinė meditacija apie tai, ko negaliu suvokti

Gyvybinis literatūros branduolys – vertybės. Jos tokia funkcija – teigti vertybės, o iš esmės – steigti žmogaus gyvenimo prasmę. Vertybų pagrindas – gyvybė, gyvenimo paslaptis. Tačiau žmogaus gyvenimas yra baigtinis, o jis pats – ribotas. Anapus ribos – didžioji begalybė, kaip visą gyvenimą lydintis klausimas. Atsakymo juk nėra, jis – anapus mūsų, paslėptas nesuvokiamoję begalybę. Todėl galutinio atsako niekuomet nerandame, yra tik klausiančios, ieškančios

sąmonės kryptingumas, jos judėjimas į didžiąją nežinią, bandant joje apčiuopti savo buvimo atramas. Tą ieškanti jūsėsi, kuris visuomet pakibęs didžiojoje nežinomybėje, ir vadiname tikėjimu.

Be tikėjimo projekcijos neįmanomas joks sąmoningas gyvenimas. Nors nieko aiškaus ir neapčiuopdama anapus savęs, sąmonė visgi konstatuoja, intuityviai pagauна vieną tiesą – mūsų buiti supa būtis, yra nebyli tikrovė, nekintanti tiesa, į

kurią viskas atremta. Kuri kaip ant nematomo delno palaiko ir mūsų gyvenimą, ir visą gyvybę. Tik suvokti jos mūsų sąmonei neįmanoma, todėl žmogui ji visuomet buvo ir bus paslaptis, bedugnė, o iš tos bedugnės mums švityti religinės idėjos vaizdiams.

Iš tos begalybės ateina nauji, nematyti žmonės, i ją sugrižta visi, kuriems buvo duota būti, o literatūra yra mūsų buvimo klausimas: kaip suprasti gyvenimą, kokia jo prasmė? Nors niekas i tai neatsa-

Etažerė

**Jonas Kalinauskas „Mano sodo vagis“:
eilėraščiai. – „Kauko laiptai“, Kaunas, 2013.**

„Vis dar leidžiuosi į save – lyg į kokį šulinį, į kurį mestas vaikystėj akmenėlis taip ir nesuradodugno,“ – proginiame interviu yra ištarės Jonas Kalinauskas. Naujausia 2011 m. Poezijos pavasario laureato knyga „Mano sodo vagis“ liudija, kad tokios žvalgytuvės yra testimis veiksmas. J. Kalinauskas tėsia, kas pasakyta „Miego meistre“ (2008 m.) ir „Plunksnų plėštojose“ (2010 m.), nes yra linkes sugrįžti prie amžinybės projekcijos. Jai atskleisti eilėraštis tai išretintas tartum lėtai atsivejantis prisiminimas, tai suspaustas iki grafiškai grublėto regėjimo, kaip ir dera patyrusiems sapnuotojams, apsireiškiančio naktimis.

Viena iš svarbiausių „Mano sodo vagies“ gijų – girdimi ir užmezgami fragmentiški pokalbiai su siełomis, kurių „tikrumą gali paliudyti antkapiniai akmenys Pajevonio kapinaitėse“ (p. 5). Kreipinai į būtuosius asmenis lyg tiltai leidžia priartinti anapusybės suvokimą. Atsisakoma „aukštesnių sferų kuždesių“: jie īgauna šiek tiek artimesnį žmogišką, panašų į trečio brolio kontūrą. Visi minimi doklai, bergždi, bezlieptyi eilėraščių dalyviai patyré numanomą lemči. Jiems skirti tarmiški J. Kalini-

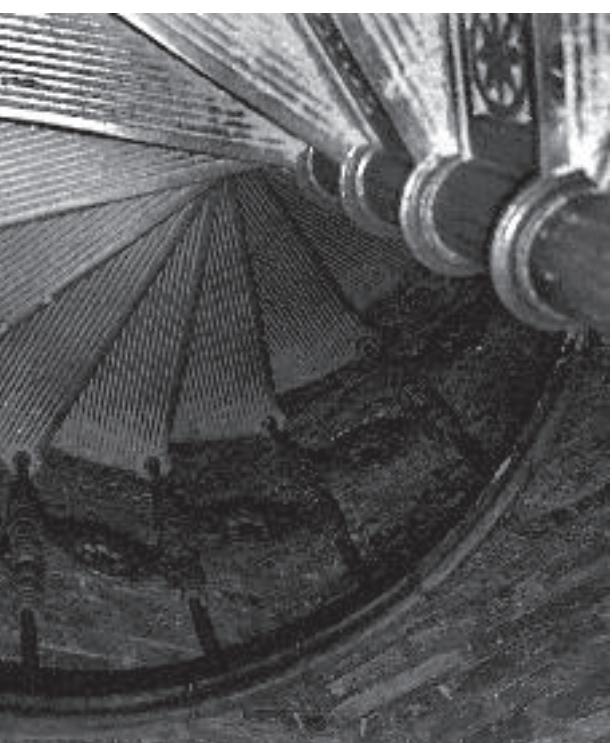
ausko apibūdinimai ne tik konkretina, bet, regis, aplėbia žodžio švelnumu, nors iš tiesų juos pasitelkiant nepiktai atsidūstama apie netobulumą, kurį laikyčiau žmogiškumo, tikrumo bruožu. Tai atrodo įtaigu, nesumeluota. Poeto subrandintame žodyne tikriniai vardai tebeužrašomi kaip bendriniai, tarsi neišryškinti žodžiai jam tapę objektyvesni ir, parodoksalu, palikti už susvetimėjimo ribos skaitytojui.

„Mano sodo vagye“ ieškoma sutapties su laiku – būtuju ir būsimuoju. Raudoną vilnonį siūlą vyniojantis subjektas atsiriboja nuo aiškių pasakojimų apie praeitį, nes raiškiausia dvasinė būsena eilėraščiuose – pasirengimas peržengti slenkstį. Jis neramus, lyg kokie ledokai brautusi į atsiminimų sodą obuolių vogti. Eilutėse įaštrinamas kitimas: „apie mane niekas / nieko gero nežino / visi artimieji bus išėjė duonelaičiauti / (...) / čia dalijasi viksvos ir vilkdalgiai / kitus vardus“ (p. 32); „kas jūs buvot ir iš kur ištraukėt gabius / ir talentingus o be jų neturit kažko labai mažo / (...) negal / ite matyti ką aš matau ir kaip veikiu vi / są ši skruzdėlyną nes žinau jo kilmę“ (p. 47). Santy-

kis su gamta, atgimstančiu jos tikrumu, prie kurio prisiliečia vyresniosios kartos žmonių rankos, su gimtuoju plotu ne išnyksta („man vis tiek svarbiausia tie trys bijūnai / stebuklu išlikę nugriaudojantį gimtinę“, p. 31), o brėžia skaudenančią ribą tarp nūdienos žmogaus ir subjektui artimesnių duonelaičiautojų. Intensyvėja pasikeitęs paukščių balsas, jau kartą pergyventas kadras, rytojus, kuriam nesi reikalingas. To virsme negali išsyk pamatyti, papasakoti – gali tik pajusti, pagyvenęs laiko dantračiuose, o skaitydamas eilėraštį susiduri su rezultatu – atsikartojančiu ir įvaldytu J. Kalinausko poezijos saitui. Poetui rūpi ne vien kalbėjimasis, kreipiantis į atminties, anapsybos dimensiją (jis čia stiprus, bet jau numanomas): jam aktualus ir visa išsaugantis rašymo veiksmas. Parašyta vakar, o išlieka, nes eilėraštis kaip atminties žymuo padeda išreikšti, ką dar būtina jos spinduliu apšvieti: „girdėjosi ir aimanų ligotuose gluosniuose / išsukiotos jų sausgyslės / šaknys dar saugo kas liko nepasakyta / per karus ir pokarius“ (p. 42).

Skaitant pasiveja laimingų išnykimo ir baiminges nežinių pulsavimas. Kur link kreipia visos būdravimo išprovokuotos būsenos? Subjektui pasitikėjimą siūlo šaukiamieji, tačiau jis išlieka pasyvus, pažeidžiamas, nes junta atskirti, nepajégdamas „mylēti mylēti / gyvenimą kaip ir anieji“ (p. 35). Atsikartojantys perėjimai nuo būto prie būsimo rodo pastangą užčiuopti amžinesnę, viską apsprendžiančią jėgą, kurios vidinis slėgis labiausiai pasireiškia knygos pabaigoje. Apgalvota poeto kalba radusia būdą, kaip dar sykį paliudyti ši sugestivų pojūtį.

J. Kalinausko eilėraščiai veikia lyg visuma, įsiungianti į kitų jo knygų seką. Nežinia, ar jis gali būti iš atminties cituojamu poetu, tačiau gelmingu kalbėjimu įsimena, nejučiomis kviesdamas dar kartą išibrautī į poezijos sodą.

Vilmos SEBEIKAITĖS iliustracija

kys, svarbu klausti: kuo atkakliau klausame apie prasmę, tuo stipresnė jos nuojauta ir mūsų gyvenimo tikumas.

Keista mūsų sąmonės prigimtis – ji yra klausianti, ji kreipiasi į tai, kas nėra atverta kaip duotybė. Apskritai sąmonės galia – nežinomybės aprėptis, visos kitos jos funkcijos – instrumentiškos.

Tikėjimas mūsų nepaleidžia jau vien todėl, kad mes realiai ir labai konkrečiai esame mirtin-

gi. Nuo šio žinojimo neleidžia pabėgti net pats kvailiausias gyvenimo būdas. Kuo stipresnis mus užgrīvantis realybės šou, tuo daugiau baimės, t. y. poreikio susivokti. Pasitenkinimo būsena – idiotų privilegija.

Literatūroje visas vertybės glaudžiausiai susijusios su egzistenciniais individu poreikiais ir mirties problema, kitaip pasakius – su religijos klausimu. Be šių esminiu, fundamentalių klausimų išliekamosios literatūros nėra.

Vienintelis tikrai aiškus dalykas – žmogus turi pabaigą, ir jis atsistoja priešais mus nežinomo Dievo pavidualu. Gyvena jo sąmonėje kaip giliausias klausimas, kaip gyva mintis. Ir dar: žmogaus gyvastis save mačto kaip mūslę, kaip paslapštį, kaip nesuvokiamą buvimo stebuklą, kurio priežastis visiškai nežinoma. Tai pranoksta mūsų suvokimą, jo ribas, yra iki žmogaus. Todėl gyvas Dievo klausimas – tarytum dvejų mūsų gyvenimo vartai: viena Dievo idėja glūdi mumyse kaip mūsų neįspėjama pradžia, kitas Dievo atvaizdas visuomet laukia mūsų ties kitais vartais kaip didysis lūkestis. Yra kažkokia galybė, mus atlydinti čia, ir yra ta, kuri mus pasitinka, tik mes Jos neįvardiję, nes ji – nežmoniška. Tačiau nėra asmens, neturinčio šios galybės nuoautos, kokio nors tikėjimo. Net ir labiausiai užsnūduotos sąmonės žmogui kada nors tai atsitinka: iškyyla klausimas apie visus reiškinius kildinancią bei išlaikančią esmę, ir šis klausimas tampa didžiuoju rūpesciu. Tada gyvenimas yra tikras, žmogiškas, tada ir literatūra, atspindinti žmogaus gyvenimą, yra tikra, išliekanti.

Apskritai visa, ką žmogus daro vertinga, yra susiję su apmastymu apie galutinę tikrovę. Mums ji rūpi. O galutinė tikrovė pagaliau ir yra tai, kam mes prisegame Dievo pavadinimą, ir ryši su ja iprasminame ritualu. Ritualas mus turi susieti su tikrove, kitaip mūsų tarytum nėra, kad ir kokie mes būtume gyvi ir vikrūs savo daiktiškoje kas-

dienybėje. Žmogus be Dievo idėjos – tai tiesiog kūnas, tik daiktas tarp daiktų. Net ir mąstymas, nereflektuojantis minties galios ištaką, yra ne mąstymas, bet minties refleksas.

Menininko vaizduotė yra gyvesnė, tuos dalykus savyje ir pasaulyje jis jaučia jautriau, o kūryboje jie dalyvauja nematomai, kaip ir dera nematomiems dalykams.

Bet jei menininkas juos nori per jėgą paversti matomais ir ima viešai deklaruoti savo tikėjimą, jeigu jis nori pasisavinti, privatizuoti dieviškumą, kalbėti Dievo vardu, didžioji paslaptis jo kūrybą apliežia, jo darbuose lieka tik paprastas, menkas, išpuikęs žmogelis. Netark Dievo vardo viešai, nedeklaruok savo religingumo. Geriau liudyk Jį savo darbu, veiksmu, meninio žodžio įtaiga. Meniškumas yra šventumo įsikūnijimas kalboje. Konkretusis kūrybos turinys, visokios idėjos ir siuzetai yra niekis, tai tik empirinis kamšolas, masalas profanams. Menininkui dieviškumo manifestacija yra paties žodžio magija. Dievas gyvas žodyje. O koks tas žodis? Kas žino. Tai pagaliu nesvarbu...

Kaip toks požiūris veikia praktiskai? Jei aš matau, kad autorius dievotas, man jis yra ribotas. Jei matau, kad autorius neturi jokių religinių sentimenty, jeigu jis „realistas-pozytyvistas“, toks man panasus į konservų dėžuę. Gražiai ir patikimai užsidaręs savyje, noksta savo paties sultyse. Jeigu jo asmenyje pajaučiu nežinomybės klausimą, vadinasi, galiu konstatuoti jo mąstymo ir kūrybos „semantinį informatyvumą“, didžiąjį iš išlaivinančią prasmės perspektivą.

Sventumo traukos principas tinka ir literatūroje, ir gyvenime, nes abu iš esmės yra tas pat. Tik vaizdinė serija, kurią per mūsų sąmonę mums skleidžia kažkas, kas buvo iki mūsų, kas nematomai yra mumyse ir kas amžiams bus po mūsų. Galbūt kartu su mumis, nes mes juk esame Jo vaikai.

Kazys Almenas „Letingos dienos“: romanas. – „Versus aureus“, Vilnius, 2012.

Kazio Almeno romanas „Letingos dienos“ pirmiausia pristatomas kaip 1980 m. atmosferos reprezentantas. Tik vėliau supranti, kad rankeose laikai lietuvišką detektyvą. Knigos viršelis primena užuominų ir laikotarpi perteikiančių vaizdinių mozaiką: Jūratės ir Kastyčio skulptūra, rubliai, pirštų antspaudai, importiniai džinsai... Tiesą sakant, tam tikros detalės ir tekste iš pradžių pasirodė gan iliustratyvios: jeigu jau fotografuoti, tai tik su kokių „Zenit“, primenamas deficitas, išprasta pasiskolinimų negrąžintinai praktika, o praeiviai yra būtinai koksio kombinato atstovai. Gali kilti mintis, jog galbūt norima išskelti nostalgiją, gal empatiją arba perteikti jau kone neįtikima praeitimis virtusį laiko tirštumą. Tačiau tiesa ta, kad šis romanas perleistas antrasyk: kūrinys buvo parašytas išeivijoje ir anksčiau vadinosi „Letingos dienos Palangoje“ (1988 m.). Minėtos detalės priartina aštuonuoju dešimtmecio realybę, užjūrio lietuviams anuomet galbūt atrodžiusių eg-

zotiškai. Ko gero, šiandien irgi. Kai K. Almena pasakojimas išibėgėja, įtarumas dėl iliustratyvumo mąžta, nes išryškėja gan natūrali perprastos aplinkos jausena: detektyve gebama nepatetiskai suderinti lietuvių sąmonėje glūdintį nerimą ir rezistencines nuotaikas. Galiausiai patraukia gyva, autentiška šnekamoji vietinių kalba: „Mislijau, reikia paleist, kam mums tos bėdos? Ale kapitonas pasivedė mane į šalį ir sako tu jū užbovyk, aš nunešiu knygutę pas notarą Bričkų. Ans akį turi“ (p. 74). Būtent – patraukia, atveria, o ne primityvina, kai sužinai, jog perteikiamas milicininko balsas. Juk jis vis tiek žemaitis. Tokio žanro tekstuose apgalvotos smulkmenos nestebina: išprastai siekiama ne tik palengva išaiškinti mūslęs, bet ir pateikti tikslingu žinių apie aplinką.

„Letingos dienos“ – nenuobodus laisvalakio skaitinys, atitinkantis sklandžiai parašyto vakarietiško detektyvinio romano rémus. Jame intriga užmezgama jau pasakojimo pradžioje:

milicininkas Donatas Vėbra atvyksta į pollio vilą „Inkaras“, kurioje sutinka nemalonį prisiiminimų keliantį pažystamą direktorių Valterį Jagnorą. Po vakarinio incidento su juo ir vilos svečiais ryte keistomis aplinkybėmis randamas direktoriaus lavonas. Motyvų jo neapkėsti turėjo visi – ir garbūs, ir ne tokie garbūs – svečiai, reikia tik išsiaiškinti, kas labiausiai. K. Almenas veiksmą bei skyrių skirsnius padalija pagal laiką į kapsinčias sekmadienio-ketvirtadienio minutes ir, kitaip nei įkyriam nesibaigiančiam lietu, siuzetui leidžia judėti manevrais lyg veiksmo filme: vieną akimirką ramiai, strategiskai šnekučiuojamas, kitą – dūstant bėgama į Birutės kalną, o vėliau, žiūrėk, papédėje atsitenkiamą į šautuvu taikiklį atsukusį milicininką. Knigoje Palanga visai neprimena žiovulį keliančio kurortinio miesto, nes byloje galios santykiai pinasi su aistra, jie nusidriekia ir už vilos ribų. Pamiršti, ką reiškia atostogauti, bet atmintyje puikiai išsilaiko išeivio akimis išvaikščioto kurorto žemėlapis.

Protagonistui Donatui Vėbrai romane ne šiaip tenka analitiškai mąstančio, fizikos žiniomis pasigirti galinčio (padeda rašytojo profesija) teisuolio, bet ir kaltinamojo vaidmuo. Be to, atvykės iš Kauno į Palangą, tarsi išsyk dėl to gudresnis už kitus, leitenantas jaučiasi milicininkų nemégstamas, todėl paini žmogžudystė, paskaninta Palangos pareigūnų atsainumo, siūlo įvairiausį jauką.

K. Almeno detektyvinį romaną „Letingos dienos“ nesunku perskaityti per savaitgalį. Toks skaitinys neturėtų virstyti tik „populiariosios literatūros skaitymo nuodėme“ – kokybiškai parašyti tekstai ne vargina, o aktyvina veiksmo pasiilgusių vaizduotę.

10 Kūryba

Loreta JASTRAMSKIENĖ

Skraidantys nakčių

Užmigusio kaimo pakraštyje apšviesta nedidelė šventovė kvietė užėiti. Aplink visa buvo panirę tirštoje, žmogaus akiai neperregimoje tamsoje. Žibinto šviesa nutiekstoje sienoje apsitaikės baltais drabužiais stovėjo Dievas, ant peties laikantis kūdikį, rankoje – suzydėjusią šaką. Smėlio spalvos šventovės sienos kilo aukštyn ir baigėsi pilkomis stogo čerpėmis, susirikiavusiomis į dailę trikampi. Jo viršuje iškilęs strypas laikė vario kryžių, ant kurio nerūpestingai sūpavosi prasijojęs gaidys, rodantis, iš kurios pusės šiandien kaime pučia vėjas.

Prieš šventovės fasadą stovėjo aukšta moteris. Pasilenkusi ji uostė žydingčias raudonas pelargonijas, išbedusi pirštą į sieną vedžiojo aukso išrašus. Cia buvo surašytų dviejų pasaulinių karų didvyriai – išėjė ir negrįžė kaimo vyrai. Stebėtina daug pavardžių nedidelei kalnų vietovei, pamanė moteris. Ji persižegnojo suabejojusi, ar visi žuvusieji suspejo tapti didvyriais.

Kaime liepos sekmadieniais suskambėdavo varpas, ir žmonės, apsitaikė tautiniai drabužiai, subėgėdavo į taipį šventovės erdvę – joje kiekvienam buvo palikta vieta su atverstu vardiniu maldyneliu. Iki ezero pasklisdavo maldininkų traukiamos giesmės.

Pievos jau buvo nušienautos antrą kartą, ir stebėtinai greitai atrūkusi mašina suvartytą į tiesias eiles žolę pakavo dideliuose kubiliuose, apdengtuose gerai nuo išorės poveikio saugančia danga. Vakare pakilo vėjas, driokstelėjo perkūnas, žaibais nušvietė šienu kvepiantčias pievas ir, ataidėjės iki uolos, stūksančios prie pat miško kelio, atsimušė, suvirpindamas ją nelygu milžinę jaunamartę prieš žengiančią paskutinį žingsnį altoriaus link. Ji buvo aukštā, issilenkusi ir įdubusi kaip išbadėjusio žmogaus pilvas, nutrupėjusias kraštais, pailgais rusvais dryžiai ir, regis, nepasiekiamia viršūne. Niekas nebandė ja kopti, stebėdavo iš apačios. Vietiniai ją pasiekdavo paprasčiau, apėjė mišką ir pasukę nuolaidesniu kalnų keliu. Nuo uolos viršūnės galėdavai matyti artimiausius kaimus, mediniai namai tai pradingdavo, tai atsiverdavo iš po besiritinėjančiu debesų kūgiu.

Marija fon Bachstein nuo šventovės pasuko miško link vedančiu keliu. Ji čia atvyko antrąkart, žemėlapyje suradusi pasaulio kraštą, už kurio nesidriekia nė vienas takelis, iškyla neperžengiami akmens kalnai ir dangus mokantiesiems skraidyti. Pirmąkart apsilankiusi šalia tūkstantmečio miško tako išvydo aukštą apsinuoginusią uolą, išgirdo netoli ese čiurle-

nant upelį. Visai kaip aš, tuomet sumastė Marija fon Bachstein, kurios pavardė buvo kilusi iš dviejų žodžių – upelis ir akmuo. Ji nukaito, giliai susijaudino, placiai mosuodama ranka, ant kurios sūpavosi didelė juoda natūralios odos rankinė, elegantiškai dėstė kojas, skubėdama atgal į autobusų stotelę, elastingai kraipydama klubus ir murmėdama džiaugsmingai skaudulinges maldas. Savaitgalias iš kaimų atvyksta ir daugiau nevietinių, nebūsi išskirtinė. Kalbėjo sau tąkart, sėdus į autobusą, vykstantį Zalcburgo kryptimi. Mieste ji nuskubėjo traukinį stotin, nusipirko bilietą ir grįžo į Vieną. Marija išlikino save būtinybę štai taip gudriai, métant pėdas, kladinanciame maršute paslėpti kelionės tikslą ir vietą. Ji turėjo būti vienai nesusijusi su jos gyvenimo įpročiais.

Vidurdienį kaimo gyventojai matė slampinėjančią elegantiską aukštą moterį, kurią buvo pastebėjė prieš kelias dienas. Ji skyrėsi nuo čiabuvių, nes buvo miestietė, vilkėjo stilingais drabužiais – garbiniais puošta balta palaidine iki kaklo, nusagstyta blizgiais prabangiais karoliais, placiomis velveto kelnėmis, apačioje skelais šonais, iš po kurių bolavo dailios nuogos kojos, apautos siaurais dirželiais suvertomis sidabro spalvos kurpaitėmis. Jos galvą tuo-

Elena BALIUTYTĖ

Pasaulis, sukurtas iš sapno ir meilės

Aštuonioliktosios Vlado Bražiūno poezijos knygos „Fontes amoris“* pristatymą pradėsiu aptardama išorinius dalykus – tai, kuo šis leidinys skiriasi nuo kitų dabar išleidžiamų poezijos rinkinių arba kad ir nuo ankstesnių šio autoriaus knygų. Turiu omenyje formalias detales, krintančias į akis vos pavarcius „Fontes amoris“. Dabar knygos paprastai pasirodo su įvairiausiais lydraštėliais: skaitytojai gali jų net neatversti ir viską tuo pat sužinoti: užtenka perskaityti viršelius, atvartelius, palydimąjį redaktoriaus ar re-

komendacijos autorius žodį, būti „suorientuotam“ pratarmės ar epilogo. Tokie komunikacijų su skaitytoju stiprinantys bei jo suvokimą reguliuojantys parametrai segmentai labai parankūs ir leidėjams, ir kultūrinei žiniasklaidai – gali operatyviai, be papildomų pastangų pranešti skaitytojui apie jo laukiančią išskirtinės reikšmės knygą. Juolab kad ne kiekviena jų sulaukia recenzijos prabangos.

V. Bražiūno atveju nėra jokių specialių reklaminių ar komunikacinių pastangų (net ir skyreliai

bevardžiai, jokių dedikacijų bičiuliams ar kolegom); nėra net kūrybinio kelio apžvalgos aikštėlės. Taigi prieš mus gražiai išleista (dailininkė Ula Šimulynaitė), kilniai ir mīslingai pavadinta knyga: „Fontes amoris“ (lietuviškai – „meilės šaltiniai“). Pavadinimas – savotiškas tekštų skaitymo kodas, bendroji prasmės lygtis. Manau, „meilės šaltinių“ kodas tiktu ir visai V. Bražiūno kūrybai.

Nesenai Sigitui Gedai skirtoje konferencijoje literatūrologas Rimantas Kmita šio poeto kūrybos es-

dukė dryžuota skrybėlė su balto tiulio kaspinieliu šone. Po pietų vietiniai atvykėlė stebėjo sėdinčią ant suolelio prie ežero. Vakarop moteris pradingo miške, ir paskutinis autobusas išvažiavo be jos.

Marija fon Bachstein buvo aristokratė ar bent įsivaizdavo ja esanti visą gyvenimą ir, aišku, šią dieną. Kilusi iš Austrijos-Vengrijos imperijoje gyvenusių tituluotų kilmingųjų edlierų giminės, jautėsi pranašnė už eilinius bajorus, nes Vienos aukštumėnės pobūviuose sulaukdavo deramos pagarbos. Po 1919 metų, kai Austrijoje buvo panaikinti kilmę pabrėžiantys titulai, Marijos giminė neskubėjo atsisakyti aristokratams būdingų įpročių, savo vaikus auklėjo paklytė dvasia, apribodama bendravimą su žemesniais socialiniais sluoksniais, nutraukdama bet kokių ryšių su prasciokais iš kaimo.

Edleriai prilygsta baronetams – vaikystėje tévai sakydavo Marijai, ir jie kiekvieną sekmadienį apsilankydavo šventose Mišiose Šv. Stepono katedroje, vaiksciodavo Habsburgų parkuose, lankydavo ercher-cogo Alberto rūmuose išskirus Albertinos meno muziejų, išskirtinių švenčių dienomis klausydamosi opeiros, o sausio 1-ają – ištainguose rūmuose Vienos filharmonijos orkestro. Aristokratiškos manieros, tarsi genetiškai perduotos mergaitei, suaugus virto jos tapatybe. Ji tapo dramaturge ir savo knygų anotacijose pabrėždavo protévių kilmingumą, išryškindama tai, jog šie turėjo edlierių, prilygstančių baronetams, titulą.

Todėl nereikėtų stebėtis, kodėl Marija fon Bachstein nesuprato, kaip toji gerų manierų sala, aristokratiškoji Viena, drīsta atmesti kilmės faktorių, rinktis komerciškai patrauklius prasciokų pasiūlymus ir dar iš jų smagiai pelnytis! Ji jau seniai turėjo būti pripažinta ižymi dramaturgė, tačiau nė viena jos drama nebuvo vaidinama teatre, ji neįstengė išgarsėti taip, kaip tai pavykda viliiniams sostinės priemiestių parijams. Taip ji vadino kolegas, gyvenančius samdytuose troškiuose butuose be prabangos. Jie išgarsėdavo dar karjeros pradžioje, palikdami užkulisiuose kilmingą teisingo rūmų auklėjimo Marijai fon Bachstein.

Patyrusi pažeminimą esamuoju ir nesusitaikymą su būsimuoju laiku, Marija nutarė suvesti sąskaitas su šiuo pasauliu, nes jis nebeatrodė jai toks kilmingas ir teisingas, kokiam galėtų gyventi. Lėtai artėdama prie uolos ji it pakvaišusi kartojo – nėra dėl ko. Pakvaišusi vidutinio amžiaus moteris, kurios gyvenimo buvo galima pavydėti. Jis lengvas kaip gulbės sūpavimasis ramiam ežere ir būtų tapęs stebuklu bet kuriai šio kaimo moterėlei, vasnojančiai po kasdie-

nybės plotus it laukinę žąsis. Bet argi Marija galėjo tai suprasti? Jai visada trūko – garbės, vyro meilės, pinigų, laisvo laiko, pripažinimo. Visko buvo per maža, ir tas potraukis turėti daug daugiau, nei sugebi igyti, atvedė prie nusiminimo, skepticizmo, susibrailavusio su nihilizmu, peraugusiu į paties gyvenimo neigimą. Tarsi drugio krečiamą ji kankindavosi erdviuose savo namuose, kurių frontoną laikė marmuro kolonus. Naktimis vartydavo senas ir naujausias knygas, vis iš naujo skaitydama „Sukultą ąsotį“, ūkaudavo naktinės pelėdos balsu ir kvatodavo kaip béris, paleistas į svetimas lankas. Heinrichas fon Kleistas* liko vienintelis autorius, kuriuo ji tikėjo. Anapilio gyventojas ižiebė fakelą užtemusiam dramaturges Marijos sąmonės miške, ir ji nusprendė pasielgti tapačią romantišką, sukresti visuomenę ir išgarsėti. Juos siejo nepripažinta kūryba gyvenant žemėje ir skyrė du šimtmečiai nuo tragiško pasirinkimo dienos. Marija buvo to paties medžio šaka, senos aristokratiškos giminės palikuonė, jų protéviai kartu baltais arkliais šuoliavo Europos mūšiuose ir pelnė generolių antpecius. Ką pelnė Heinrichas? Nepripažinimą ir kulką, net dvi kulkas – Henrietai į širdį ir sau į kaktą.

Jai nepatiko tik pats būdas – nusišauti. Atrodė neuoširdu ir dirbtina išeiti iš pasaulio naudojant šviną. Jos drama bus natūrali, ji niekam nematant išskris.

Puotos metas priartėjo, skleisk sparnus, mano Ikarre, patetiškai deklamavo kaip gervė keldama kojas, kad nesušlapyt kelnių galų po lietaus drėgnoje žolėje, lyg tai dabar būtų svarbu. Po keleto žingsnių aukštai medžiai uždengė dangaus lanką, apsiausdami anglies tamsumą, pasigirdo gailiai šnabždantis upelis. Dabar ji turi viską, ko niekada neprireiks, nes pati sau paskyrė paskutinio teismo dieną, ji taps Marijos fon Bachstein tikroviška drama. Kitaip skurdi minia ne pasidomės, ką veikia jos dramą herojai. Marija pri-vers šią prasciokią visuomenę praregēti ir nusilenkti prakilnumui ir kūrybai. Jautėsi pakilimai, nesidairė atgal, vos matomu siauru kelio ruožu pasuko prie istorine tapsiančios uolos. Sustojo pasiryžusi čia ir dabar pajudinti į dangų vedantį akmens luitą, kurio dydis buvo milžiniškas kaip jos daugelio metų išgyvenimai, atvedę į šį nepažintą pasaulio kraštą.

Įsikibo rankomis aštriu kampu ir pasiruošė kopti. Akyse kažkas sužibėjo. Ji mirktelejo ir palinkusi į priekį išvydo daugybę žydrų žiburių. Tarsi skraidantys ir pranystantys smaragdai jie švysčiojo naktyje, atsirasdavo ir dingdavo šalia ir aplink ją, susiruošusia į paskutinį savo gyvenimo žygį. Marija apsalo ir sulaikiusi kvėpavimą stabtelėjo, negalėdama atitrauk-

ti akių nuo tamsos grožio ir aplink skriejančių žydrų brangakmenių. Giliai įkvėpė sakų ir miško drėgmęs, tas kvapas tirštėjo, kvietė dar stipriai įkvėpti, kad pajustų, kaip tūkstančius metų čia gyvena medžiai, akmenys, žolynai, nė nemanydami nutrauki savo egzistencijos, nesipriecindami gamtos dėsniams, atimantiems jų pavidaļą ir paverčiantiems neregimų kvapu, greičiau padėdami visiems šiemis dėsniams atversti kitą buvimo žemėje puslapį, skleistis ir įrašyti tame kitokiu šriftu savo buvimą, pradžiuginti ir pakerėti čia ateinančias gyvas būtybes.

Ji susmuko ant žemės, apgraibomis užčiuopė kažką didelį ir kietą. Labiau nuoširdžiai nei teatrališkai apskabino dunksintį įsamanojusį žemėje akmens, pri-glaudė prie jo siurkstaus paviršiaus skruostą ir pravirko. Sriaubdama burna tekancias ašaras veltui bandė prisiminti, kada paskutinį kartą verkė. Atmintyje, be tvirtos stovėsenos ir pasitikinčios šypsenos nuglaistytame veide, nieko nebuvu. Nelauktai išgirdo žingsnius – kažkas lėtai įėjo šalia vingiuojančiu miško taku!

Kaime vasarojanti miestiečių pora grijo iš naktinės promenados. Pamačiusi šalia kelio klūpančią moterškę, dama trūktelėjo pečiaiš.

– Koks bravūriškas kaimiečių jautumas. Griuvinėti prie akmens, – moteris atsainiai mostelėjo ranką į klūpančią sutrikusią damą.

Pakelusi galvą Marija regėjo du nutolstančius si-luetus. Bandė išsiaiškinti su savimi, kas – sī pora ar kitas – sutrukė užkopti uola ir pakilti paskutiniams skrydžiui. Jie net nestabtelėjo, koks baisus nejautrumas, pamanė ji, ir nusišluosciusi ašaras stryktelejo, nusipurtė žemės nuo kojų, rankų, dar kartą atsigréžė į bausingą uolą ir vėl sustingo: aplinkui visa buvo nu-sagstyta skraidančiomis žydomis ugnimis. Tarsi atsirės antras dangus pažėrė žemén iš anapus į žalsvai melsvus kristalus sušalusias angelų ašaras. Tieki skraidančių brangenybių ji nebuvo regėjusi, todėl stovėjo sužavėta, klausdamasi, o gal teigdama sau: jeigu tamsoje skraido gyvi smaragdai, kodėl aš turėčiau mirti?

Marija fon Bachstein matė daugybę spindinčių didmiesčių šviesų, bet šias regėjo pirmą kartą. Kilmingojo edlerio palikuonė net nujausti negalėjo, kad gyvybę jai išgelbėjo eiliniai kaimo mėšlo vabalai.

* Heinrich von Kleist (1777-1811) – vokiečių dramaturgas, geriausios vokiškos komedijos „Sukultas ąsotis“ autorius, gyvenimą baigęs savižudybe: susitaręs su Henriette Vogel, prie Wannsee ežero netoli Potsdamo nušovė ją ir nusišovė. Išgarsėjo po mirties.

mei ar jos giluminei priežasčiai įvardyti pasitelkė pykčio kategoriją, vokiečių filosofo Peterio Sloterdijko taikytą senovės graikų kultūrai. Pasak pranešėjo, S. Gedos kūryba imasi iš ambicijos, pykčio, iš noro nurungti. V. Braziūno kūryba yra, sakytume, atvirkštinius atvejus: jos devizas galėtų būti „be pykčio“, o dar tiksliau – „iš meilės“. Iš meilės būčiai, lemčiai, istorijai, visiems gyviems ir negyviems padarams – kaip įvardyta viename eilérastyje, „gyvybės kaimynams“. Ir pats jis yra mylimas, nes apdovanotas gyvu, išskirtinio intensyvumo kalbos jausmu, lemiančiu bet kokios poezijos gyvastį. V. Braziūno eilérastyje pasaulis junglus, vientisas, sąskambingas, saistomas įvairiopų ryšių – ir laike, ir erdvėje. Pasaulis nuo pradžios su visa savo istorija tampa lyrinio subjekto „čia ir dabar“ sceną.

Poezija laikoma žanriškai egocentriskiausia kūrybos sritimi, bet V. Braziūno tekstuose štai realizuojama savaip, jo kūrybą galima pavadinti epiškai subjektiška. Beje, daugumoje eiléraščių lyrinis subjektas kalba ne aš, o mes vardu arba kreipdamasis į save kaip į kitą – tu. Lyrinio subjekto empatiškasis ryšys su pasauliu turi pasyvumo ir melancholijos atspalvį: jis čia veikia stebėtojas ar medituotojas, nei iniciatyvus veikėjas: „Bejégiai mes, neatkeikti herojai“ (p. 16). Galima sakyti, kad šioje poeziuje moderniai atkuriamas bendruomeninio, mitinio pasaulio ritmas. Tas pats amžinas, ratu einantis, būtais dažninis nebaigtinis laikas („ilgaamžiai lininiai

žaibai, jais vaizdai pririšti ilgamečiai / lyg ką kita kas rytą matai, o iš tikro rytuos vis taip pat ir tą pačią / saldžiausią – / pate – // kančią); ta pati sakralioji vaikystės namų erdvė, kur „margas ant karties iš-keltas babutės sijonas (...) mūsų nutykus vėliava“ (p. 25). Tas pats kartotiniam laiko rate pasyviai dalyvaujansas subjektas, tik ši kartą, man rodos, dramatiškesnis, vienišesnis.

Archajinio pasaulėvaizdžio ženklos eilérastyje atpažintume ir iš bražiūniškos eiléraščio dramaturgijos bei sintaksės: dažnas eiléraštis atrodo tarsi didesnės visumos, likusios už teksto, mīsingas, ryškesnės struktūros neturintis fragmentas. Eilérastyje, sintaksiškai atrodančiamie kaip vienas sakinys, nėra nei ryškesnės pradžios, nei pabaigos – nė vienas tekstas ne užsibaigia tašku ir neprasideja didžiaja raide; auto-rius šiame rinkinyje taško apskritai nevaroja. Vidi-nės jungtys fiksuojamos jungtuku „ir“ – dažniausiai knygoje. Metrinė eiléraščio eilutė paprastai nesutampa su sintaksine sakinio eiga, persikeliančia į kitą eilutę. Anžambemaniškas tolydumo ryšys neretai sieja ir atskiras eiléraščio strofas. Eilutės ar strofos atski-rumą naikinant anžambemaną galima laikyti viena būdingesniu V. Braziūno poetinės sintaksės ypatybių. Bražiūniškajai eiléraščio melodikai labai svarbus vidiniai, eilutės garsinių piešinių kuriantys rimai: „bekraujai kraujas žiedai / ant kaulo, ant kiauro laz-dos / išnėrus, kiele, skraidai / anapus aušros ir laidos“ (p. 8). Vidinių rimų gausa bei veidrodinis segmento

kartojimas sustiprina asonansinį skambumą ir melodingumą. Apskritai fonetinis teksto sutankinimas yra vienas specifiškųjų V. Braziūno poezijos bruožų.

bokšto, senesnio už laiką, pavėsy
stovési netrokšdamas nieko
nelaukdamas nieko stovési
kad nieks jau tavęs nebelaiko, nelieka

kas dar pasigestų, kas gėstantčią liepsną
apklestų, apklostytų, liesą
paglostytų kūno džiūvėsi
bet nieks jau tavęs nebelaiko, žiūrėsi

kaip plaikstosi, sklaistos šešėlis
kaip plėnimis véjye nyksta
apleistos mylėtosios vélés
ištvėrusios gaisrą pirmykštį
(p.13)

V. Braziūno eiléraštis turi aiškią struktūrą, ypač mégstama rimuota ar nerimuota ketureilė strofa, žединė kompozicija, bet ne akivaizdi, formalii, o paslėpta, komplikuota.

Nukelta į 12 p.

* Vladas Braziūnas, *Fontes amoris*. Vilnius:
„Petro ofsetas“, 2012.

12 Kūryba/Velvetas

Apie tai, kas neišgydoma

Atkelta iš 3 p.

— Taigi be krauso upelių.

— Kraujas gali būti liejamas smagiai, kaip Q. Tarantino filmuose. Mégstu juodąsias komedijas. Tačiau yra ir tokius kino meistrus, kurių visai netoleruoju. Pavyzdžiu, Larso von Trierio. Turiu prisi versti žiūrėti jo filmus, man jis atrodo cinikas, manipoliuotojas manijomis, kuriomis aš netikiu. Žodžiu, ne mano režisierius. Taip pat esu abejinga S. Kubrickui, kurį dabar jaunimas labai mēgsta. Jis toks preciziškas, šaltas minzantropas – man nepatinka. Bet tai jau mano problemos. Be abejo, jie labai talentingi, gal net genialūs režisieriai.

— I kultūros lauką jau ateina naujoji karta, kuri gana aktyviai reiškiasi tiek kurdama kiną, tiek ji vertindama. Kokia ji jums atrodo? Ar jaučiate takoskyrą tarp sovietmeti išgyvenusiųjų ir nepriklausomybės laiku gimusiųjų sąmonės?

— Nemanau, kad toji takoskyra yra didelė. Na, pasikeitė režisierių pažiūros, tad kartu kito ir kritikos vaidmuo. Problema galėtų būti įvardijama kaip profesionalumo stoka – pusė Lietuvoje save kino ekspertais vadinančių žmonių tiesiog neturi teisės taip tituluotis. Visgi šiandien yra nemažai gabiu, už mus, vyresniuosius, protingesnių žmonių, ragavusiu mokslo užsienyje. Kitaip nei mes jaunystėje, jie gali prieiti prie bet kokio kino – kur nori ir kada nori. O mūsų laikais juk vykdavo uždaros kino peržiūros, i kurias Vilniaus dailės akademijos studentai piešdavo netikrus

pakvietimus – ten patekdavo ne visi norintieji. Taip, dabar atejo daug kinų išmanančių, disertacijas iš jo rašančių žmonių. Tačiau mūsų masinė spauda vis tiek deda grafomanų tekstus. Anksčiau „Lietuvos rytė“ rašyda S. Macaitis, o dabar ten rašo bet kas.

— Gal dėl to, kad šiandien visi apie viską turi savo nuomonę?

— Kino kritikas turi turėti savo nuomonę ir privalo ją reikšti, būti subjektyvus. Tai – kritikos esmė. Kino kritikai yra tokiai pat skirtingu estetinių pažiūrų kaip ir režisieriai. Taigi vieni matys L. von Trierą vienaip, kiti – kitaip. Ir visi jie bus teisūs. Kitas dalykas, reikia nepamiršti, jog visais laikais buvo ir bus protingų žmonių, kaip ir tų, kurie niekada neskaitys M. Prousto ir nežiūrės M. Haneke's.

— Kokius filmus dabar ruošiatės žiūréti?

— Visai neįdomius, nes, kaip minėjau, ketinu rašyti apie aktorių J. Franco. Taigi turiu pasižiūrėti jo filmus. O šiaip nesenai praūžė „Kino pavasaris“, kuriame mačiau daug filmų, tad dabar žiūrésiu tuos kelis, reikalingus darbu.

— O kokias diskusijas šiuo metu organizuojate?

— Dabar mano pokalbių ciklas yra apie lietuvių kino režisierius – apie tai, kokį kiną jie žiūri. Jau svečiavosi S. Bartas, Emilio Velyvis, Audrius Stonys. Ivaivūs mūsų režisieriai pasakos, ką jie žiūri ir mēgsta.

— Ar bus išsaugoti šių pokalbių įrašai?

— Lietuvos radijuje galima pasiklausyti įrašo su E. Velyviu. Gaila, bet Š. Bartas, rodos, niekas neįraše, o jis tądien buvo geros nuotaikos ir kalbus, žmonės jo pasiklausyti atvažiavo net iš Klaipedos. Pakartosiu, kad Š. Bartas yra unikalus žmogus, originalus pasaulyis ir vienintelis, kurį iš tiesų žiūri užsienis. Turiu omenyje vaidybinių kinų.

— Kodėl Lietuva jo taip nevertina?

— Savame krašte pranašu nebūsi... Kodėl rusai tam tikru metu nepriėmė A. Tarkovskio? Tiesiog didelis tingėjimas, inertiskumas. Mačiau, kaip Kanų kino festivalyje Š. Bartą sutiko prancūzai. Taigi kartais vertėtu susimąstyti, kas gyvena visai šalia mūsų.

— Koks žmogus jau galėtų save vadinti sinefilu?

— Sinefilas turi žavėtis kinu, kaskart ištraukti iš jo naujų dalykų. Sinefilai buvo naujosios bangos režisieriai, jie atrado „film noir“ – nuaro kiną. Tai judieji detektyvai. Pagal detektyvinius Raymondo Chandlerio, Dashiello Hammetto, Jameso Chase'o romanus buvo kuriami šio žanro filmai. Pagaliau i juos atkreptas dėmesys, patys amerikiečiai to nepadarė dėl snobizmo. Sinefilai atrado ir Sergio Leone, kūrusi antrinius itališkus vesternus, tapusius klasika. Sinefilas yra ir Q. Tarantino.

Toks žmogus turėtų nebijoči pasakyti, kad jam patinka vienas ar kitas filmas, nors visi jį dėl to pasirinkimo smerktų. Sinefilai jungiasi į bendrijas, kalbasi, atranda. Tai ne tik kiną mylintys žmonės, bet ir ieškantys ko nors nauja. Jeigu sinefilui patiks filmas, jis pasižiūrės viską, kas su juo susiję, domesis kontekstu. Nežinau, ar sinefilas yra toks žmogus, kuris, kaip mano viena pažištama, pasiėmė atostogas ir pasižiūrėjo šešiasdešimt keturis festivalio filmus. Kam tai? Sinefilas turi išsiugdyti gero filmo pojūti, nežiūrėti bet ko. O jি, tą pojūti, sunku paaiškinti – kaip ir aktorių charizmą.

Kalbėjosi Jurga TUMASONYTĖ

Pasaulyis, sukurtas iš sapno ir meilės

Atkelta iš 11 p.

Šiame rinkinyje ne taip ryškiai kaip ankstesniuose manifestuojama etninė, baltiškoji, lyrinio subjekto tapatybė – tiksliau, jis čia yra kaip savame suprantamas dalykas, bet ne motyvu lygmenyje. Lotyniškasis knygos pavadinimas bei kiti eilėraščiuose esantys klasikinės kultūros intertekstai (Hesiodas, Sarbievijus) rodytų, kad subjekto „mes“ tapatybėje dalyvauja ir senosios graikų kultūros paveldėtojos, krikščioniškosios Europos tradicija. V. Braziūno poezijoje niekas nesupriešinta, kultūrinės skirtys tampa bendrumais – šiuolaikiška laikų ir tautų sinonimija. Gamta, kultūra ir žmogus čia gyvuoja pagal tuos pačius dėsnius: „kiek prireikė šimtmečių, kad / susislinktu, susibanguotu / suglustu jūra ir krantas kaip grindjuostės, dailiai sulėistos, kaip / rėmas dvigulės lovos, sunertas / tvirtai, nuobliuotas, kartų / kartas atlaikysiantis / sąlyga: kūnai jauni abiejų / žalio medžio ir gyvo vandens, smalsūs ir / baikštūs, viens kitą džiugiai / aklinėjantys saskambiai“ (p. 19).

Poeto vaizduotė pilna archajinių belaikių simbolių, archetipinių vaizdinių. Eilėraštyje jie tarsi „nupoetinami“, suprozinami, pabrėžiamas ne jų simboliškumas, o pirmapradis daiktisimbas. Eilėraštis „laikas yra arti“ prasideda upės mitologema, kurios prasmė galime sieti su anapusinio pasaulyo riba, su ją artinančiu laiku ir su krikščioniškuoju nemirtingumu (plg. vieną iš Kristaus apibūdinimų „Gyvybės upė“); taigi ši mitinė „upė, srūvant apacijo, ren-

kanti / kūnus nuo sapno sutrūkusių laiptų“ paskutinėje strofoje, gavusi tikrinį vardą, jau srūva kaip „jauna nemirtinga kamena“ (internetinė naršykė pažirtina, kad tai Merkio baseino upė). Kad ši mitinė upė, nepaisant jos renkamų kūnų, priklauso ne mirties, o gyvybės sferai, dar ašikliau sakoma eilėraštyje „Nemirtingasis“: pavadinime nutylėtu pažymimuoju žodžiu galėtų būti paskutinė eilutė: „ryto naujagiminis“. Cia upė ne tik nuplauna nuo žmonių mirti, numarindama jų kūnus, bet ir lemia sielos, gyvybės nemarumą ar tiesiog pasaulyo atsinaujinimą: „(...) ir aš, iš upės į miglas pakeltas / regiu, kaip supas įkapėsna baltas // ryto naujagiminis“ (p. 63). Beje, pasak džiukų tautosakos, vaikai atsiranda iš ūlos putų. O tasai „nemirtingasis ryto naujagiminis“, žinoma, yra tekant Saulė. Autorius apskritai mēgsta tekste svarbiausio objekto neįvardyti, paprastai rinkdamasis aplinkkelj – perifrazišką kalbėjimo būdą.

Skaitant V. Braziūno poeziją įdomu stebeti, kaip eilėraštyje vyksta archajinių kultūros vaizdinių sudabartinimas, jų pavertimas lyrinio subjekto esamybė. Štai kad ir keletas eilėraščių („prie vartų“, „broliai vėjai“, „spiritus venti“), kurių išeities taškas – lietuvių mitinių sakmių apie vėjų siuzetai. Poetas, tarsi perėmęs antgamtinės vėjo galias, iš savo vaizduotės ir žodžiu kuria bražiūniškai sakmišką sapnų ir meilės pasauly, su kurio vaizdinių verpetu skaitytojas gali ir nesuspėti. Apskritai V. Braziūno poezijoje, kad suvoktum kūrinio prasmės kryptį, neretai prireikia specialių žinių, ypač iš lingvistikos bei etnologijos. Neatsitiktinai vieni įdomiausiai V. Braziūno kūrybos interpretatorių yra kalbininkas profesarius Skirmantas Valentas ir šviesaus atminimo religijotyrininkas, mitologas Gintaras Beresnevicius.

čius, pavadinęs jo poezijos kalbą baltų prokalbe arba barbarų rokoko. Ir paties V. Braziūno poetinėje savimonėje kalbos aspektas pakliūva į refleksijos ir kūrybos zoną: šiame rinkinyje tai eilėraščiai „Sed contra“, „Po tvano lygumoje“, „Pasaulio kalbos“. Kita vertus, V. Braziūno tekstas veikia, net jei jo tarsi nesuprant, ritmu, melodija, vaizdiniais balsdamasis ne tik į sąmonę, bet ir į pasąmonę, žadindamas nuojautas. Šioje poezijoje daug kalbos energijos, žaismės; svarbiausia jėga, traukianti žodžius vieną prie kito, yra jų fonetinis panašumas. Bet V. Braziūno kūryboje tai beveik niekada nebūna tik žaidimas: „šleiva // vėžė per klampų klonį palengva / kol pasunkės, apsunkis, visai sustos / ašvienis, Viešpatie, aš vienas, man siustos / netekęs“ (p. 33).

Pradžioje rašiau, kad ši V. Braziūno knyga išoriniuose ženkluose yra ignoruojama komunikacijai ar reklaminė momentą, bet tekstai skaitytojų kalbina labai intensyviai: pavyzdžiu, tikrinamas jo dėmesys vietoj laukiamo žodžio pateikiant kitą („miego baltumo“, p. 32; „trečioji sesuo Pelenyte“, p. 48); neretai neįvardijamas pažymimasis žodis – apskritai mēgstamas painokas, eliptinis sakiny, laisvos sintaksės leidžiamos prasmės dviprasmybės. Esama eilėraščių, kurie ir sumanyti tarsi mišlė. Skaitytojui pačiam reikia baigtis frazę, sujungti iš pirmo žvilgsnio pernelyg fragmentiškus, nesusisiejančius vaizdus, atrasti asociacijų logiką, išsiversi lotyniškus posakius ar atvirksčiai – lietuviškuosius versti į originalo kalbą („Liuto miestas“), sujungti suskaidyto žodžio segmentus („tuviai lietuj artimieji latvių“) ir galop pasidžiaugti prasmės bendraautoryste. V. Braziūno poezija šias pastangas atlygina su kaupu.

Algirdas MEŠKAUSKAS

Svarbiausia – gerasis fanatizmas

„Varpų“, mininčių 70-metį, sutiktuvės Lietuvos rašytojų sajungos klube pradėjo desantas iš Kauно; iš pradžių muzikinis – pianistė Virginija Daujardienė ir solistas Juozas Malikonis, paskui – vyrainiojo redaktoriaus Leono Peleckio-Kaktavičiaus ižanginis žodis (apie pirmojo redaktoriaus akcentuotą nuotaiką, lydėjusią pirmojo tomo pasirodymą), o tada – literatūrinis: Donaldas Kajokas, Viktoras Rudžianskas.

Įvertindamas tai, kas labiausiai žavi, veikia ir daro įspūdį beveik prieš ketvirtį amžiaus atnaujintuose „Varpuose“, D. Kajokas pabrėžė didelę redaktoriaus kantrybę ir kryptingumą. Ta proga prisiminė ir savo ilgametį darbą „Nemuno“ redakcijoje, patirtį, kaip sudėtinga padaryti gerą leidinį. „Kitados, kai apie vokiečių klasikus „Nemunui“ rašė Stancikaitė, kai kurie skaitojat sakydavo: reikia tik tokiu straipsniu, ir žurnalas bus puikus. Bet aš gerai žinojau, kad reikia ir kitko. Tai prisimindamas ir žūrēdamas į „Varpus“, į jų sudarymo principus, galutik pasidžiaugti gebėjimu subalansuoti medžiagą.“

Kad tarp „Nemuno“ ir „Varpų“ nemažai bendra, pabrėžė ir V. Rudžianskas. O svarbiausia šio pasiskymo mintis – juos siejantis gerasis fanatizmas. V. Rudžianskas linkėjo kolegai jo neprarasti.

Pašnakesj apie redakcinį darbą, apie tai, kaip pati tapo *varpininke*, pratekę Renata Šerelytė, redaguojanti Cikagoje einančio „Draugo“ kultūrinį priedą: „Vartydama 1943 m. „Varpus“, radau labai daug žinomų literatūros žmonių vardų, po karo pasitraukusių į Vakarus. Manyčiau, „Varpai“ ir toliau turėtų jausti visas lietuvių literatūros pajęgas ir čia, ir anapus Atlanto. Dėkoju, kad „Varpai“ yra, kad jie skamba, linkiu, kad ir toliau skambėtų viame pasaulyje.“

Su jubiliejiniu leidiniu į Vilnių atkeliaavo ir naujausia L. Peleckio-Kaktavičiaus knyga – biografinė monografija „Adolfas Vaičaitis. Kaltas, nes tapo menininku“. Ją pristatė ir vertino tapytojas, dailės kritikas Aloyzas Stasiulevičius, atkreipęs dėmesį, kad po karo iš 125 Dailininkų sajungos narių į platujį pasaulį išvažiavo net 70. Knigos herojus ir keletas kolegų atsidūrė toliau už kitus – Australijoje. „Tai – sugrįžimo į Tėvynę knyga“, – sakė Maestro, sveikindamas autorių, atlikusį reikšmingą darbą.

„Gera, kad tokios knygos rašomas, – pritarė ir prozininkas, akademikas Vytautas Martinkus. – Gera, kad ne tik rašytojai, bet ir dailininkai grįžta lydimi tokį komentarą. Leonas – tikras faktografijos meistras.“

Kalbėdamas apie „Varpus“, jis pasidžiaugė, kad, nors jie jau 70-mečiai, bet neįskilę ir skambantys. Naujausio tomo tekstus įvardijo kaip labai įdomius, turinčius neabejotiną vertę, savitus. O tai, kad net trijų autorių pavardės apibranktos rėmeliais, tik patvirtina seniai įsidėmėtą „Varpų“ nuojautą – laiku pristatyti, prakalbinti. V. Martinkus prisipažino, jog ši kartą jo skaitymo kriterijus buvo teksto žavesys – pastaruoju metu gilinasi į estezės savyką, „medžioja“ tekstuose ypatingas akimirkas, ir „Varpai“ tokiu padovanojo ne vieną. Norėdamas suintriguoti tuos, kurie dar neatsivertė naujausią „Varpų“, išskyre Stasio Stacevičiaus esę, Vlado Braziūno eiles ir pasikalbėjimą su Jonu Juškaičiu – tame „tieki daug subtilios medžiagos, kad perskaicius vėl norisi prie to teksto grįžti“.

Paprašyta įvertinti paskutinį Mykolo Sluckio romaną, spausdinamą „Varpuose“, Viktorija Daujotytė pažymėjo, jog tai – geras, įdomus kūrinys, tekstologine verte labai artimas „Adomo obuoliui“. Lite-

Akimirkai iš „Varpų“ almanacho pristatymo. Viktorija Daujotytė ir Vytautas Bubnys.

ratūros profesorė leidiniui negailejo pacių šilčiausiu žodžiu: „Varpai“ – gražūs. Taip nuosekliai eida mi, jie atpratino mane ko nors pageidauti. Staiga pajutau, kad neturiu nei kokių priekaištų, nei dideilių norų, tiesiog ramiai galiu pasidžiaugti tuo, kas yra.“ Naujasis numeris pagirtas ir dėl atsigrézimo į Šiaulius, ypač išskirta publikacija, skirta 1863 m. sukilimui, dar – D. Kajokas, kuris yra „maždaug ten, kur Mėnulis“, V. Rudžianskas („žengtelėjės tokia kryptim, kurios negalima buvo numatyti. Publikacija tikrai įdomi“), Mindaugas Peleckis („džiaugiuosi, kad „Varpuose“ yra ir tokį dalykų. Tai ne šiaip sau tekstas. Garbės reikalus apie tai mąstyti lietuviškai“), Albinas Bernotas („nepaprastai stiprios socialinės jausenos paliudijimai“).

Anot Petro Bražėno, „jeigu net pati V. Daujotytė pasakė, kad neturi ko prikišti, tai ką mums, paprastiems mirtingiesiems, daryti“. Ir pridėjo: „Siekmet tikrai nėra né vienos publikacijos, kuria galėtum suabejot.“ Literatūros kritikas prisipažino almanachą pradedantį skaityti nuo dialogų – „Varpų“ mėgstamo žanro, o redaktorių laikas vienu pacių kompetentingiausiu šnekintojų. Pabréžė, jog tokio pokalbio kaip su J. Juškaičiu, kuriame būtų tiek istorinio ir kultūrinio konteksto, žmonių tarpusavio ryšių, pačios asmenybės, iki šiol jokiam spaudos leidinyje nebuvo skaitęs. Profesorius pasidžiaugė ir monografija, skirta A. Vaičaičiui, knygos autorui įvardijo kaip vieną iš nedaugelio mūsų literatūros darbininkų, kurių ypač dideli nuopelnai – ne tik pirmtako, bet ir autoriteto – išeiviu literatūrai, o dabar – ir dailei.

Tą mintį pratekę Raimondas Kašauskas, prisimindamas, kaip iškilmingai prieš porą metų Plungėje, Oginiskių rūmuose, buvo pristatytą L. Peleckio-Kaktavičiaus biografinę monografiją apie dailininką Juozą Bagdoną. Anot prozininko, tai puiki knyga. Ne prastesnė ir naujausioji, pasižyminti tiksliomis, taikliomis detalėmis, talentingu žodžiu, „Varpus“ R. Kašauskas pavadino visa apimančiu, įvairiu, reikalingu leidiniu, kuriam pasirodžius atrodo, jog literatūrinis gyvenimas persikelia į Šiaulius.

2013 m. literatūrinės „Varpų“ premijos laureatu tituluotas prozininkas Vladas Kalvaitis. Publikuojamos penkios jo novelės. Laureatui įteiktas diplomas, spalvotas televizorius, UAB „Sabalė“ batai ir UAB „Rūta“ saldumynų rinkiniai. Išsiminė netradicinė rašytojo kalba. Ir prisiminta, ir pastebėta smagiai, su ironija – neatsitiktinai daugelį metų V. Kalvaičių pažinojome kaip satyriką.

„Varpų“ prizininkais paskelbti R. Kašauskas ir Šiaulių „Auroras“ muziejaus direktoriaus pavaduotoja Virginija Šiuksčienė. Prizas už debiutą įteiktas Sauliui Vasiliauskui.

Zenono BALTRUŠIO nuotraukos

„Varpų“ literatūrinės premijos laureatas Vladas Kalvaitis, Vytautas Martinkus, Renata Šerelytė ir Leonas Peleckis-Kaktavičius.

14 Poezijos pavasaris

Tarptautinis poezijos festivalis Poezijos pavasaris 2013

Renginių programa

Gegužės 19–birželio 2 d.

Gegužės 19 d. 17 val. Tarptautinio poezijos festivalio Poezijos pavasaris atidarymas Nacionalinėje dailės galerijoje (Konstitucijos pr. 22, Vilnius).

Gegužės 20 d. 12 val. „Dedikacija Antanui Jonynu“ Literatūrų gatvėje (Literatūrų g., Vilnius).

Gegužės 20 d. 18 val. Almanacho „Poezijos pavasaris 2013“ sutiktuvės, kompaktinės plokštėlės „Poezija ir balsas 2013“ pristatymas ir premijos už esė almanache įteikimas Rašytojų sąjungos Baltojoje salėje (K. Sirvydo g. 6, Vilnius).

Gegužės 20 d. 18 val. Poezijos ir publicistikos vakaras prie Konstantino Balmonto paminklo Žvėryne (Latvių g. 53, Vilnius).

Gegužės 21 d. 11 val. Poezijos pavasario svečių priėmimas Pakruojo rajono savivaldybėje.

Gegužės 21 d. 13 val. „Pasveikinti poezijos paukštės giesmės“ – poetų susitikimas su Griekėdžių kaimo bendruomenė (Griekėdžių kaimo bendruomenės namai, Darželio g. 16, Griekėdžiai, Žeimelio sen., Pakruojo r.).

Gegužės 21 d. 13 val. Garliavos Jonučių vidurių mokyklos Borutaičių draugijos poezijos šventė „Dvidešimtasis pavasarėlis“ prie Kazio Borutos namelio Pajiesye (Kauno r.).

Gegužės 21 d. 13 val. Poezijos skaitymai „...ir žodis suskamba posmai“ Lygumų miestelio visuomenei (Lygumų seniūnijos salė, Naujamiesčio g. 4, Lygumai, Pakruojo r.).

Gegužės 21 d. 13 val. Poezijos skaitymai „Poezijos paukštės sparnų pakylėti“ Pašvitinio miestelio vienuomenei (Maironio salė, K. Korsako g. 1, Pašvitinys, Pakruojo r.).

Gegužės 21 d. 15.30 val. Poezijos popietė „Ir sužydės pavasaris visom poezijos spalvom“ Pakruojo dvare (Parko g. 5, Pakruojo k., Pakruojo r.).

Gegužės 21 d. 18 val. Vakaras Vilniaus žydiškajai kultūrai atminti, skirtas Abraomo Suckeverio 100-osioms gimimo metinėms Vytes Nemunėlio pradinės mokyklos kieme, buvusios Didžiosios sinagogos vietoje (Vokiečių g. 13A, Vilnius).

Gegužės 21 d. 18 val. Eilių ir dainų vakaras „Ant marškinį Baltos dienos“ (pagal Marcelijaus Martiničiačio ir Jono Strielkūno eiles) /Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatai/ Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje (Traukų g. 10, Vilnius).

Gegužės 21 d. 19.30 val. Jaunuų poetų kūrybos ir dainuoja mosios poezijos vakaras „Sueiliuotas pavasaris“ Rašytojų klube (K. Sirvydo g. 6, Vilnius).

Gegužės 22 d. 11 val. Poezijos pavasario svečių priėmimas Vilkaviškio rajono savivaldybėje.

Gegužės 22 d. 11.50 val. Poezijos pamoka Seinų „Žiburio“ mokykloje (Seinai, Lenkija).

Gegužės 22 d. 11.50 val. Poezijos pamoka Punsko Kovo 11-osios licejuje (Punskas, Lenkija).

Gegužės 22 d. 11.50 val. Poezijos pamoka Punsko S. Dariaus ir S. Girėno gimnazijoje (Punskas, Lenkija).

Gegužės 22 d. 11.50 val. Poezijos pamokėlė Punsko vaikų darželyje (Punskas, Lenkija).

Gegužės 22 d. 12 val. Poezijos pavasaris Vilniaus kolegijos Menų fakulteto aktų salėje (Didžioji g. 38, Vilnius).

Gegužės 22 d. 13 val. Moksleivių „Poezijos pavasarėlis“ Lakštingalų krantinėje Palemone (Kaunas).

Gegužės 22 d. 13 val. Poezijos skaitymai „Kaip žydėjimas vyšnios“ Kiršuose, Salomėjos Nėries té-

viškėje (Vilkaviškio r.).

Gegužės 22 d. 13 val. Moksleivių poezijos skaitymai „Augame kartu su eiléračiu“ Rašytojų klube (K. Sirvydo g. 6, Vilnius).

Gegužės 22 d. 14 val. Literatūrinis pavasaris Lietuvos edukologijos universitete (T. Ševčenkos g. 31, Vilnius).

Gegužės 22 d. 15 val. Poezijos valanda Mykolo Romerio universitete (Ateities g. 20, Vilnius).

Gegužės 22 d. 17 val. Literatūrinio pavasario skaitymai Lietuvos edukologijos universitete (T. Ševčenkos g. 31, Vilnius).

Gegužės 22 d. 17 val. Poezijos vakaras Vilkaviškio kultūros centre. Salomėjos Nėries premijos įteikimas (Vytauto g. 28, Vilkaviškis).

Gegužės 22 d. 18 val. Poezijos pavasario vakarėlė Jotvingių ir Prūsų gyvenvietėje Ožkiniuose (Ožkiniai, Lenkija).

Gegužės 22 d. 18 val. Poezijos pavasario laureato autorinis kūrybos vakaras Rašytojų klube (K. Sirvydo g. 6, Vilnius).

Gegužės 22 d. 20 val. Erotinės poezijos priešnaktis „Niekada ne vėlu...“ Sigito Gedos 70-osioms gimimo metinėms /Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatai/ Vilniaus mokytojų namų Didžiojoje salėje (Vilnius g. 39, Vilnius).

Gegužės 22 d. 20 val. Pamirštų eiléračių vakaras knygynė „Mint Vinetu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

Gegužės 23 d. 9 val. Poezijos valanda Navinykų mokykloje (Navinykai, Lenkija).

Gegužės 23 d. 11.30 val. Poezijos pavasario dalyvių priėmimas Šakių rajono savivaldybėje.

Gegužės 23 d. 12 val. Poezijos pavasaris Panevėžio Vytauto Žemkalnio gimnazijos sodelyje (Smėlynės g. 29, Panevėžys).

Gegužės 23 d. 12 val. Susitikimas su Poezijos pavasario dalyviais Šiaulių rajono literatūros muziejuje Naisiuose (Naisiai, Šiaulių r.).

Gegužės 23 d. 13 val. Literatūros pamoka Antazavės Juozo Gruodžio vidurinėje mokykloje (Dvaro g. 4, Antazavė, Zarasai r.).

Gegužės 23 d. 13 val. Literatūros pamoka Dusetų Kazimiero Būgos bibliotekoje (Vytauto g. 56, Dusetos, Zarasai r.).

Gegužės 23 d. 13 val. Poezijos šventė „Tylios mano dainos...“ Zigmuno Gėlės-Gaidamavičiaus premijos įteikimas už geriausią 2012 metų poezijos debiutą Šiaulių rajono literatūros muziejuje Naisiuose (Naisiai, Šiaulių r.).

Gegužės 23 d. 14 val. Poezijos skaitymai „Gyvenimą savo į knygą sudėjau“ Gražinos Tulauskaitės tėviškėje Lekėčiuose, skirti poetės 105-osioms gimimo metinėms (Šakių r.).

Gegužės 23 d. 16 val. Poezijos pavasario dalyvių kūrybos skaitymai „Po Urbšio ažuolu“ Juozo Urbšio visuomeninės minties ir kultūros centre (Čiūrų k., Zalos vnk., Panevėžio r.).

Gegužės 23 d. 16 val. Poezijos ir muzikos valanda „Kelsiuos aš savo žodyj spinduliuitam“, skirta Vinco Mykolaičio-Putino 120-osioms gimimo metinėms Lietuvos aklųjų bibliotekoje (Skroblų g. 10, Vilnius).

Gegužės 23 d. 16 val. Poezijos pavasario svečių autorinis vakaras 4-oje Kaliningrado miesto bibliotekoje (Miro pr. 62, Kaliningradas, Rusija).

Gegužės 23 d. 17 val. Poezijos šventė „Išdainuota

laimė...“ poetės Gražinos Tulauskaitės atminimui Šakių r. savivaldybės viešojoje bibliotekoje (Gimnazijos g. 1, Šakiai).

Gegužės 23 d. 17 val. Poezijos pavasaris Zarasų r. savivaldybės viešojoje bibliotekoje (D. Buuko g. 20, Zarasai).

Gegužės 23 d. 18 val. Poezijos ir muzikos spektaklis pagal Antano A. Jonyno eiles „Neįmanomas krioklys“/Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatai/Rašytojų klube (K. Sirvydo g. 6, Vilnius).

Gegužės 23 d. 18 val. Vakaras „Poezijos pavasaris Šiauliuse“ Šiaulių „Aušros“ muziejaus Ch. Frenkelio viloje (Vilnius g. 74, Šiauliai).

Gegužės 23 d. 19 val. Vakaras-koncertas - Sigito Gedos eiléračiai muzikoje „Testamentas mažai mergaitėi“ Sigito Gedos 70-osioms gimimo metinėms /Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatai/ Vilniaus mokytojų namų Didžiojoje salėje (Vilnius g. 39, Vilnius).

Gegužės 23 d. 19 val. Poezijos pavasaris Bistrampolio dvare (Kučių k., Panevėžio r.).

Gegužės 23 d. 19.30 val. Poetiniai vakaro skaitymai „Pupų Dédės klube“ svečių namuose „Albertina“ (D. Bednogo g. 13A, Kaliningradas, Rusija).

Gegužės 24 d. 12 val. Poezijos pamoka Želvos vidurinėje mokykloje (Želva, Ukmergės r.).

Gegužės 24 d. 12 val. Poezijos pavasaris Vidikių dvare (Parko g. 3, Vidiškių gyvenvietė, Ignalinos r.).

Gegužės 24 d. 13 val. Poezijos pavasaris Simno kultūros centre (Vytauto g. 38, Simnas, Alytaus r.).

Gegužės 24 d. 14 val. Poezijos skaitymai, skirti Vinco Mykolaičio-Putino 120-osioms gimimo metinėms, ir pirmosios Vinco Mykolaičio-Putino literatūrinės premijos įteikimas (Pilotiškių k., Naujosios Utos sen., Prienų r.).

Gegužės 24 d. 14 val. Poezijos pavasario skaitymai, skirti Anzelmo Matučio 90-osioms gimimo metinėms poeto gimtinėje (Zomčinės k., Igliaukos sen., Marijampolės sav.).

Gegužės 24 d. 15 val. Poezijos pavasaris Lietuvos Respublikos Generaliniame konsulate Kaliningrade (Proletarskaja g. 133, Kaliningradas, Rusija).

Gegužės 24 d. 15 val. Poezijos pavasaris Ukmergės Švč. Trejybės bažnyčioje (Kauno g. 1, Ukmergė).

Gegužės 24 d. 16 val. Poezijos skaitymai Rimšės bibliotekoje (Mokyklos g. 6, Rimšė, Ignalinos r.).

Gegužės 24 d. 16 val. Poezijos pavasaris Antano Jonyno memorialiniame muziejuje (Liškiavos g. 17, Alytus).

Gegužės 24 d. 17 val. Buvusių ir esamų Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto literatūrų skaitymai „Ant laktos“ VU M. K. Sarbievijaus kieme (Universiteto g. 3, Vilnius).

Gegužės 24 d. 18.30 val. Poezijos pavasaris Šveicarijoje: skaitymai Bazelyje (Litertaurhaus Basel, Barfüssergasse 3, Basel, Šveicarija).

Gegužės 24 d. 19 val. Poezijos pavasaris Korkebare An Spalpin Fanach (27-29 South Main street, Cork, Airija).

Gegužės 24 d. 19 val. „Pavasario linksmybės“: Kristijono Donelaičio 300-osioms gimimo metinėms Rašytojų klube (K. Sirvydo g. 6, Vilnius).

Gegužės 25 d. 12 val. „Naujoji Romuva“ ir „Nemunas“ – poezija kaip bendravimo būdas (Salovartė, Varėnos r.).

Gegužės 25 d. 12 val. Moksleivių poezijos ir muzikos popietė. Poezijos pavasaris Kristijono Donelai-

Poezijos pavasaris 15

čio memorialiniame muziejuje Tolminkiemye (Čistyje Prudy, Kaliningrado sritis, Rusija).

Gegužės 25 d. 14 val. Solistų, duetu, poetų skaitymai-koncertas „Skambančios tarmės“ Šv. Kotrynos bažnyčioje (Vilniaus g. 30, Vilnius).

Gegužės 25 d. 15 val. Poezijos šventė „Is aukštystių žydros giliomos“, skirta S. Dariaus ir S. Girėno skrydžio per Atlantą 80-osioms metinėms Vilniaus miesto Pilaitės miške.

Gegužės 25 d. 15 val. Poezijos pavasaris Šveicarijoje: skaitymai Ciuriche „Literaturhaus Museums-gesellschaft“ (Kleiner Saal, Seebacherstrasse 3, Zürich, Šveicarija).

Gegužės 25 d. 18 val. Poezijos pavasaris Daina-vos seniūnijos parke (Kovo 11-osios g., Kaunas)

Gegužės 25 d. 18 val. Poezijos pavasaris Irish Writers centre (19 Parnell Square, Dublin 1, Airija).

Gegužės 26 d. 12 val. Poezijos atlaidai Paberžės Švč. Mergelės Marijos apsilankymo bažnyčioje (Kė-dainių r.).

Gegužės 26 d. 14 val. Jaunųjų literatų sąskrydis, skirtas Vinco Mykolaičio-Putino 120-osioms gimimo metinėms V. Mykolaičio-Putino kiemelyje Kačerginėje (V. Mykolaičio-Putino g. 34, Kačerginė, Kauno r.).

Gegužės 26 d. 19 val. Poezijos pavasaris Kastle-bare (TF Royal hotel, Humbert Room. The Old West-port Road, Castlebar, Co. Mayo, Airija).

Gegužės 27 d. 13 val. Poezijos pavasaris Dieveniškių Švč. Mergelės Marijos rožančiaus bažnyčios šventoriuje (Dieveniškės, Šalčininkų r.).

Gegužės 27 d. 15 val. Poezijos popietė „Tegul eilės liejasi laisvai“ Klaipėdos apskrities Ievos Simonaitytės viešosios bibliotekos Mažajame kiemelyje (H. Manto g. 25, Klaipėda).

Gegužės 27 d. 16 val. Justino Marcinkevičiaus poezių ir muzikos valanda „Šviesos krantas“. To paties pavadinimo dvikalbės kompaktinės plokštėlės pristatymas /Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatai/ Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto Vinco Krėvės auditorijoje (Universiteto g. 3, Vilnius).

Gegužės 27 d. 17 val. Pavakarys „Po skėciu“ su Judita Vaičiūnaite ir jaunaisiais Vilniaus poetais Stanislovo Moniuškos skverelyje (Vilniaus g. 30, Vilnius).

Gegužės 27 d. 18 val. „Valanda su poetu Algimantu Mikuta“ Kauno menininkų namuose (V. Putvinisko g. 56, Kaunas).

Gegužės 27 d. 19 val. Vakaras išėjusiems atminti Rašytojų klube (K. Sirvydo g. 6, Vilnius).

Gegužės 27 d. 19 val. Poezijos pavasaris Šveicarijoje: skaitymai Fribûre (Centre le Phénix, Rue des Alpes 7, 1700 Freiburg, Šveicarija).

Gegužės 28 d. 16 val. Susitikimas su poetu Antana Šimkumi Vilniaus m. II-uose vaikų globos namuose (Minties g. 1, Vilnius).

Gegužės 28 d. 17 val. Skaitymai „Eilės išėjusiems“ Klaipėdos Skulptūrų parke (Klaipėda).

Gegužės 28 d. 17 val. Moterų skaitymai „Ką laumes lémę“ prie Žemaitės paminklo (Gedimino pr., Vilnius).

Gegužės 28 d. 18 val. Poezijos pavasaris Šveicarijoje: skaitymai Ženevoje (Librairie le Rameau d'Or, 17 Bd Georges Favon, Geneve, Šveicarija).

Gegužės 28 d. 18 val. Poezijos skaitymai Juozo Grušo memorialiniame muziejuje (Kalniečių g. 93, Kaunas).

Gegužės 28 d. 19 val. Skaitymu vakaras „Due-tai +“: Erika Drungytė ir Ana Auzinė (Latvija) Rašytojų klube (K. Sirvydo g. 6, Vilnius).

Gegužės 29 d. 17 val. Skaitymu vakaras „Due-tai +“: Antanas Šimkus, Miłosz Biedrzycki (Lenkija) ir Vytautas Dekšys Rašytojų klube (K. Sirvydo g. 6, Vilnius).

Gegužės 29 d. 18 val. Skaitymu vakaras „Due-tai +“: Tomas Taškauskas ir Pascal Riou (Prancūzija) Prancūzų institute (Didžioji g. 1, Vilnius).

Gegužės 29 d. 18 val. Poezijos popietė „Žodis ir miestas“ Kauno fotografijos galerijoje (Rotušės a. 1, Kaunas).

Gegužės 29 d. 19 val. Skaitymu vakaras „Due-tai +“: Benediktas Januševičius ir Linor Goralik (Rusija) knygynė „Mint Vinetu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

Gegužės 29 d. 20 val. Vakariniai skaitymai Užupio kavineje (Užupio g. 2A, Vilnius).

Gegužės 30 d. 11 val. Tarptautinė poetų ir literatūros kritikų konferencija „Poezija – mano tarmė“ Lietuvos rašytojų sajungos Baltojoje salėje (K. Sirvydo g. 6, Vilnius).

Gegužės 30 d. 14 val. Vilniaus miesto mero Poezijos pavasario svečių ir poetų priėmimas, Vilniaus miesto mero premijos įteikimas Vilniaus rotušėje (Didžioji g. 31, Vilnius).

Gegužės 30 d. 18 val. Poezijos pavasario svečių vakaras ir premijų vertėjams įteikimas Taikomosios dailės muziejuje (Arsenalo g. 3A, Vilnius).

Gegužės 30 d. 18 val. Poezijos skaitymai Juozo Zikaro memorialiniame muziejuje (J. Zikaro g. 3, Kaunas).

Gegužės 31 d. 11 val. Literatūriniai skaitymai prie lakūno Stasio Girėno gimtinės-muziejaus Vytogalėje (Lietuvos aviacijos muziejaus filialas, Upynos sen., Šilalės r.).

Gegužės 31 d. 11.30 val. Poezijos pavasario svečių sutiktuvės Joniškio r. savivaldybės Jono Avyžiaus viešojoje bibliotekoje (Vilniaus g. 3, Joniškis).

Gegužės 31 d. 12 val. Poezijos pavasaris Žygaičių kultūros namuose (Žygaičių g. 22, Žygaičiai, Tauragės r.).

Gegužės 31 d. 12.30 val. Poezijos pamoka Joniškio žemės ūkio mokykloje (Upytės g. 77, Joniškis).

Gegužės 31 d. 13 val. Poezijos valanda, skirta pirmosios žemaičių poetės Karolinos Praniauskaitės 185-osioms gimimo metinėms paminėti Padurbinio kai-me prie koplystulpio (Telšių r.).

Gegužės 31 d. 13.30 val. Poezijos popietė „Sutinkam poeziją žydint sodams baltai“ Žagarės miesto bibliotekoje (Miesto a. 39, Žagarė, Joniškio r.).

Gegužės 31 d. 14 val. Popietė „Poezija ir varpai“ Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje (K. Done laičio g. 64, Kaunas).

Gegužės 31 d. 15 val. Poezijos pavasario šventė ir Šilalės r. savivaldybės Dionizo Poškos premijos įteikimas Bijotuose prie Dionizo Poškos Baublių muziejaus (Bijotų k., Šilalės r.).

Gegužės 31 d. 16 val. Poetiniai muzikiniai skaitymai Luokėje (Telšių r.).

Gegužės 31 d. 17 val. Poezijos pavasario svečių vakaras Tautinių kultūrų centre (K. Donelaičio g. 6B, Klaipėda).

Gegužės 31 d. 18 val. Poezijos pavasario vakaras Joniškio kultūros centre (Žemaičių g. 14, Joniškis).

Gegužės 31 d. 18 val. Poezijos vakaras Tauragėje prie Jūros upės, kavinės „Banga“ terasoje (Kranto g. 3A, Tauragė).

Gegužės 31 d. 18 val. Poezijos pavasario 2013 laureato vainikavimas ir literatūros vakaras Mai-ronio lietuvių literatūros muziejaus sodelyje (Rotušės a. 13, Kaunas).

Gegužės 31 d. 19 val. Teatralizuotas poezių ir muzikos vakaras Telšių miesto amfiteatre.

Birželio 1 d. 11 val. Poezijos skaitymai Bagaslaviškio pagrindinės mokyklos fojé (Bagaslaviškis, Gelvonų sen., Širvintų r.).

Birželio 1 d. 12 val. Poezijos šventė Daugyvenės kultūros istorijos muziejaus-draustiniu Burbiškio dvare (Radviliškio r.).

Birželio 1 d. 13 val. „Vainikas Henrikui Radauskui“ – eilės centriniu pašto kiemelyje atidengiant atminimo lentą poetui Henrikui Radauskui (Liepu g. 16, Klaipėda).

Birželio 1 d. 13 val. Poezijos skaitymai „Kai laukdavo balti langai“ Anykščiuose, aukštaičių sodyboje (Niūronių k., Anykščių r.).

Birželio 1 d. 14 val. Poezijos pavasaris Šilavoto Davatkyne (Prienų r.).

Birželio 1 d. 14 val. Poezijos pavasaris Nedzinės kaime, Mokyklos skverelyje (Varėnos r.).

Birželio 1 d. 15 val. Poezijos pavasaris Pašušvio kultūros namuose (Radviliškio r.).

Birželio 1 d. 16 val. Poezijos skaitymai Širvintų r. savivaldybės viešojoje bibliotekoje (I. Šeiniaus g. 4, Širvintos).

Birželio 1 d. 16 val. Subuvimas „Gyvosios tar-mės“ VU Botanikos sode (Vingio parkas, Vilnius)

Birželio 1 d. 16 val. Poezijos pavasaris Klaipėdos apskrities Ievos Simonaitytės viešosios bibliotekos kiemelyje (H. Manto g. 25, Klaipėda).

Birželio 1 d. 16 val. Poezijos pavasaris Palangos kultūros centre „Ramybė“ (Vytauto g. 35, Palanga).

Birželio 1 d. 17 val. Poezijos pavasaris prie Mer-giakalnio Dovainonių kaime. Jono Aisčio premijos įteikimas (Rumšiškių sen., Kaišiadorių r.).

Birželio 1 d. 18 val. Poezijos pavasaris Komaro dvaro parke (Baisogala, Radviliškio r.).

Birželio 1 d. 18 val. Poezijos pavasaris Elektrėnu savivaldybės Literatūros ir meno muziejuje (Run-gos g. 24, Elektrėnai).

Birželio 1 d. 19 val. Poezijos pavasaris prie Balio Ruogos paminklo Birštone.

Birželio 2 d. 17 val. Baigiamasis tarptautinio poezių festivalio Poezijos pavasaris vakaras Vilniaus universiteto M. K. Sarbievijaus kieme (Universiteto g. 3, Vilnius).

I tarptautinio poezių festivalio Poezijos pavasaris renginių iėjimas nemokamas.

Rengėjai

Pagrindinis rėmėjas

Lietuvos Respublikos
kultūros ministerija

Pagrindinis informacinis rėmėjas

Kviečiame dalyvauti moksleivių poezių skaitymuose

Gegužės 19–birželio 2 d. Lietuvos rašytojų sąjunga ir viešoji įstaiga „Rašytojų klubas“ rengia keturiadesdešimt devintąjį tarptautinį poezių festivalį Poezijos pavasaris. Vienas gražiausių ir nuotaikningiausių festivalio renginių – moksleivių poezių skaitymai „Augame kartu su eileraščiu“. Siejam tie vyks **g gegužės 22 d. (trečiadienį) 13 val.** Rašytojų klubo salėje (K. Sirvydo g. 6, Vilnius). Kviečiame kūrybos skaitymuose dalyvauti eileraščius rašančius moksleivius ir dainuojančios poezių atlikėjus! Renginio dalyviai, juos palydėjusius mokytojus apdovanosime festivalių remiančių leidyklų knygomis. Skaitymų laureatas bus pakviestas dalyvauti Poezijos pavasario pa-baigos vakare Vilniaus universiteto M. K. Sarbievijaus kieme birželio 2 d.

16 Renginiai

Tarptautinė muziejų diena

Kaip ir kiekvienais metais, gegužės 18 d. visi Lietuvos muziejai drauge su savo lankytojais švęs Tarptautinę muziejų dieną, kurios šių metų tema – „Muziejai (atminis + kūrybiškumas) = socialiniai pokyčiai“.

2013-ieji yra išskirtiniai metai, nes Tarptautinės muziejų dienos data sutampa ir su Europos muziejų nakties data. Nuo 2005 m. organizuojamos tarptautinės muziejų bendruomenės akcijos „Europos muziejų naktis“ tikslas – atverti muziejų duris lankojams neįprastu metu, supažindinti visuomenę su muziejų rinkiniais, parodomis, edukacine veikla, pakviečiant atrasti kitokį muziejų, dalyvaujant netradiciniuose, išskirtiniuose ir unikaliuose muziejų renginiuose.

Programa Kaune

**Kauno miesto muziejus (M. Valančiaus g. 6)
18 d., šeštadienį,**

11–16 val. Kūrybinės dirbtuvės „Laikinosios sostinės mados salonas“. Būtina išankstinė registracija tel. 20 82 20.

17 val. Parodos „Kauno ponios ir ponai: XX a. 3–4 dešimtmecio stilius“ atidarymas.

18–21 val. Visi norintieji galės užsukti į improvizuotą fotoateljė „Mažasis Paryžius“ ir įsi-amžinti pasipuoš smetoniško laikmečio aprangos detalėmis, kurias gamino kūrybinių dirbtuvėi dalyviai.

Nuo 16 iki 22 val. Kauno miesto muziejaus lankymas nemokamas.

Velnių muziejus (V. Putvinskio g. 64)

18 d., šeštadienį,

12 val., 15 val. ir 17 val. vyks nemokamos ekskursijos, kurių metu muziejaus ekskursijų vadovas ne tik išsamiai supažindins su muziejaus ekspozicija, bet ir papasakos daug intriguojamų, netikėčiausiu istorijų iš muziejaus gyvenimo. Visą dieną mažuosius lankytojus ir jų tėvelius į magijos ir burtų pasaulį kvies muziejuje gyvenanti ragana Kankara. Iš jos galima bus išmokti burtažodžių, užkalbėjimų, įdomiausių skaičiuocių, sužinoti originalų jaunystės eliksyro receptą. Visi lankytojai galės dalyvauti jiems labiausiai patikusio eksponato rinkimuose. Išvys pačius naujausius, visai neseniai į Velnių muziejų patekusius velniukus. Apsilankiusiuosius kviesime kurti linkėjimus muziejui ant velniškos palinkėjimų sienos.

19–23 val. Europos muziejų naktį vainikuos britų menininko Steveno Vincento Mitchello darbų parodos „Devil's“ uždarymo renginys. Ekstravagantiškas, išskirtinio mąstymo ir savitos pasau-lėžiūros autorius pristatys naują, tik šiai nakčiai skirtą instaliaciją. Tik gegužės 18 dienos vakarą, apsilankę Velnių muziejuje, galėsite gyvai išvysti kaip gimsta S. Mitchello darbai. Atėjė į muziejų pasijusite lyg patekė į autoriaus kūrybines dirbtuvės. Ypatingą atmosferą kurs gyvai skambanti muzika. Renginiai nemokami.

Istorinė Lietuvos Respublikos Prezidentūra Kaune (Vilniaus g. 33)

18 d., šeštadienį,

14–17 val. Istorinės Prezidentūros muziejinių kvečia „laiko léktuvu“ persikelti 80 metų atgal ir prisiminti garsiausius Lietuvos lakūnus Steponą Darių ir Stasių Girėnų. Lauke veikiančios fotografių parodos „Vardan tos Lietuvos! S. Dariaus ir S. Girėno skrydis per gyvenimą“ fone lankytų laukia pasakojimai iš Lietuvos aviacijos

istorijos, ir, žinoma, pažintis su tautos heroais – S. Dariumi ir S. Girėnu, kurių skrydis per Atlantą vienijo ir vis dar tebevienija placiai po pasaulį pasklidusius lietuvius. Ar žinote, kuris iš lakūnų dalyvavo Klaipėdos krašto sukiliame, turėjo savo taksi īmonę, būsimą žmoną pamilo krepšinio aikštėje? Jūs taip pat sužinosite, kiek léktuvų pirmaisiais nepriklausomybės metais turėjo Lietuvos aviatoriai, kaip degalų kiekis buvo susijęs su pradedančiuju lakūnų skraidymo ore trukme. Išgirsite, kas i Lietuvą „atvežė“ ir išpopularino beisbolą, krepšinį bei kitas sporto šakas, kas tokie buvo Jucevičius ir Girsakis. Galėsite paskaičiuoti, kiek degalų reikėjo „Lituanikos“ skrydžiui per Atlantą ir kiek valandų truko skrydis.

20–22 val. Istorinė Prezidentūra kvečia į retro kino vakarą (XX a. I p.), kuris patiks išvairaus amžiaus žiūrovams. Pristatysime dailininko, scenografo, lėlininko Stasio Ušinsko sukurtą nuotai-kingą pirmajį lietuvišką marionetių filmą „Storulio sapnas“ (1938 m.), vieno iš animacinio kino pradininkų Vladislovo Starevičiaus „Vabalų istorijas“ bei kitus to laikotarpio meninio kino kūrinius. Žiūrovai pamatys pirmuosius lietuviško kino bandymus, taip pat sužinos apie tarpukario kino „virtutę“, kūrėjus bei aktorius, galės pasigrožėti senaja animacija. Su tarpukario kinu lankytous supažindins kino istorikas ir kritikas Gediminas Jankauskas. Renginiai nemokami.

Kauno T. Ivanausko zoologijos muziejus (Laisvės al. 106)

18 d., šeštadienį, 19 val. ir 20 val. norintieji išgirsti įstabių gamtos garsus ir sužinoti, kokie Lietuvos bei egzotiški gyvūnai leidžiasi medžioklėn naktį, kvečiame apsilankytų Muziejų nakčiai skirtame edukaciniame renginyje „Naktiniai gyvūnai“.

Taip pat muziejaus I aukšto fojė veiks parodos: Lietuvos ornitologų draugijos pirmininko, fotomenininkų saj. nario Kęstučio Cepėno fotoparoda „Pasaulio plėšriei paukščiai“;

Geriausią 2011 m. fotografijų gamtos tematika paroda.

Renginiai ir muziejaus lankymas nemokami.

Maironio lietuvių literatūros muziejus (Rotušės a. 13)

18 d., šeštadienį, 10–22 val. visi lankytojai – nuo jauniausio iki vyriausio – spręsdami išvairias užduotis galės pasitikrinti literatūros žinią ir turės galimybę laimėti puikių prizų. Nuo 17 val. vyks veiklos, skirtos paminėti 1863 metų sukilio 150-ąsias metines bei Tarmių metus: aktoriai skaitys eiles, skambės liaudies dainos. Atėjusiųj

laukia paslaptinga kelionė po naujai restauruotus Maironio rūmų požemius, kuriuose buvo kalinamas ir vienas sukilimo vadų – kunigas Antanas Mackevičius. Visų aktyvių lankytųjų laukia prisiminimo dovanėlės. Muziejaus lankymas ir renginys nemokami.

Juozo Grušo memorialinis muziejus (Kalniečių g. 93)

18 d., šeštadienį, 17–21 val. vyks Valanda šeimoms: visi atėjusieji mins misles, minkles, žais išvairius žaidimus bei susipažins su artimiausiomis lietuvių kalendorinėmis šventėmis. Vėliau dramaturgo namuose – poezijos ir muzikos vaka-ras „Jaunųjų balsai“. Muziejaus lankymas ir renginys nemokami.

Salomėjos Nėries memorialinis muziejus (S. Nėries g. 7, Palemonas)

18 d., šeštadienį, 16–21 val. moksleivių kūrybinio plenero „Žodis + Dailė Ir Muzika“ dalyvių darbų pristatymas plačiajai visuomenei. Literatai skaitys savo kūrybą, būsimieji menininkai surengs parodą, muzikantai ir dainininkai atliks savo muzikines kompozicijas. Edukacineje klasėje veiks kūrybinis kampelis, kuriame origami specialistas norinčiuosius mokys lankstymo meno. Muziejaus lankymas ir renginys nemokami.

Lietuvos švietimo istorijos muziejus (Vytauto pr. pr. 52)

17 d., penktadienį, „Šélionės laike“

16 val. „Atverk istorijos duris“ – susipažink su istoriniai personažais ir išgirsk jų pasakojimus.

17 val. Kūrybinės-edukacinių dirbtuvės „4 metų laikai“.

19 val. Muzikinis performansas „16X16“.

20 val. Gyvo garso koncertas: „Goštauta“ (folkloras), Rokas Baškys (akustinis projektas), „Random fingers“ (indie rokas), „Up lifters“ (alternatyvus rokas). Iėjimas nemokamas.

VŠĮ „Ryšių istorijos muziejus“ (Rotušės a. 19)

18 d., šeštadienį, 10–22 val. interaktyvios ekskursijos, kurios supažindins su pašto istorija bei senosiomis ryšio technologijomis – radijo, telegrafo, telefono aparatais, skaičiavimo mašinomis. Muziejaus lankytųjai bus kvečiami išbandyti dar veikiančias ryšio technikos priemones – paskambinti iš žingsnių dekadinių telefono stoties, perduoti informaciją vienu pirmųjų elektros ryšio įrenginių – Morzés telegrafo aparatu. Vaikams bus siūloma padeklamuoti eilėraštį arba uždainuoti per vietinės transliacijos radijo mazgo mikrofonus. Muziejaus lankymas nemokamas.

17 val., 19 val., 21 val. nemokamos ekskursijos po muziejaus eksposicijų sales. Būtina išanks-tinė registracija tel. (8 37) 221647 arba el.p. irma.guziene@rysumuziejus.lt.

„Stumbro“ muziejus (Būgos g. 7)

18 d., šeštadienį, nuo 17 iki 20 val. „Stumbro“ muziejaus gidai supažindins su daugiau nei 100 metų siekiančia didžiausio Lietuvos stipriųjų alkoholinių gérinų gamintojo „Stumbras“ istorija, papaskakos, kaip vystėsi Lietuvos alkoholio pramonė, pamatysite gyvai, kokie unikalūs aparatai buvo nau-doti gamybos procesui, taip pat susipažinsite su skirtingų laikotarpių „Stumbro“ gérinų etiketėmis bei tara. Apsilankę muziejuje turės galimybę įsimžinti autentiškame tarpukario gamyklos bendraturčio Mykolo Velyvio kabinete esančioje svečių knygoje, pasivaikščioti po gamykla bei pamatyti, kaip šiandien – šiuolaikinėje gamykloje – gaminami ir pilstomi „Stumbro“ gérinai. Bilieto kaina tik – 5 Lt. Būtina išankstinė rezervacija.

Andrius JAKUČIŪNAS

Prieš dvidešimt metų ir dabar

Pastaruojančiu metu sostinėje vyko arba netrukus vyks keli festivaliai, tad dėmesį ir norėtusi skirti jiems, tačiau pries tai – keletas eilucių apie LIFE, kitados taip smarkiai susukusį galvas laisvę ką tik atgavusios, bet ja dar nesinaudojusios valstybės pilieciams.

Iškart noriu išspėti, kad festivalio LIFE niekas neprikelė ir nesiruošia prikelti – matyt, tokia užduotis šiai laikais apskritai būtų nepakeliamai (anot Rūtos Vanagaitės, – interviu su ja publicuojamas „Lietuvos rytė“, – dabar LIFE būtų neįmanomas: „Pirmas kartas yra pirmas kartas. (...). Tu nieko nebenustebinsi. Nebent vežtum nepaprastai aukštą kokybę, kuri nepaprastai brangiai kainuoja“). Tačiau nepaminėti šios didžios kultūros sukakties negalima – lygiai prieš dvidešimt metų (t. y. 1993 gegužės 10 d.) prasidėjęs pirmasis LIFE buvo vienas iškiliausių (jei ne pats iškiliausias) naujujų laikų Lietuvos įvykių, turėjusi milžinišką kultūrinę, estetinę, auklėjamą, pažintinę ir t. t. reikšmę, prieš jį nublanko net meilė krepšiniui. Tai buvo įvykis, priartinęs Lietuvą prie Europos, o Europą prie Lietuvos labiau, nei vėliau prasidėjė ilgi politinių manevrų ir reveransų metai.

Net negalėtum sakyti, kad 1993-ųjų pradžioje LIFE įkūnijo tai, kas neįmanoma, – jis pats ir buvo tai, kas neįmanoma, kas paprasciausiai negalėjo nutikti ką tik sovietinio jungo nusikrāčiusioje, ekonomines blokadas ir nusivylimą atgimimo idėjomis išgyvenančioje šalyje: teatrų festivaliu lėšų mielai skyrė verslininkai (tai dabar be galo sunku išsivaizduoti, ypač žinant, kokie buvo tuometinio verslo principai ir vertybės – t. y. žinant, kad tuometinis verslas neturėjo principų nei vertybų). Garsūs pasaulio režisieriai atvežė savo spektaklius praktiskai veltui – visiems buvo įdomu pamatyti skurdžią, Sovietų Sajungą nesenai sugriovusią respubliką (žiūrovai turėjo progą išvysti Simono McBurney „Krokodilų gatvę“ iš Anglijos, Gaboro Zsambekio „Revizorių“ iš Vengrijos, Christopho Marthalerio „Žudyk europieti“ iš Vokietijos, Alaino Platelio „Bonjour Madame“ iš Belgijos), negana to, dešimtys tūkstančių litų Katedros aikštėje buvo paleisti į orą fejerverkais – ir kažkodėl niekas tada nesipilkino. Tą vakarą, tiesą sakant, saliutavo net kaštoriai, nepastebimai sukrėvė savo baltas žvakes. Tai jos Katedros aikštės pakraščiuose naktį degė džiaugsmo ir vilties šviesa – šviesa, kurios pas mus iki tol niekada neteko regėti.

Net sunku patikėti, jog tas didingas renginys buvo kuriamas naudojant gana neįprastus vadybos metodus, dažnai veikiant primityviai ir naijai: tarkim, R. Vanagaitė prisipažista, jog į kavą berdavo suomiškų kvapiklių – kad geresnis aromatas biure kurtų prabangos atmosferą ir verslininkai noriai atvertų pinigines LIFE organizatoriams.

Bent mano kartai LIFE atidarymas buvo dieina, kaip uola iškilusi iš *gariūnmečio* beprotynės, vienintelė, kurią žeminanti, vulgari kasdie-

nė tvarka – pagal ją turėjai paklusti dar vulgarresniems ir labiau žeminantiems nerašytiems epochos įstatymams – negaliuojo, nes pati buvo užgožta (ir padaryta neveiksni) kultūros. Iki šiol pasakoju kolegom, kaip vėl vakarą mane apsikabinęs girtas urlaganas kalbėjo apie žmogiškumą ir brolybę – visi, kurie supranta, kas 1993-aisiais buvo urlaganas, nesunkiai suvoks, koks tai neįmanomas ir svaigus potyris.

Net ir turint galvoje, kad ateinančių metų festivaliai (o jų vyko dar penki) liko praktiskai visuomenės nepastebėti, to, pirmojo, užtenka, kad LIFE vertėtu prisiminti. Nesu teatro kritikas, negaliu pasakyti, ką mūsų žmonėms ir teatrui davė tuomet parodyti spektakliai, bet šventė dovanavo labai daug – nebūtinai nusakomo žodžiai.

Minint LIFE dvidešimtmetį, nederėtų ignoruoti nūdieną vykstančių teatro festivalių. Štai Valstybiname Vilniaus mažajame teatre antradienį prasidėjo penktasis teatro debiutų festivalis „Tylos!“ Šiomet mažajų jubiliejų švenčiantis jaunatviškas renginys sugrįžta tapęs tarptautinis. Pasak festivalio meno vadovės Gabrielės Tuminaitės, debiutantų darbai – tai nauja injektija į mūsų kultūrinį gyvenimą, nauja meninė patirtis. „Norime, kad žiūrovai rinktusi savo favoritus, sektų jų kūrybinį kelią, kuris prasideda būtent dabar. „Tylos!“ asocijuojasi su naujumu, jis provokuoja jaunes žmones azartui, netikėtiems rezultatams. Reikalaujame dėmesio iš visų Lietuvos ir sostinės žmonių“, – G. Tuminaitės žodžius cituoja žiniasklaida.

Be Lietuvos muzikos ir teatro akademijos (LMTA) Teatro ir kino fakulteto, savo spektaklius festivalyje pristato Klaipėdos jaunimo teatras, Maskvos Jevgenijaus Vachtangovo Pirmosios studijos ir Maskvos teatrinio meno universiteto GITIS jaunieji teatro kūrėjai. Iki gegužės 19 d. Vilniaus mažajame teatre bus rodomi žinomų režisierų ir vaidybos kursų studentų sukurti devyni spektakliai, veiks „Tylos!“ diskusijų klubas, bus pristatomos režisierų darbų ištraukos, veiks scenografijos paroda, vyks aktorių koncertai.

Festivaliu „Naujasis Baltijos šokis“, kuris gegužės 12 d. pasibaigė „NLdanceLT“ (jungtinis lietuvių ir olandų šiuolaikinio šokio atlikėjų kolektyvas) pasirodymu „Menų spaustuvėje“, lemtis buvo gailestingesnė negu festivaliu LIFE – jis né nesiruošia išnykti. Kaip teigiamą, 17 metų

Lietuvoje vykstantis šiuolaikinio šokio festivalis ne tik sugebėjo išlaikyti savo ištikimus žiūrovus, bet ir prisijaukino naujų – esą nuo publicos gausos lūžtančios salės liudija, kad susidomėjimas šiuolaikiniu šokiu šalyje auga. O ir žiūrovai, pasak organizatoriu – išprusę, lengvai nepasiduodantys choreografų provokacijoms, apie spektaklį sugebantys pasakyti daugiau nei „grąžu“ ar „negažu“. Žiniasklaida atkreipia dėmesį, kad kartais žmonės, norintys pamatyti spektaklį, likdavo už durų ar sėsdavo tiesiog ant laiptų.

Vykstant festivaliui pratęstas prieš keletą metų pradėtas kritinio rašymo projektas – „Ne[w]kritika“, auginantis naują šokio recenzentų kartą. Jaunuoliai, priklausę projektui, ieškojo kitokių būdų aprašyti ir analizuoti šokio spektaklius. „Ne[w]kritika“ narius mokė šokio kritikė Ingrida Gerbutavičiūtė, choreografas Andrius Katinas, šokio kritikė iš Latvijos Inta Balode ir festivalio dalyviai. Jaunųjų kritikų recenzijos spausdinamos Lietuvos šokio informacijos centro internetinėje puslapyje.

Pabaigai – festivalis, kuris dar tik vyks ir kuris su teatru turi mažai ką bendra. Tai tarptautinis poezijos festivalis Poezijos pavasaris, jo atidarymo šventė numatyta gegužės 19 d. Nacionalinėje dailės galerijoje. Dvi savaites poetai tradiciškai važinės po visą Lietuvą, lankys Airijos, Šveicarijos lietuvių bendruomenes, rengs skaitymus Kaliningrado srityje. Šiek tiek renginių numatyta ir sostinėje, nors šioji visuomet lieka truputį nuskriausta. Gegužės 20 d. 18 val. vilniečiai kviečiami į almanacho „Poezijos pavasaris 2013“ bei kompakstinės plokštelynės „Poezija ir balsas 2013“ pristatymą RS Baltojoje salėje; gegužės 21-ąją 18 val. Vytes Nemunėlio pradinės mokyklos kieme, buvusios Didžiosios sinagogos vietoje, – vaikaras Vilniaus žydiškajai kultūrai atminti, skirtas Abraomo Suckaverio 100-osioms gimimo metinėms. Gegužės 21 d. klausytojus galėtų sudominanti erotinės poezijos priešnaktis „Niekada neveliu...“ Sigito Gedos 70-osioms gimimo metinėms Vilniaus mokytojų namuose (20 val.) bei pamirštų eilėraščių vakaras knygynė „Mint Vinetu“ (20 val.). Iš skaitymus „Ant laktos“ gegužės 24 d. rinksis esami ir buvę Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto literatai (17 val.). Gegužės 27-ąją numatomas pavakarys „Po skėčiu“ su Judita Vaičiūnaite ir jaunaisiais Vilniaus poetais Stanislovo Moniuškos skverelyje (17 val.) bei jau tradiciniis vakaras išėjusiesiems Rašytojų klube (19 val.). Gegužės 30 d. 11 val. Lietuvos rašytojų sąjungos Baltojoje salėje vyks tarptautinė poetų ir literatūros kritikų konferencija „Poezija – mano tarmė“, Poezijos pavasario svečių vakaras Taikomosios dailės muziejuje (18 val.). Baigiamasis Poezijos pavasario renginys tradiciškai vyks Vilniaus universiteto M. K. Sarbievijaus kieme birželio 2-ąją.

18 Teatras

Gediminas JANKUS

Modernusis Turgenevas: spindesys ir skurdas

Natalija Petrovna (aktorė Inesa Paliulytė) ir Beliajevas (aktorius Tomas Rinkūnas).
Donato STANKEVIČIAUS (NKDT) nuotrauka

Nacionalinis Kauno dramos teatras visu atnaujinimiu korpusu ir veidu pasisuko į XIX a. rusų klasiką ir pateikė premjerą – Ivano Turgenevo „Ménuo kaimę“. Pateikė rimtais ir susikaupės, su gilia raukšle kakte, atmetės autorius sumanytą penkiaveiksmės komedijos pobūdį ir pervadinės veikalą „drama“.

Ką gi, drama tai drama, su kūrėjais nepasigincysi, ypač su tokiu rusų klasikos žinovu ir specialistu kaip Valius Tertelis, kuris jau daug metų gilinasi į rusų realizmo ir psychologizmo subtilybes Maskvoje, garsiojo meistro Piotro Fomenkos (mirusio praėjusiais metais) teatre. Mokytojo metodas ir idėjos, norisi manyti, turėjo įtakos ir režisüriniams V. Tertelio darbui.

Akivaizdu, kad retas režisierius nūnai imtusi gan rizikingo sumanymo – perteikti psychologiniu realizmu pagrįstą, gerokai senstelėjusį, ne patį geriausią I. Turgenevo scenos veikalą. Taip, „Ménuo kaimę“ – komedinio charakterio, ironijos ir parodoksalų situacijų nestokojanti pjesė, tačiau raštojui įprastą bešališką personažų stebėjimą čia vienomis gožia primygintinės veikėjų charakteristikos bei butinės-psichologinės fonas.

V. Tertelio užmojis nūdieniškai perteikti realistinės pjesės psychologizmą ir jausmų pinkles sveikintinas, bet man pasirodė itin problemiškas keliais aspektais. Visų pirmą režisūrą ne tik pasiklydo „tarp trijų pušų“ (modernumas, realizmas, pjesės traktuotė), bet ir pakliuvi į savo pacios sumeistrautus pelėkautus. „Psychologinės tiesos“ pelėkautus, kurie triukšmingai suveikdavo, kai tik režisierius bandavo šokčioti nuo postmodernių įmantrybių (banalybių) prie dar banalesnio Konstantino Stanislavskio kažkada naudoto realistinio perteklimo metodo.

Jau minėjau V. Tertelio traktuotę – veikalo su dramatinimą. Tuo neapsiribota. Pjesė gerokai kuriuota, todėl naftalininiu stanislavskišku metodu kai kurių veikėjų elgsena, švelniai tariant, sunkiai motyvuojama. Tada prašom – pasitelkiami postmodernios pasāmonės vingiai ir viskas išsprendžiam... Toji suskaldyta, liguista, vos ne „proto sutemose“ klaidžiojanti traktuotė (ypač Arkadijaus Islajevo ar jo žmonos Natalijos Petrovnos) skamba disonansu, jei lygintume su kitais, tradiciniais butiniškais-psichologiniai personažais. Teksto trumintimai nežinia kuo pagrįsti, tiesa, kai kurių veikėjų atsisakyta, manau, motyvuotai – dingo voletis guvermantas Šaafas, simbolinis šešėlis teliko

Kolia, tačiau juk buvo galima logiškai atsisakyti spektaklio pradžioje nieko nesakančios buitinės ir banalios kortų lošimo scenelės, kurioje Šaafos funkcijos kažkokėl perleistas tarnui Matvejui... Režisūra drąsiai laužo I. Turgenevo laikų dvarininkų paprocius – juk jie gali ir su tarnais preferansą padėliot, ir prie stalo arbatalele pasiurbėti...

Bala nematė tų tarnų. Yra įdomesnių dalykelių. Pjesėje pasakojama apie to meto Rusijos dvarininkų buitį ir trumpą vasaros mėnesį – Natalija Petrovna, savo vyro, turtingo dvarininko Islajevo, ne mylanti žmoną, įprastai bendrauja su ją įsimylėjusi šeimos draugu Rakitinu, ir nelauktai jos širdį perveria tikras jausmas jaunam jos sūnaus mokytojui Beliajevui...

Šis jausmų trikampis-keturkampis, prisodintas audringų monologų, ašarų, pasiaiškinimų, intrigelių, pajavairintas dar keliais spalvingais, kiek šaržuotais veikėjais ir sudaro pjesės esmę. I. Turgenevas subtiliai jautė ir dar subtiliau perteikė tokias situacijas, lyg žvelgdamas į jas iš šalies, su tam tikra autoironijos doze. Taip, būtent autoironijos, nes pats panašioje situacijoje gyveno – mylėjo ištakėjusią Poliną Viardo ir gražiai sutarė su jos vyru (kuris viską žinojo), gyveno šalia kaip ir jo pjesės herojus Rakitin...

Nūdieniams postmoderniesiems tokia situacija sunkiai suvokiama. Be pasidraskymų, emocingų pasiaiškinimų, be pasimėtymų apatiniais drabuželių, pasikumščiavimų ir pasispardymų jiems to perteikti neįmanoma.

V. Tertelis, pasidavęs štiami jau seniai įtaigą praradusiems skersvėjams, griebiasi tokų matytų ir girdėtų priemonių lyg abejodamas nūdienos žiūrovais – juk tikrai, kas gali patikėti platonika meile, dvasine draugyste, galų gale jausmų tikrumu... Na, jau ne. Ir pasipila visas arsenalas štampų ir klišių: perspaustas jausmingumas, akių vartymai, rankų kilnojimai, aikčiojimai, dūsavimai, šnabždesiai, isterijos, galų gale nurenginėjimai. Ir skraido scenoje Natalijos Petrovnos apatinukai visa grožybe, o ji pati... Ak, virpėte virpa nuo jauno mokytojo glamonių, pusnuogė, begėdiška, ižuli ir... atustumanti.

Klišės, būdingos jau nuėjusiam postmoderno teatrui, atgijo šiame spektaklyje ir dėl režisūros sprendimo aktoriams taip pat beliko klaidžioti tarp senų savo atradimų ir potyrių. Klaidžiojamą jiems gerokai palengvino Arvydo Norvaišo scenografija, kuria galima nominuoti banaliausio scenovaizdžio nominacijai – jau kiek kartų scenoje įvairiuose pastatymuose suposi sūpynės, už permatoamo ekrano zuju ar iškilniai „blūdijo“ įvairiausi šešėliai ir šešėlės,

o senos klėties ar jaujos siena, žiū, netikėtai nusileisdavo ir tapdavo kokia nors tupykla ar tribūna.

Bet tai dar niekis – scenografas, kaip ir režisierius, labai norėjo pabrėžti realistinių-psichologinių spektaklio pobūdį, pagerbtį ir nemariuosius K. Stanislavskį, ir Vladimirą Nemiroviči-Dančenką, tad nepasigėdijo scenon įboginti didžiulės šieno kaučius, reikalui prispyrus pakylančios ir ilgai kybančios (o joje besiknisantys herojai, patys suprantante, ne dobilių penkialapių ieško), ir tampančios visa apimančiu simboliu, bei apstatyti kampus įvairiausiais rykais ir rakandais, atkeliausiais iš to meto turtingų dvarininkų buities. Man itin patiko antroje dalyje srovele iš palubės teškantis vanduo į nemenko diametro dubenį. Tai, regis, simbolizavo lietu, nors aktoriai šioje scenoje ir taip visaip juo stebėjosi ir dangstėsi skėčiais...

Manau, scenovaizdyje, kaip ir režisūroje, itin tiksliai atsiispindėjo visos kūrybinės grupės kladžiojimai nuo realybės iki abstrakcijos, kai ir viena, ir kita rėmėsi senais štampais ir nusibodusiais „atradimais“.

Kaip įmamydamas senų štampų ir pasikartojojimų vengė kompozitorius Vidmantas Bartulis, bet tas dualizmas – dramatinis realizmas ir postmodernus pasiglamžymas – itin raiškiai skambėjo muzikoje. Elegiško stiliums ar draminio, vos ne tragisko pobūdžio intonacijos, lydinčios šiaip gan juokingas situacijas, iš tikrųjų kėlė šypsę, o modernūs ītarpai – lyg koksio rylaninko sukama vienoda gaida, pagal kurią aktoriai berte berdavo savo monologus-atsivėrimus, apskritai tapo svetimkūniu.

Betgi grįžkime prie aktorių. Nepavydėtinio padėtyje atsidūrė jie visi, net ir tarnas Matvejus (Gintautas Bejeris), pliekiantis kortomis su ponais ir pasipūtusiai žirglįojantis su didžiuliu patefonu... Kodėl gis ne su tradiciniu „samovaru“? Tai, matyt, ir yra vienas iš režisūros „atradimų“. Deja, G. Bejerio ir Raimondos Kimbraitytės (tarnaitė Katia) dueitas bei jų abiejų pasitampymai ant tos garsiosios šieno kaučių tokie realistiški ir buitiniai, tokie tradiciniai, nebent norėtusi jų jausmus (veiksmus) palgyinti su nuobodžiaujujančios ponijos, bet, kaip matytis, vėliau, režisūrai tai nerūpi.

Jai svarbūs kiti, aukštesni dalykai, vykstantys ne tik šieno kupetoje. Pavyzdžiu, Natalijos Petrovnos širdies drama, jausmų proveržis. Jos santykiai su šeimos draugu, ją įsimylėjusiui Rakitinu. Inesa Paliulytė Natalijos vaidmeniu bandė sujungti nesujungiamą – sunkiai valdomą ir dar sunkiau slepiamą geidilingumą ir erotiškumą su moteriškos prigimties švelnumu ir noru būti mylimai ir mylėti.

Nežinia, ar V. Tertelio kaltė, ar pati aktorė persi-stengia, tačiau jos herojė klydinėja tarp „vampės“, širdžių édikės, erotomanės, intrigu meistrės, ižūliai apgaudinéjančios patiklų vyra, ir tik iš nuobodžio ir neturėjimo ką veikti kaimo beprasmybėje lengvą flirtą pradėjusios dvarponės. I. Paliulytė dažnai „perspaudžia“, forsuoją, jos elgsena neiti-kinama, kupina dirbtinumo, melagingo patoso. Ypač banali, netgi neetiška jos ir studento Beliajevo (Tomas Rinkūnas) nu(s)i(renginėjimo scena. Tai, ko gero, ir yra režisūrių „atradimų“ kulminacija. T. Rinkūno Beliajevas – ižūlus, savimi itin pasitikintis jaunikaitis, sėkmingai suuktas galvas jau-noms ir vyresnėms balzakiško amžiaus moterims. Kadangi būtent jo tekstas režisūros sprendimu gerokai sutrumpėjo, sunku suvokti Beliajevo elgesio su augintine Veročka (Indré Patkauskaitė) motyvus bei tikruosius santykius. Kûrėjai mums brukte bruka nuostata, kad tas mokytojukas – tikras love-lasas ir šieno kupetoje ar svirne, pasilikęs su dama, nesaudžia.

Būtent scena su Natalija Petrovna, kai vienas po kito nuplēšomi jos drabuželiai ir toji kone dus-dama jam atsioduoda ar bent ruosiasi, parodo V. Ter-telio sugebėjimą būtent tik taip perskaityti I. Tur-genevo pjesę. Ko norėt iš platoniskojo dūsautojo intelektualo Rakitino (Egidijus Stancikas), kai jis taip pat priverstas demonstruot aistrą ir vyro panosejė šlaminti šieną su Natalija talpiai simboliskoje minėtoje sieno kupetoje...

Erotomanija ir geidulingumas pamažu tampa vis svaresniuose spektaklio akcentais ir, taip traktuojant, Natalijos vyras Islajevas – veiklus, energingas to meto pažangaus dvarininko tipažas – Gintaro Adomaicičio pastangomis tampa akivaizdžiu pastumdēliu, nevykeliu, nuolat vograujančiu kažką apie prie-plauką ir darbus... Jo esmė – veikla, statybos, techninės naujovės – visiškai nepabrėžiamos. G. Adomaicičio Islajevas pasirodo lyg tam, kad parodytų savo tingumą ir abejingumą aplinkai, žinoma, ir žmonai Natalijai.

Tad V. Terteliui galų gale ir prireikia parodyti ižūliai apgaudinéjamą vyro praregėjimą, skaudū, bet realistiškā. Gaila, kad ir vėl išvystame ne kartą matytą štampą – G. Adomaicaitis nervingai, trūkčiojamai juokiasi, glėbesčiuoja popierinį didžiulį aitvarą (dar vienas giliaprasmis scenografo simbolis)... dar truputis – ir nuskries, pakils į erdves... Tačiau kažko pritrūksta. Ir tada lieka „malti snukius“. Žinoma, postmoderniai. Tam praverčia apdairiai pakista vonia su vandeniu. Šit joje apgautas raguotas vyras ir murkdo meiluži – nelaimingą intelektualą Rakitiną. Po šios dramatiškos scenos E. Stanciko herojus suvokia netinkamai elgesis ir nusprendžia išvykti. Galu gale visi išvyksta. Net lovelasas Beliajevas...

Šios pritemptos ir improvizuotos scenos, kurių né kvapo nerastume I. Turgeneve veikale, dar kartą prikišamai byloja apie režisūros paklydimą ir žanru mišrainę. Akcentai sudėlioti visai kitose vietose, veikėjai nesutaria tarpusavy ir patys su savimi, aktoriai priversti verstis kūliais ir kurti melą.

Vienintelis neprarađęs sveikos nuovokos šioje absurdo dramaže – daktaras Špigelskis, kurį iškinamai ir be jokių reveransų psichologiniam realizmu ar moderniam chaltūrismui suvaidino Dainius Slobonas. Tiksliai, saikinga charakteristika, sveikos ironijos (ir saviironijos) plūpsnis, sarkazmas ir už-slėpta panieka aplinkiniams. Iškinamai ir juokingai (dar kartą primenu, kad autorius rašė komediją) jis atrodo piršlybos scenoje su Lizaveta (Ugnė Zir-gulė), savo naivumu ir paprastumu papildančia Špi-gelskio atsvirimus.

O šiai... gaila. Labai gaila ir Natalijos Petrov-nos, ir Verockos... Gaila ir Arkadijaus Segejevičiaus... ir Michailo Aleksandrovičiaus... O labiausiai – Ivano Sergejevičiaus Turgenovo, kuris pakliuva į V. Tertelio rankas, sumojuis, kad jo pje-sė „...yra bandymas aistrą ir meilę panagrinėti be melo. Kai viskas be melo (...) nesensta esminiai dalykai.“

O juk meluojate, brolyčiai. Ir neraustate.

Kauniečius lydėjo sėkmė

Prienų kultūros centre vyko liaudiškų šokių grupių konkursas „Pora už poros“ respublikinis turas. Jis rengiamas nuo 1969-ųjų kas ketveri metai, re-gioniniuose ir respublikiniame turuose dalyvauja apie 130 kolektyvų (maždaug 4500 dalyvių).

Šių metų konkurse sėkmingai pasirode kau-niečiai: kultūros centro „Tautos namai“ vyresniųjų kolektyvas „Suktinis“ (vadovė Laimutė Rekašienė) ir Garliavos kultūros centro vyresnieji „Ažuolas“ (vadovė Zita Vaškelienė) savo kategorijose tapo laureatais ir gavo 1000 Lt vertės premijas. Kauno technikos kolegijos jauni-mo grupė „Pušynelis“ (vadovai Kęstutis Pušinai-tis ir Ernesta Pabréžaitė) pelnė pirmą vietą, LSMU Veterinarijos akademijos studentų „Dži-gūnas“ (vadovė Vilma Urbonaitė) ir tik šiemet

SUKTINIS LIAUDIŠKŲ ŠOKIŲ GRUPIŲ KONKURSAS

susibūrė Kauno kolegijos šokėjai (vadovas K. Pu-šinaitis) užėmė antrąsias vietas, Kauno kultūros centro „Tautos namai“ pagyvenusių liaudiškų šokių grupė „Ainiai“ (vadovė E. Pabréžaitė) i-ver-tinti trečiąja.

5-asis Mégėjų teatro festivalis Šaltupis 2013

Gegužės 18 d.

Iškilmingas 5-ojo festivalio atidarymas

13.30 val.
Kauno muzikinio teatro solistų
Romano Lukočio (fagotistė) ir Saulės Karbos (komponuoti, posveikinimas
išvadinti fotografinių paminklų iš Lietuvos teritorijos)

14 val.
Teatrų įėjimas į teatrų muziką ir teatrales
Lietuvos teatrų muzikos koncertas (išskirti)
Režisierė Genovėta Ulevičienė, gitaristas Andrius Pelegienė (nuolika 30 min.)

14.30 val.
Prienų r. J. Šaukės Otis meiginių teatras
Lucija Kanapackienė (drakorė motorinė, režisierė Anelė Lukjančiuk (nuolika 40 min.)

15.30 val.
Prienų kultūros centro mėgėjų teatras
Režisierė Virginija Kvedlys (teatras Nr. 4) (nuolika 30 min.)

16 val.
Kauno kultūros centro teatro namai. Kazys Birklio teatras
Petras Vaičiūnas (dramaturgas, išskirti, teatroz.)
Režisierius Rimantas Staras (nuolika 40 min.)

17 val.
Peizažoje Garliavos k. mišrus choros „Meklidija“

17.30 val.
Šventės renginys Teatrų mėgėjų teatras
Jonas Šimčins komedija „Motinos klostė“ (režisierė Danutė Kompilienė)

18 val.
Prienų r. J. Šaukės centro dramos kolektyvas
Janina Skirkis, Moderniškasis komėtės metinė
Režisierė Angelė Janulevičiūtė (nuolika 30 min.)

19 val.
A. Stulginskio muzikinio teatro muzikos teatras „Jovana“
Inonė Pradeliškė („Parodylos“ muzikos, penktas)
Imėjė 30 min.)
Autorė Vilija Sulcikaitė, poemė „Mono Nagle“
Režisierė Ramūta Švedevičienė (nuolika 20 min.)

20 val.
Vilkorių kultūros centro teatras „Skand“
Autorius R. Šia „Kain jie mūšė? jie vyrū“
Režisierė Hana Šumlauskaitė (nuolika 20 min.)

21 val.
Tauragės r. meno skausdulės bendruomenės teatras
Autorius ir režisierė Sigitė Konarskytė, „Farradžia“ operetė (nuolika 30 min.)

22 val.
Šventės renginės. Festivalo uždarymas,
prėmijos:
Prienų r. savivaldybė,
Kai septynė „Šaltupis“
RENGINIAI NEPRAKAMUOS!
Renginys nurodė galioje astros 2013 m.
Organizatoriai: R. 610 38 129
WWW.SALTUPIS.LT WWW.XIGITAS.LT

Festivalio organizatorių: Prienų kultūros ir tautodarbo centras, Kauno turizmo sudėtya, Šaltupis, Šventės renginės Kauno kultūros ir meno centro biuras „Xigitas“

20 Kinas

KLASIKINĖ LITERATŪRA IR KINAS

Gediminas JANKAUSKAS

Spalvingi kino spektakliai

Kad ir kaip šiandien keiktume Holivudą už masiškai gaminamą niekalą (priešinimas šiai produkcijai seniai duoda tokį pat rezultatą kaip ir kova su vėjų malūnais), ieškantieji prasminės pramogos tikrai gali ją surasti. Gal net dažniau negu pernai, kai didžiuosiuose ekranuose karaliavo trimatės pabaisos, pasakiški komiksų personažai, įsimylėję vampyrai ir kitokia komercinio kino fauna.

Tačiau viena paskui kitą mūsų ekranuose pasirodanti klasikinių romanų ekranizacija demonstruoja vis tą pačią tendenciją – dažnai tokų filmų autoriams puošnūs kostiumai yra svarbesni už juos dėvinčius herojus.

Beveik kaip operetė

„Visos laimingos šeimos panašios viena į kitą, o kiekviena nelaiminga šeima nelaiminga savaičių“, – taip grafas Levas Tolstojo pradėjo vieną garsiausių savo romanų „Ana Karenina“. Istorija apie XIX a. Rusijos aukštumenes moterį, kuri dėl staiga įsiplieskusios aistros gražuoliui karininkui ryžosi paliki šeimą ir metė išsūkį ją pasmerkusiai visuomenei, seniai jaudina ne tik skaitytojus, bet ir filmų kūrėjus. Daugumai jų romane aprašytos peripetijos tebuvo puiki grazios kostiuminės melodramos medžiaga. O juk prieštaragingai sutiktas romanas gimtinėje buvo pavadintas rusų gyvenimo enciklopedija (anksčiau tokios garbės sulaukė Aleksandro Puškino „Jevgenijus Oneginas“). Net Thomas Manas „Aną Kareniną“ visų pirma vertino dėl to, kad tai, anot jo, „didgingiausias socialinis romanas vireso pasaulinėje literatūroje“.

Mažai kas atkreipia dėmesį į kūrinio epigrafą, kuriam rusų literatūros genijus pasirinko Sventajame Raste užfiksotus apaštalą Paulius „Laiško romiečiams“ žodžius: „Mano kerštas, aš atmokēsiu, sako Viešpats“ (Rom 12,19). Šis Naujojo Testamento skyrius „Paraginimai“ baigiamas patarimu: „Nesiduok pikto nugalimas, bet nugalėk piktą gerumu.“

Naujausios „Anos Kareninos“ ekranizacijos autoriams teko sunkus uždavinys – išsau-goti svarbiausius L. Tolstojaus pasvarstymus apie meilę ir šeimą paties rašytojo užsibréžtame bibliinių tiesų kontekste, bet neįkliūti į tokiaisiai atvejais beveik neišvengiamą akademinių nuobodulį. Šio tikslo rezisierius Joe Wrightas siekia pasirinkęs drąsią, bet rizikinę grandiozinio teatro spektaklio stilistiką. Jau pirmuoju kadruose pakyla masyvi teatro uždanga, apnuogindama greitai besikeičiančias dekoracijas ir užrašą: „Carinė Rusija, 1874 metai.“ Ir tarsi nematomu dirigento ba-

tutai mostelėjus scenoje atgyja linksmas vaizdų ir personažų kaleidoskopas.

Ne menkesnis uždavinys yra ir bandymas suderinti teatro spektaklio pasaulį su tikro gyvenimo realybė. Tokie eksperimentai retai pavyksta. Juk realybė ir teatrinė butaforija negali harmoningai derėti. Ši nesuderinamumą puikiai iliustruoja dramatiškos arklių lenktynės teatro scenoje.

Filmo pradžia primena šventinį balaganą ar linksmą operetę. Šio žanro, beje, kaip ir operos, grafas L. Tolstojs nekentė, aistringai įrodinėdamas, kad muzikos ir teatro derinys jam atrodo nepatinkamai. Tačiau naujojo filmo autorai minėto fakto nepaiko ir leidžia „kūniškam vodeviliui“ siausti taip, kaip tai iprasta miuzikluose. Pirmoji (linksmoji) dalis atlanka sonatai būdingos ižangos (*allegro*) ritmu. Ši dalis išradinamu prilygsta Bazo Luhrmanno „Mulen Ružui“. Skirtumas tik toks, kad „Anos Kareninos“ personažai nedainuoja šiuolaikių roko dainų. Bet teatriniu pasaulio spindeiliu (fejerverkais, dailių kostiumų paradu, iki kokumo gražiaiš kadrailis) su „Mulen Ružu“ tikrai gali konkuruoti.

Tokiamo kontekste elegantiškus apdarus keiciantys aktoriai dažnai tampa panašūs į puošnias drabužiais aprengtus manekenus (būtent taip atrodo Vronskij vaidinantis Aaronas Tayloras-Johnsonas). Aną Kareniną įkūnijančiai Keirai Knightley panašių pretenzijų būtų kur kas mažiau. Tačiau tradicines vertėbes puoselėjančiam Kareninui (jį suvaidino Jude'as Law) norisi simpatizuoti labiau, ne geismams lengvabūdžkai pasidavusiai Anai.

Kaip tik ši aplinkybė labiausiai priartina filmą prie romano autorius principinės pozicijos.

Tarp operos ir miuziklo

Victoro Hugo romanas „Vargdieniai“ filmu kūrėjus dažnai vilijo, nes tai puiki galimybė ryškius personažų charakterius parodyti audrin-

„Vargdieniai“.

gų istorinių sukrėtimų fone. Juk „Vargdieniai“ – ryškus humanistinis kūrinys, kurio pagrindinė idėja yra amžinai aktuali. Tik gerumas, gailestingumas ir sąžiningumas gali pakeisti pasaulį.

„Yra kur kas didingesnis reginys, negu jūra – tai dangus. O už dangų didingesnė žmogaus siebos gelme“, – teigia rašytojas ir šią filosofinę maksimą iliustruoja katorgininko Žano Valžano gyvenimo metamorfoze. Už duonos kepalo vagystę pakliuvęs į katorgą vyras buvo pasmerktas tapsti visuomenės atstumtuoju. Po devyniolikos metų išėjęs į laisvę jis neatsispiria pagundai ir nusikalsta dar syki. Dėl sidabrinį indų vagystės iš jį priglaudusio vyskupo Mirielio namų Valžanas vėl buėtų patekęs už grotų. Tačiau nuo šio likimo jau suimią su įkalčiais nusikaltėli gerasirdis dvasininkas išgelbėjo sakydamas: „Mano broli, nuo šiol jūs nepriklausote blogio jėgoms. Aš perku jūsų sielą ir perduodu ją Dievui.“ Štai kodėl istorija apie nusidėjėlio atsivertimą romano amžininkų net buvo pavadinta „Šiuolaikine Evangelija“.

Žano Valžano (naujausioje kino versijoje jį suvaidino Hugh Jackmanas) kelią iš tamsos į šviesą komplikuoja ne tik audringi istoriniai įvykiai (monarchijos žlugimas, Respublikos pasekėjų sukilimas 1832 m., mūšiai barikadose), bet ir buvusio katorgininko pėdomis įkyriai sekantis policijos inspektorius Žaveras (aktorius Russellas Crowe), kuris šventai tiki, kad užkietėjės nusikaltėlis niekada nepasikeis. Žaverui noras pričiupti Valžaną ir grąžinti jį į katorgą tampa svarbiausiu tikslu. O pats Valžanas savo gyvenimą aukoja tragiškai susiklosčiusiam fabriko darbininkės Fantinos (aktorė Anne Hathaway) likimui ir jos dukters Kozetės (aktorė Amanda Seyfried) globai.

Realizmo ir romantizmo tradicijas apimantį polifoninį romaną naujausios „Vargdienių“ kino versijos autorai insceniuoja kaip tikrą klasikinę operą. Būtent tokią formą nemariam siužetui suteikė kompozitorius Claude'as Michelis Schonbergas. Jo 1980 m. Prancūzijoje sukurtas miuziklas visame pasaulyje išgarsėjo po to, kai „Vargdienius“ suvaidino ir sudainavo vieno Londono teatro aktoriai. O po miuziklo triumfo Brodvėjuje (1987 m.) tapo aišku, kad anksčiau ar vėliau V. Hugo personažai uždainuos ir kine.

Paprastai dainos, kuriant panašius filmus, išrašomos iš anksto, o aktoriai vėliau „dainuoja“ pagal fonogramą. Bet ši kartą viskas buvo kitaip. Kiekviena daina išrašyta gyvai filmavimo metu, kad aktorių vaidyba būtų kuo tikroviškesnė.

P. S. V. Hugo tikriausiai tokiu rezultatu būtų patenkintas. Juk gyvas būdamas jis dažnai raše pjeses ir su teatralais mielai bendradarbiavo.

„Nemunas“ rekomenduoja

Gediminas JANKAUSKAS

Kitokio kino klube – „24 vienos moters gyvenimo valandos“

Antradieni, gegužės 21 d., Kitokio kino klube žiūrėsime filmą „24 vienos moters gyvenimo valandos“, sukurtą pagal Stefano Zweigo novelę.

Panašu, kad pražūtingą azartinį lošimą aistą gerausiai aprašyti pavyko Fiodorui Dostojevskui. Rusų literatūros klasiko romanas „Lošėjas“ iki šiol yra nepralenkiamas psichologinė studija, nagrinėjanti šios manijos svaigulį ir su juo susijusį vidinių pragara.

Šiai problemai skirtas ir režisierius Laurent’o Bouhniko filmas. Tai jaudinantis pasakojimas, kuriame su-

sipina net trys lošimo azarto paženklintos istorijos. Vienna – šiuolaikinė, apie jauną merginą Oliviją (aktorė Berenice Bejo), kuri kazino susipyksta su savo vaikiniu ir suartėja su buvusių diplomatu Luji (aktorius Michelis Serrault). Antroji istorija apie paties Luji gyvenimą sujaukusį šoką: kai vaikiniui buvo septyniolika metų, jo motina paliko šeimą ir pabėgo su meilužiu į Italiją. O trečiąją saulėtoje Prancūzijos Rivjeroje Luji išgirsta iš paslaptinges ir elegantiškos škotų kariškio našlės Mari Kolins Braun (aktorė Agnes Jaoui).

Jei ši filma bandysite lyginti su S. Zweigo kūriniu, pamatysite didžiulį skirtumą. Ne tik todėl, kad režisierius sugalvojo klasikinę novelę papildyti šiuolaikiniais kontrapunktais. Kartais, atrodo, ne visada pavyksta suvaldyti trių paralelinių istorijų fabulas, dėl to labai koncentruotame literatūriname pasakojime atsiranda eklektikos. Bet svarbiausias skiriamasis filmo bruožas – istoriją apie moteriško geidulingumo slėpinius pamažu ima gožti skaudi Luji išpažintis.

Savaitgalis prie televizoriaus

Sklinda gandai, kad savaitgalis bus įdomus

Didžiuma ryškiausiu aktoriaus Joaquino Phoenix'o personažu – neurotiškos asmenybės, kurių spektras svyruoja nuo klasikinio tirono paveikslo (despotiškasis imperatorius Komodas „Gladiatoriuje“) iki šiuolaikinių nestabilios psichikos vyrų, kuriais lengva manipuliuoti. Išskirtinę vietą šioje galerijoje dabar užims jaunas fotografas Leonidas, kuris pirmuose filme „**Tarp dviejų mylimujių**“ (penktadienis, 22.50 val., TV1) kadruose mergina nusizudyt. Vėliau paaiškėja, kad tai ne vienintelis jo bandymas palikti šią asarų pakalnę. Randai ant kairės rankos riešo išduoda ankstesnį desperatišką poelgi, kurio priešistorė nužymėta tik keiliais neryškiais potėpiais. Dabartinį vaikino šuoli į tamsias jūros bangas išprovokavo ji palikusi mergina, išsigandusi, kad jos ir Leonardo organizmų polinkis į tą pačią genetinę ligą atims galimybę turėti vaikų.

Laimė, gyvenimo geismas įveikė lengvos mirties pagundą, o realybė Leonardui tuo pat pasiūlė net dvi progas gydyti širdies žaizdas. Tėvai ima piršti savo pažįstamų dukrą Sandrą, su kuria vaikinas tuo pat randa bendrą kalbą. Bet netrukus jis susipažista su greta apsigyvenusia naujaja kaimynine Miše, taip pat atsidūrusia komplikuotoje jausmu kryžkelėje.

Tolesnés šio visai ne banalaus trikampio peripetijos ir sudaro filmo esmę. Tik sunku tikėtis, kad viskas baigsis laimingai, nes tokia lygtis su dviem nežinomaisiais vargu ar gali turėti optimalų sprendimą. Ypač kai net šviesiausias filmo scenas permelki kažkokas metafizinis liūdesys, o pasmerkumo aureolė neišskaidalo ir tragedijos išvengimo atomažgoje.

Fantastikos ir siaubo trilerių gerbėjų savaitgalį laukia susitikimas su mistiniuose reiškiniais, komiksų personažais ir kelionėmis laiku. Filme „**Pragaras Konektikute**“ (penktadienis, 23.55 val., LNK)

Sara Kempbel (aktorė Virginia Madsen) drauge su sūnumi persikrausto į Sautingtoną. Kadangi Matas serga vėžiu ir jam dažnai tenka toli važinėti į procedūras, Sara nusprendžia nusipirkti namą kaip įmanoma arčiau ligoninės. Bet jau pirmają naktį ramų berniuko miegą sudrumscia košmarai. Netrukus Matas aptinka patalpą namo rūsyje, kurioje anksčiau buvo įrengtas morgas ir ritualinių paslau-gų imonė.

Pagal septintajame desimtmetyje populiarų televizijos serialą sukurtame filme „**Keršytojai**“ (šeštadienis, 14.10 val., LNK) parodija, groteskas ir farsas taip sumaišyti su avantūrinės komedijos elementais, kad nesunkiai peržengiamame ne tik sveiko proto, bet ir gero skonio riba. Agentas Džonas Stydas (aktorius Ralphas Fiennesas) gauna slaptą vyriausybinię užduotį: jis privalo įveikti Anglijos orų kontrolelis tarnybą užgrobusi pilktadari serą Augustą De Vinterį (aktorius Seanas Connery), kuris reikalauja dešimties procenčių Bendrojo nacionalinio produkto. Priešingu atveju grasin... užsaldyti planetą.

Atvirai komerciniame nuotykių filme „**Laiko iškaitai**“ (šeštadienis, 22.00 val., LNK), sukurtame pagal bestselerių meistro Michaelo Crichtono knygą, yra dar nenuvalkiotas samprotavimas apie praeities ir ateities santykį. Ekscentriškas milijardierius Robertas Donidžeris (aktorius Davidas Thewlis) savo turtus pasiryžęs investuoti į... viduramžius. Jis ši istorinį laikotarpi ketina perkelti į dabartį ir paversti ne tik efektingu atrakcionu, bet ir vienintele realybės alternatyva.

Deja, originalaus romano ekraniuotojai nuėjo lengviausiu (ir komerciškai patikimiausiu) keliu. Filosofinius knygos samprotavimus jie pavertė efektingu, bet tuščiu fantastiniu reginiu. Žinoma, pasitelkus kompiuterinės technologijos kelionės laiku ir erdve gali virsty neįsivaizduojamais reginiai, tačiau jie vis dažniau tampa beprasmiškomis

„juodosiomis skylėmis“, o i juos įtraukti žiūrovai – tikrais laiko įkaitais.

Kur kas labiau jaudinancią istoriją pasakoja trileris „**Riba**“ (šeštadienis, 22.50 val., TV3). Čia prie gyvybės ir mirties ribos po léktuvu katastrofos laukinėje gamtoje atsiduria trys vyrai: milijardierius Čarlzas Morsas, fotografas Robertas Grinas ir jo padėjėjas Stivenas. Taip baigësi visai nekaltas noras pafotografuoti Aliaskos peizažus. Ir prasidėjo kova už išlikimą.

Tokias merginas, kaip Jennifer Aniston romaninėje komedijoje „**Sklinda gandai**“ (sekmadienis, 14.10 val., LNK) suvaidinta keistuolė Sara Hatinger, žmonės paprastai vadina juodomis avelėmis arba baltomis varnomis. Mergina visiškai sutrikusi. Jos žurnalistės karjera įstrigusi laikraščio „The New York Times“ nekrologų skyrellyje. Ne ką geresnė padėtis ir meilės reikaluoze. Sara sutiko tekėti už savo vaikino Džefo, bet nėra tikra, ar šis sprendimas teisingas. O štai jos sesuo Enė nekantrauja ištakėti už savo teniso partnerio, todėl Sara privalo gržtinti namo į Pasadeną ir dalyvauti vestuvėse. Čia merginos, aišku, laukia daug malonių staigmenų.

Gero kino savaitgalį pabaigs smagia muzikinė komedia „**Imam Vudstoka**“ (sekmadienis, 21.15 val., LRT), kurią 2009 m. Holivude sukūrė kinų režisierius Angas Lee. Filmo siužetas primena apie legendinį muzikos festivalį Vudstoke, į kurį 1969-ųjų rugpjūčio viduryje susirinko beveik pusė milijono dalyvių ir žiūrovų. Visai netikėtai šioje roko muzikos ir narkotinio svaigulio fiestoje atsidūrė Niujorke studijuojanties jaunuolis Eliotas Teichbergas. Jis parvyko namo padėti motel turintiems ir bankroto šméklos persekiojamiems tėvams. Per radiją išgirdės apie draudimą rengti muzikos festivalį kaimyniniame miestelyje, Eliotas sugalvojo pui-kų būdą išgelbėti merdingų šeimos verslą.

22 Kampus

16 d., ketvirtadienį, 18.30 val. Didžiojoje scenoje – „Jeruzalė“. Ekscentriška tragikomedija pagal Jez Butterworth. Režisierius Rolandas Atkočiūnas. Spektaklio trukmė – 2.30 val. Bilietu kainos – 15, 20, 30 Lt

17 d., penktadienį, 18 d., šeštadienį, 18 val. Rūtos salėje – „Editta Braun company“ šokio spektaklis „Siuo metu gyvenu...“. Spektaklio trukmė – 1.10 val. Choreografi Editta Braun, Juan Dante Murillo Bobadila. Bilieta kaina – 20 Lt.

17 d., penktadienį, 19 val. Mažojoje scenoje – Marius von Mayenburgo „Bjaurusis“. Skalpelio pjūvis. Režisierius Vilius Malinauskas. Spektaklio trukmė – 1.50 val. Bilieta kaina – 20 Lt.

18 d., šeštadienį, 19 val. Mažojoje scenoje – Juozo Tumo-Vaižganto „Žemės ar moters“. Komedija. Režisierius Tomas Erbréderis. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilieta kaina – 30 Lt.

19 d., sekmadienį, 12 val. Ilgojoje salėje – Inesos Paliulytės „Aanderseno gatvė“. Vienos dalias spektaklis H. Ch. Anderseno biografijos ir pasakų mytyvais. Režisierė Inesa Paliulytė. Spektaklio trukmė – 1.20 val. Bilieta kaina – 15 Lt.

19 d., sekmadienį, 18 val. Rūtos salėje – Timothee de Fombelle „Švyturys“. Vienos dalias monospektaklis. Režisierius Gintaras Varnas. Spektaklio trukmė – 1.15 val. Bilieta kaina – 25 Lt.

21 d., antradienį, 22 d., trečiadienį, 18 val. Ilgojoje salėje – Antono Čechovo „Palata“. Vienos dalias spektaklis. Inszenacijos autorius ir režisierius Rolandas Kazlas. Spektaklio trukmė – 1.50 val. Bilieta kaina – 60 Lt.

Teatro kasa (Laisvės al. 71) dirba kasdien 10.30–19 val., tel. 22 40 64. Bilietus taip pat platina *Tiketa*.

19 d., sekmadienį, 12 val. Agnės Dilytės „Sibirinis fėjos šaukšteliš“. Spektaklis vaikams. Režisierė Agnė Dilytė. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilieta kaina – 15 Lt.

21 d., antradienį, 19 val. Mario Fratti „Sesuo“. N-16. Režisierius Artūras Žukauskas. Spektaklio trukmė – 1.50 val. Bilieta kaina – 30 Lt.

Teatro kasa (M. Daukšos g. 34) dirba III–V 15–19 val., VI 15–18 val., VII – valandą prieš spektaklį, tel.: 40 84 70, 22 60 90. Bilietus taip pat platina *Bilietai.lt*.

Kauno valstybinis lėlių teatras

XX lėlių teatrų festivalis „Šypsos lėlės ir vairai 2013“, skirtas Kauno valybio lėlių teatro 55-mečiui

16 d., ketvirtadienį, Moksleiviško lėlių teatro diena

10.30 val. Kauno valstybinio lėlių teatro I aukšto fojė (Laisvės al. 87A) – vaikų kūrybos lėlių parodos atidarymas.

11 val. Kauno valstybinio lėlių teatro didžiojoje salėje – Kauno valstybinio lėlių teatro spektaklis „Princesės gimtadienis“. Režisierius Algimantas Stankevičius.

12 val. Kauno valstybinio lėlių teatro mažojoje salėje – Šiaulių rajono Gruzdžių šeimos lėlių teatro „Abra-Kadabra“ spektaklis „Pienės suknėlė“. Režisierė Jurgita Jasiškytė.

14 val. Kauno kamerinio teatro salėje (Kęstučio g. 74A) – Kauno rajono Garliavos Jonučių viurišių mokyklos vaikų lėlių teatro spektaklis „Pasaka apie sagą“. Režisierė Zilvija Sylienė.

15 val. Kauno valstybinio lėlių teatro mažojoje salėje – Širvintų rajono savivaldybės kultūros centro Družų vaikų lėlių teatro spektaklis „Skudurinė Onutė“. Pasaka apie narsią močiutę, jos draugus ir drakoną. Režisierė Meilė Morkūnienė.

17 d., penktadienį,

12 val. Kauno valstybinio lėlių teatro didžiojoje salėje – Kauno valstybinio lėlių teatro spektaklis „Skrudžas, arba diena, kai galima atverti savo sirdį“. Režisierius Arvydas Lebeliūnas.

15 val. Kauno kamerinio teatro salėje – Alytaus lėlių teatro „Aitvaras“ spektaklis „Coliukė“. Režisierė Loreta Skrubienė.

16 val. Kauno valstybinio lėlių teatro mažojoje salėje – Maskvos lėlių teatro „Trilika“ (Rusija) spektaklis „Musės vestuvės“ (rusų k.). Režisierė Dina Petuchova.

18 val. Valerijos ir Stasio Ratkevičių lėlių muziejuje (Laisvės al. 87A) – susitikimas su režisieriumi, dailininku, Nacionalinės premijos laureatu Vitalijumi Mazūru. Renginį ves Vilniaus „Lélės“ teatro meno vadovas Vilmantas Juškėnas.

18 d., šeštadienį,

12 val. Laisvės alėjoje – lėlių ir kaukių paradas.

13 val. Kauno valstybinio lėlių teatro didžiojoje salėje – Kauno valstybinio lėlių teatro spektaklis „Snieguolė ir septyni nykštukai“. Režisierius Olegas Žiugžda.

14 val. žiūrovams, o **15.15 val.** dalyviam Kauno valstybinio lėlių teatro mažojoje salėje – Klaipečios lėlių teatro spektaklis „Stebuklingas pelevės laikas“. Režisierė Gintarė Radvilavičiūtė.

16 val. Valerijos ir Stasio Ratkevičių lėlių muziejuje – renginys, skirtas KVLT 55-mečiui, „Pasaka nesensta niekada“.

17.30 val. žiūrovams, o **19. 30 val.** dalyviam Kauno kamerinio teatro salėje – Gardino srities lėlių teatro (Baltarusija) spektaklis „Pikų dama“ (rusų k., suaugusiesiems). Režisierius Olegas Žiugžda.

19 d., sekmadienį,

11 val. Kauno kamerinio teatro salėje – Vilniaus „Stalo“ teatro spektaklis „Vėjų motė“. Režisierė Saulė Degutytė.

12 val. Kauno valstybinio lėlių teatro didžiojoje salėje – Latvijos valstybinio lėlių teatro (Ryga) spektaklis „Smėlio pasaka“. Režisierė Vija Bluzma.

14 val. Nacionalinio Kauno dramos teatro mažojoje salėje (Laisvės al. 71) – Vilniaus „Lélės“ teatro spektaklis „Auksa obelėlė, vyno šulinėlis“. Režisierius Rimas Driežis.

Teatro kasa (Laisvės al. 87A) dirba IV–V 11–17 val., VI–VII 10–14 val., tel. 22 16 91. Bilietus taip pat platina *Bilietai.pasaulis*.

Kauno valstybinis muzikinis teatras

16 d., ketvirtadienį, 17 val. Ričardo Rodžerso „Muzikos garsai“. Dviejų veiksmų miuziklas visai šeimai. Režisierius Nerijus Petrokas, dirigentas Julius Vilnonis, dailininkė Virginija Idzelytė. Spektaklio trukmė – 2.45 val. Bilietu kainos – 7, 15, 20, 25, 50 Lt. Skirta vyresniųjų klasinių moksleiviams.

17 d., penktadienį, 18 val. Imrės Kalmano „Montmartro žibuoalkė“. Trijų veiksmų operetė. Režisierius Kęstutis Jakštės, dirigentas Virgilijus Visockis, dailininkė Marija Rubavičiūtė, choreografas Agris

Danilevičs (Latvija). Spektaklio trukmė – 3.30 val. Bilietu kainos – 15, 30, 45, 50, 100 Lt.

18 d., šeštadienį, 18 val. Imrės Kalmano „Grafaite Marica“. Trijų veiksmų operetė. Režisierius Alexey Stepaniuk (Rusija), dirigentas Jonas Jankulevičius, scenografas Frieder Klein (Austrija), kostiumų dailininkė Kotryna Daujotaitė, choreografas David Avdysh (Rusija). Spektaklio trukmė – 3.10 val. Bilietu kainos – 15, 20, 35, 40, 100 Lt.

19 d., sekmadienį, 18 val. Eltono Džono, Timo Raiso „Aida“. Dviejų dalių miuziklas. Režisierius Vytenis Pauliukaitis, dirigentas Jonas Jankulevičius, scenografas Adomas Jacobskis, kostiumų dailininkė Aleksandra Jacobskytė, choreografas Arikas Krupas. Spektaklio trukmė – 2.30 val. Bilietu kainos – 20, 30, 50, 60, 100 Lt.

22 d., trečiadienį, 12 val. Tomo Kutavičiaus, Violetos Palčinskaitės „Nykštukas Nosis“. Dviejų dalių opera vaikams. Režisierius Gintas Žilys, dirigentas Virgilijus Visockis, dailininkė Virginija Idzelytė, choreografas Andrius Kurienius. Spektaklio trukmė – 1.50 val. Bilietu kainos – 7, 12, 18, 20, 50 Lt.

Teatro kasa (Laisvės al. 91) dirba II–VII 11–14, 14.45–18 val., tel. 20 09 33.

16 d., ketvirtadienį, 18 val. tradicinis Roderick F. Tuck fondo remiamų muzikantų koncertas „Pavasario garsai“. Dalyvaus: Natanas Bairakas (fortepijonas), Audrius Daučianskas (akordeonas), Stasys Makštutis (klarnetas), Monika Mašanauskaitė (fortepijonas), Beata Preisaitė (fleita), Gabriele Sutkutė (fortepijonas), Mantas Šernius (fortepijonas), Jurgis Valiukevičius (fortepijonas), Akvilė Volbergaitė (akordeonas), Martyna Jatkauškaitė (fortepijonas). Skambės F. Angelis, F. Chopin, J. Ibert, F. Liszt, V. Zolotariov, P. de Sarasate, S. Rachmaninov kūriniai. Bilieta kaina – 10 Lt. Bilietus galima įsigyti *Tiketa* arba Kauno valstybinės filharmonijos kasose.

17 d., penktadienį, 19 val. Donato Montvydo koncertinė programa „Norim dar“.

Filharmonijos kasa (L. Sapiegos g. 5) dirba II–VI 14–18 val., tel. 20 04 78. Bilietus taip pat platina *Tiketa*.

V. Putvinskio g. 5B www.kmn.lt

18 ir 19 d., šeštadienį ir sekmadienį, 16 val. Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje – varpu muzikos koncertai. Skambės M. K. Čiurlionio muzikos koncertas. Kariljonu skambins Giedrius Kuprevičius.

21 d., antradienį, 18 val. Kauno fortепijoninio trio koncertas „Pavasario nakties tango“. Dalyvaus: Lina Krėpstaitė (fortepijonas), Indré Čepinskienė (smuikas), Asta Krištaponienė (violončelė) bei aktorė Inesa Pauliulytė. Programoje: ispanų, Lotynų Amerikos šalių kompozitorų šokių fortėpijoniniams trio ir poezija. Bilieta kaina – 25 Lt, moksleiviams, studentams, senjoram, žmonėms su negalia ir turintiems „Daily Card“ nuolaidų kortele – 20 Lt.

19 d., sekmadienį, 12 val., 22 d., trečiadienį, **16 val.** vaikų ir jaunimo teatre „Vilkolakis“ (Kovo 11-osios g. 108, Kaunas) – S. Ivanauskaitės „Princesė ir ménulis“. Neišgalvota istorija Džeimso Terberio kūrinių mytyvais. Informacija tel. 31 37 12; *vilkolakis.lt*, *teatras@vilkolakis.lt*.

16 d., ketvirtadienį, 16 val. Maironio lietuvių literatūros muziejuje (Rotušės a. 13) – rašytojo, Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureato Henrico Algio Čigriejaus jubiliejine popietė su nauja knyga „Atidaryk, kaimyne“. Knygos autoriu kalbins muziejaus direktorė, rašyto Aldona Ruseckaitė. Prieš renginį bus galima aplankytai parodą „Autobiografija H. A. Č.“ (Henrikui Algini Čigriju – 80), kurią parengė Šiuolaikinės literatūros skyriaus muziejininkas Edmundas Kazlauskas, apipavidalino dailininkė Inga Zamulskienė.

17 d., penktadienį, 14 val. Kauno kultūros centre „Tautos namai“ (Vytės pr. 79 / Kęstučio g. 1) – Antano Žmuidzinavičiaus realistinio peizažo parodos uždarymas ir laureatų paskelbimas bei apdovanojimas.

18 d., šeštadienį, 16 val. premjera! Kauno Kazio Binkio teatro jaunimo trupės spektaklis-koncertas vakarų aukštaičių kauniškių šnekta pagal Antano Juškos vestuvinių apeigų aprašą „Svotbinė rėda“ (1870 m.). Folkloro ansamblis „Gadula“. Režisierė Nida Vida Žilinskienė. Muzikinės dalies vadovas Andrius Morkūnas. Inscenizacijos autorė Asta Vandytė. Iėjimas nemokamas.

19 d., sekmadienį, 12 val. vaikų dainos ir šokio teatro „Vaidilutė“ koncertas ir Aušros Sendžikiės dainelių knygos „Jūros sapnai“ pristatymas. Iėjimas nemokamas.

22 d., trečiadienį, 17 val. Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje (Radastų g. 2) – poeto, fotografo Regimanto Žilio poezijos knygos „Bendrabūvio esatyje atpažinta“ pristatymas. Dalyvaus autorius, poetas Robertas Keturakis ir doc. dr. Inga Stepuonienė.

16 d., ketvirtadienį, 17.30 val. Rašytojų klube (K. Sirvydo g. 6, Vilnius) – poetės Nijolės Simonos Pukinskaitės ir dailininko Ramūno Čeponio knygos „Visuma be chaoso“ pristatymas. Vakare bus atidaryta dailininko Ramūno Čeponio tapybos paroda „Vizijos“. Dalyvaus poetė Nijolė Simona Pukinskaitė, dailininkas Ramūnas Čeponis, literatūros kritikai dr. Ramutis Karmalavičius, Janina Riškutė ir kiti. Vakare gros Ingra Miler (fleita).

17 d., penktadienį, 17 val. Nacionaliniam M. K. Čiurlionio dailės muziejuje (V. Putvinio g. 55, Kaunas) vyks kamerinės muzikos koncertas. Hee-Young Lim, violončelė (Pietų Korėja) ir Julija Sadaunykaitė, fortepijonas (Lietuva) atliks Leos Janacek, Ludwigo van Beethoveno ir Sergejaus Rachmaninovo tris sonatas violončelei ir fortepijonui. Iėjimas nemokamas.

16 d., ketvirtadienį, 13 val. M. Dobužinskio rusų kultūros ir estetinio lavinimo centre (V. Krėvės pr. 54, Kaunas) – parodos „Donelaitis ir jo laikas“, skirtos Kristijono Donelaičio 300-osioms gimimo metinėms, atidarymas.

In memoriam

BRONIUS MACKEVIČIUS

1929 03 20 – 2013 05 10

Lietuvos rašytojų sąjungą pasiekė skaudi žinia, kad eidamas aštuoniadesimt penktuosius metus mirė jos narys Bronius Mackevičius.

Bronius Mackevičius gimė 1929 m. kovo 20 d. Paąžuolės kaime (Varėnos r.). 1942–1949 m. mokėsi Vilniaus gimnazijoje. 1947–1949 m. dirbo literatūriniu darbuotoju „Komjaunimo tiesos“ laikraštyje, 1953–1956 m. – „Švyturio“ redakcijoje: iš pradžių literatūros darbuotoju, vėliau – skyriaus vedėju. 1960 m. baigė Maskvos M. Gorkio literatūros instituto aukštuoosių literatūros kursus. 1961–1964 m. vadovavo „Pergalės“ žurnalo (darbar „Metai“) redakcijos skyriui.

Išleido dyliuka eilėraščių knygų suaugusiesiems – „Rikiuotėje“ (1952), „Petys į petį“ (1956), „Neramūs paukščiai“ (1958), „Žygialis matuoja sirdis“ (1968), „Palydék mane, vėjau“ (1968), „Gržtančios gervės“ (1973), „Čia ošia pušys“ (1975), „Užpustytos stotys“ (1978), „Šermukšnių skonis“ (1979), „Ilgesio medis“ (1983), „Aguonų žydėjimas“ (1990), „Ant krentančių lapų“ (1999), „Šnara nendrėse vėjas“ (2009); tris rinkinius vaikams – „Mano mašinos“ (1962), „Mūsų kariniai“ (1962, 1972), „Žaliuoja eglutė“ (1965).

Bronius Mackevičius apdovanotas „Tiesos“, „Švyturio“, „Moters“, „Jaunimo gretų“ redakcijų premiomis, Vidaus reikalų ministerijos premija, 1979 m. jam skirta Stasio Šimkaus premija už dainų tekstus.

Lietuvos rašytojų sąjunga

Mirus rašytojui
BRONIUI MACKEVIČIUI,
nuoširdžiai užjaučiame šeimą
ir artimuosius.

Lietuvos rašytojų sąjunga

16 d., ketvirtadienį, 18 val. Kauno tautinės kultūros centre (A. Jakšto g. 18) – tapybos mokymai jaunimui ir suaugusiesiems „Prie molberto“: peizažas. Veda dailininkas Gvidas Latakas.

18 d., šeštadienį, 15 val. KTKC – paskaita „Akys ir pagalba regėjimui“. Lektorius Aleksandras Žarskus. Susitikimas su VDU doktorante Rimute Garnevičiūte: „Katalikų laidotuvių paprociai ir religingumo raiška Kupiškio apylinkų laidotuvėse (XX a. vid.–XXI a. pradžia)“.

20 d., pirmadienį, 18 val. KTKC etninės veiklos studijoje (Kalniečių g. 180) – mokymai jaunimui ir suaugusiesiems „Kūrybos džiaugsmai“: gėlių tapyba. Veda dailininkė Dalia Žurkelienė.

21 d., antradienį, 18 val. KTKC – mokymai jaunimui ir suaugusiesiems „Vakarojimai seklycioje“: tekstiles dirbiniai (paveikslai). Veda Daiva Vainauskienė.

17 d., penktadienį, 15 val. Ryšių istorijos muziejuje (Rotušės a. 19, Kaunas) – leidinio „Vilijampolės metaštis: faktai, įvykiai ir žmonės“ ir parodos „Vilijampolės šauliai 1928–1940“ pristatymas.

Utenos rajono savivaldybės taryba išteigusi kasmetinę literatūrinę poetų Antano Miškinio premiją už aukštaitiškos dvasios puoselėjimą poezijoje. Premija skiriama konkurso būdu. Vertinamos per pastaruosius dvejus metus išleistos poezijos knygos. Kandidatus premijai gauti gali siūlyti kultūros, meno, mokslo ir studijų institucijos, kūrybių sąjungos, bibliotekos, visuomeninės organizacijos, taip pat patys kūrinių autorai (pavieniai asmenys) iki gegužės 24 d.

Prašome kandidatus siūlyti ir knygas siusti Rašytojų sąjungai (K. Sirvydo g. 6, 01101 Vilnius).

Lietuvos rašytojų sąjungos informacija

Nemunas ISSN 0134-3149

Leidžiamas nuo 1967 m. balandžio mėn.

Išeina ketvirtadieniais

Gedimino g. 45, 44239 Kaunas
Telefonas ir faksas – (8-37) 322244
El. paštas: nemunasredakcija@gmail.com
Internetinis adresas: http://www.nemunas.net

Indeksas 0079

Steigėjas ir leidėjas — Lietuvos rašytojų sąjunga
Steigimo liudijimas Nr. 405
Spausdino TAURAPOLIS
Tiražas 1000

Rankraščių nerecenzuojame ir negražiname.

Vyriausiasis redaktorius

Viktoras Rudžianskas –

tel.: (8-37) 322244, (8-610) 67255

Vyriausiojo redaktoriaus pavaduotoja –
Gražina Viktorija Petrošienė

tel.: (8-37) 322266

Referentė – Aurina Venislovaitė –

tel. (8-37) 322244

Naujienu redaktoriai:

Audronė Meškauskaitė –

tel. (8-37) 322251, (8-615) 24983

Andrius Jakučiūnas –

tel. (8-611) 98945,

el. paštas: jakuciunas@gmail.com

Maketuotojas – Juozas Pužauskas –

tel. (8-656) 38529

Buhalterė – Irena Kavaliauskienė –

tel. (8-37) 322235, (8-656) 41705

Talkininkai:

Jurga Tumasonytė (publicistika)

Aldona Žemaitytė (publicistika)

Romualdas Rakauskas (fotografija)

Eugenija Žakienė (muzika)

Gediminas Jankauskas (kinas)

Gediminas Jankus (teatras)

Zenonas Baltrušis (fotografija)

Lina Navickaitė (kalba)

Rėmėjai:

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS RĒMIMO
FONDAS

KAUNO MIESTO
SAVIVALDYBĖ

SPAUDOS, RADIVO IR
TELEVIZIJOS RĒMIMO
FONDAS

„Nemuno“ saskaitos AB banke „Swedbank“:
LT 147300010002256121 — einamoji saskaita;
LT 097300010002230312 — biudžetinė saskaita;
LT 757300010034284035 — valiutinė saskaita.

Prenumeratos kaina mėnesiui — 9 Lt
Prenumerata priimama
visuose pašto skyriuose,
internetu www.post.lt ir www.prenumerata.lt
arba redakcijoje

